

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

V PROSVETNEM ODBORU ZVEZNEGA ZBORA ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Skrb za strokovne kadre

Krste Crvenkovski o zaključkih zvezne komisije glede visokošolskega študija

BEograd, 13. okt. (Tanjug). Pod predsedstvom Milke Minić je odbor za prosveto Zveznega zbora Zvezne ljudske skupščine danes obravnaval predloge in sklepe skupne komisije Zvezne ljudske skupščine in ZIS za vprašanja univerz ter visokih in višjih šol in sklepe ZIS v zvezi z delom te komisije. V imenu komisije in ZIS je član ZIS Krste Crvenkovski prikazal obsežno delo skupne komisije od njene ustanovitve v juliju 1957 dalje ter poudaril glavne momente, ki so narekovali potrebo po ukrepih za reorganizacijo univerz ter visokih in višjih šol. Šlo je predvsem za preprečevanje podaljševanja študija na naših fakultetah in za čedalje večje potrebe po visoko kvalificiranih kadrih.

ZIS je na svoji zadnji seji ugodno ocenil delo skupne komisije za probleme univerz ter visokih in višjih šol, prav tako pa se je postavil na stališče, da je elaborat te komisije z do-

členimi spremembami in dopolnitvami pozitivna podlaga za ureditev univerz ter visokih in višjih šol.

Krste Crvenkovski je v uvodu posebej govoril o uresničevanju priporočila Zvezne ljudske skupščine o skrajšanju študija na tehniških in kmetijskih fakultetah ter poudaril vlogo, ki so jo izpričale študentske organizacije v tem delu. Ko je govoril o uresničevanju istega dela priporočila, ki se nanaša na zboljšanje in razširitev materialne baze, je Krste Crvenkovski poudaril vlogo študentskega sveta in federacije v graditvi novih univerzitetnih objektov.

Krste Crvenkovski je seznanil člane odbora tudi s predloženimi spremembami glede pridobitve diplom, oziroma s študijem v treh ciklih, od katerih

bi tretji predstavljala podiplomsko študij. Govoril je tudi o perspektivnih potrebah po visoko kvalificiranih kadrih in v tej zvezi o specializaciji, ki je postala sprito stopnje razvoja našega gospodarstva nujno potrebna. Na koncu je omenil tudi nekaj momentov iz dela organov družbenega upravljanja na univerzah in seznani člane odbora z gledišči ZIS glede študentskih problemov.

V razpravi, v katero so posegli Milka Minić, Krste Crvenkovski, Josip Vidmar in dr. Miloš Zanko in drugi, so govorili o izbrazbi proforskega kadra, o izrednem študiranju, o organiziranem pouku v ciklih in o inverziji pouka. Kar zadeva

slednjo oziroma predlog, naj bi študentje v prvih letih študija predvsem praktično in po tem šele teoretične predmete, je bilo rečeno, da je treba proučiti možnost inverzije na tistih fakultetah, kjer to dopuščata narava stroke in znanosti.

Solanju proforskega kadra so posvetili v razpravi veliko pozornost. Potrebe po visoko kvalificiranih kadrih terjajo, da se v doglednem času 10% mladega pokolenja vpiše na fakultete ter visoke in višje šole. V razpravi so poudarili, da je treba za izpolnitev te naloge zagotoviti ustrezno osnovno izobrazbo, oziroma znatno razširiti omrežje šol, na drugi stopnji pa delavskih in ljudskih univerz, iz katerih bodo prihajali kandidati za visokokvalificirane strokovnjake.

Odbor je podprl zaključke skupne komisije, zlasti tiste dele, ki se nanašajo na nove investicije in povečanje števila šol. Poudarili so tudi velike napore za skrajšanje učnih načrtov in ugotovili, da je treba delo v tej smeri nadaljevati.

Odbor bo svoje sklepe in gledišča še ta teden pojasnil na plenarnem zasedanju Ljudske skupščine.

Belgijski parlamentarci na obisku v Makedoniji

Stip, 13. okt. (Tanjug). Delegacija belgijskega parlamenta s podpredsednikom Josephom Martelom, ki je prišla včeraj v Makedonijo, si je ogledala danes v Titovem Veleusu tovarno porcelana »Boris Kidričev« in Stipu na tekstilno tovarno »Makedonka«, kjer ji je delovni kolektiv priredil slovesno kosilo.

Naši diplomati pri predsedniku Titu

Beograd, 13. okt. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel danes dopoldne našega izrednega in pooblaščenega veleposlanika v ZAR Rato Dugonjica, ki se muji v Beogradu. Prav tako je predsednik republike dopoldne sprejel našega novega izrednega in pooblaščenega veleposlanika v Etiopijo Viktorja Rečiča pred njegovim odhodom v Etiopijo. Končno je sprejel še našega novega izrednega in pooblaščenega veleposlanika na Poljskem dr. Franca Hočevarja, ki v kratkem odpotuje na Poljsko.

Razširjeni plenium CK ZK Srbije

Beograd, 13. okt. (Tanjug). Pod predsedstvom Jovana Veselinovića je bila danes dopoldne druga razširjena plenarna seja Centralnega komiteja ZK Srbije. Na njej so obravnavali nekatere probleme nadaljnjega razvoja komunalnega sistema in teritorialne razdelitve, o čemer je poročal član Izvršnega komiteja CK ZK Srbije Slobodan Penzić.

Na sejo so prišli tudi sekretar CK ZK Aleksander Ranković ter sekretarji okrajnih komitejev ZK, ki niso člani Centralnega komiteja ZK Srbije.

Novih 12 glasovanj

V nadaljnjih glasovanjih v Generalni skupščini nista dobili niti Poljska niti Turčija potrebne večine glasov za nastalnega člana

NEW YORK, 13. okt. (Reuter). Danes popoldne se je Generalna skupščina OZN sestala, da bi nadalje glasovala o izvolitvi tretjega nastalnega člana Varnostnega sveta. Za to mesto se potegujeta Poljska in Turčija, vendar na večeršnji seji na trinajstih glasovanjih nobena ni dobila potrebne dvotretjinske večine.

Mandat nastalnih članov Varnostnega sveta traja dve leti. Za prva dva nastalna člana sta bila včeraj izvoljena Ekvador in Ceylon.

Takoj po otvoritvi današnje popoldanske seje so prešli na glasovanje, štirinajsto po vrsti, ki pa spet ni odločilo izida. Poljska je dobila 43, Turčija pa 36 glasov. Ker tudi na petnajstem glasovanju niti Poljska niti Turčija nista dobili potrebne dvotretjinske večine, je predsednik Generalne skupščine potem odločil, da se na naslednjih treh glasovanjih ni treba omejiti na dva uradna kandidata. Na osemnajstem glasovanju je Poljska dobila 38, Turčija pa 37 glasov, medtem ko je sedem delegacij glasovalo za Jugoslavijo. Glasovanje je bilo potem spet omejeno samo na dva uradna kandidata.

A tudi na nadaljnjih glasovanjih se položaj ni spremenil. Na 25. glasovanju je Poljska dobila 43, Turčija pa 36 glasov. Na predlog britanske delegacije je predsednik Generalne skupščine

Debre je zavrnil možnost za kakršnakoli politična pogajanja z alžirskim osvobodilnim gibanjem, na drugi strani pa je ponovil prejšnji poziv predsedni-

ka de Gaullea na sklenitev »miru hrabrih«, o katerem je dejal, da še vedno velja. Predstavnikom alžirskih upornikov bodo v sedanjih pogajanjih o opustitvi sovražnosti ne bi dosegla uspeha, v celoti popolnoma zajamčilo povratek, je dejal Debre.

Debre je potem govoril o mednarodnih vprašanjih in je dejal, da se Francija zavzema za konferenco štirih predsednikov vlad. Takšna konferenca namreč nudi znatno možnost za boljše razumevanje, je rekel Debre, in torej tudi za ublažitev mednarodne napetosti. O konferenci štirih je Debre dejal, da je po mnenju francoske vlade v sedanjih pogajanjih najvažnejše, da ostane status quo v Nemčiji in da bi si prizadevali, o katerih je moč doseči sporazum.

Debre je potem poudaril potrebo po krepitevi evropske in atlantske solidarnosti. Ter je menil, da »ublažitev napetosti med Vzhodom in Zahodom ne bi smela biti neposredno v škodo Evrope«. S tem v zvezi je govoril tudi o vlogi Atlantske zveze.

Debre je v svoji deklaraciji omenil tudi probleme francosko - afriške skupnosti.

Današnja seja je bila potem zaključena, jutri popoldne pa se bo začela razprava o deklaraciji vlade.

De Gaullova deklaracija, je dejal Debre, nudi Alžiriji sedanjost, da prebrodi mračno obdobje nasilja in stopi v obdobje zakonitosti. Toda ta obnovitev zakonitosti mora biti v določenih »zakonitih mejah«, kar po mnenju ministrskega predsednika Debreja pomeni spoštovanje osnovnih pravic francoskega naroda, ki »ima na Sredozemlju, v Severni Afriki in Sahari za prihodnost dežele bistvene interese«.

Ni se moglo zamisliti, je poudaril Debre, da bi bili omejeni napori za izkoreninjenje bogastev Sahare, boravcev, ki naj temeljijo spremene francoske gospodarstvo.

Preden je Debre podal ekspozice, je predsednik parlamenta Chaban Delmas povedal, da je ministrski predsednik Debre sklenil, da se bo parlamentarna razprava zaključila z glasovanjem o zaupnici. Ta ekspozice, ki obsega razen alžirskega problema tudi aktualne probleme

francoske zunanje politike in francosko - afriške skupnosti, pomeni prvi uradni nastop francoske vlade po odgovoru na De Gaullovo deklaracijo o Alžiriji.

Predsednik vlade je obvestil parlament, da bo Francija nadaljevala »pacifikacijo Alžirije«. Dejal je, da de Gaullova deklaracija ni dokument, o katerem je moč razpravljati ali se pogajati, marveč da gre za izraz določene politike, ki jo bo Francija uveljavljala v urejanju alžirskega problema.

Ko je Debre govoril o De Gaullovi deklaraciji o Alžiriji, o kateri je dejal, da je odločilnega pomena in da je njen smisel popolnoma jasen, je izjavil, da želja Francija »iz obdobja nasilja v Alžiriji« preiti v »obdobje zakonitosti«. Toda ta obnovitev zakonitosti ne pomeni priznanja alžirske suverenosti, je dejal Debre, ker te suverenosti ni in ne nikoli ni bilo. Obnovitev zakonitosti je nadaljeval Debre, prav tako ne pomeni »političnega pogajanja z voditelji upora«.

francoske zunanje politike in francosko - afriške skupnosti, pomeni prvi uradni nastop francoske vlade po odgovoru na De Gaullovo deklaracijo o Alžiriji.

Predsednik vlade je obvestil parlament, da bo Francija nadaljevala »pacifikacijo Alžirije«. Dejal je, da de Gaullova deklaracija ni dokument, o katerem je moč razpravljati ali se pogajati, marveč da gre za izraz določene politike, ki jo bo Francija uveljavljala v urejanju alžirskega problema.

Ko je Debre govoril o De Gaullovi deklaraciji o Alžiriji, o kateri je dejal, da je odločilnega pomena in da je njen smisel popolnoma jasen, je izjavil, da želja Francija »iz obdobja nasilja v Alžiriji« preiti v »obdobje zakonitosti«. Toda ta obnovitev zakonitosti ne pomeni priznanja alžirske suverenosti, je dejal Debre, ker te suverenosti ni in ne nikoli ni bilo. Obnovitev zakonitosti je nadaljeval Debre, prav tako ne pomeni »političnega pogajanja z voditelji upora«.

SEJA KOMISIJ ZA DELAVSKO IN DRUŽBENO UPRAVLJANJE GO SZDL

Za boljši razvoj trgovine

naj skrbijo tudi potrošniški sveti

LJUBLJANA, 13. okt. Na današnji razširjeni seji komisije za delavsko in družbeno upravljanje pri Glavnem odboru Socialistične zveze Slovenije so pod predsedstvom VLADA KRIVICA razpravljali o vsebini in oblikah dela potrošniških svetov. Hkrati so obravnavali tudi osnutek uredbe o potrošniških svetih.

Komisija je znova analizirala vzroke, zakaj potrošniški sveti ne morejo začeti. Eden izmed temeljnih vzrokov je bržčas v tem, da se lotevamo problema predvsem s pravne strani, da iščemo rešitve v predpisu, ki naj bi pozdravil vse »otroške bolezni« potrošniških svetov, namesto da bi bila praksa preizkusni kamen njihove življenjske sposobnosti in da bi praksa oblikovala njihovo podobo.

Dosedanje izkušnje opozarjajo na to, da kaže potrošniški naslednji vzrok v enostranski usmeritvi potrošniških svetov z golj na kontrolno funkcijo. Ob tem je razsodno opozoriti na bistven razloček med potrošniškimi svetovi in drugimi organi družbenega upravljanja. Medtem ko so upravni odbori n. pr. v zdravstvu, ali, denimo, šolski

Predsednik republike je v ponedeljek sprejel novega venezuelskega poslanika v Beogradu Henrika Gontana, ki mu je izročil svoja pooblastilna pisma.

Nehru odgovarja kritikom

Dosedanja indijska politika je služila miru in interesu Indije je dejal Nehru — Izrazil je upanje, da bodo obmejni problemi s Kitajsko rešeni na miroljuben način

NEW DELHI, 13. okt. (IIS). Indijski ministrski predsednik Nehru je govoril na zborovanju v Vidjavadi. Rekel je, da posamezniki kritizirajo indijsko politiko, nepovezovanja v bloke in neumešanja v notranje zadeve drugih držav. »Toda — je dodal — taka politika je najpravičnejša. Indijo je v mednarodni politiki vodilo načelo priznati bakle miru in dati vzpodbudo za mir v svetu, hkrati pa ne storiti ničesar, kar bi dalo misliti na vojno.«

»Tisti, ki verjamejo v vojaške zveze, ne priznajo bakle miru,« je dejal Nehru in poudaril, da odkrivajo vojaške zveze samo slabost tistih, ki jih sklepajo, in pomanjkanje zaupanja v lastne sile.

Nehru je rekel, da je dosedanja zunanja politika Indije služila miru in interesu Indije. Po njegovem se je danes napetost v svetu zmanjšala; zmanjšalo se je tudi število nevarnih žarišč, upanje v mir pa je bolj utemeljeno kot kdajkoli v zadnjih dvanajstih letih. »Pozdraviti bi morali te spremembe v svetu, ko se voditelji ZDA in ZSSR sestajajo, da bi razpravljali o razorožit-

vi in o miru,« je dejal Nehru. Indijski premier je izrazil upanje, da bodo obmejni problemi s Kitajsko rešeni na miroljuben način. Dejal je, da so nekateri ljudje in nekatere

Razgovor z jedrskimi strokovnjaki

Beograd, 13. okt. (Tanjug). Državni podsekretar Zvezne komisije za jedrsko energijo ing. Slobodan Nikičević je sprejel dopoldne misijo Mednarodne agencije za jedrsko energijo, ki jo vodi dr. Harold Smith. Člane misije so seznanili s stanjem in programom znanstveno-raziskovalnega dela naših atomskih institutov, s proučevanjem in tehnologijo jedrskih surovin z delom za zaščito pred sevanjem in v uporabo jedrske energije v medicini, kmetijstvu in industriji. Govorili so tudi o perspektivah vključevanja jedrske energije v sistem prekrbe naše dežele z električno energijo.

Člani misije so obiskali tudi inštitut za jedrsko znanost »Boris Kidrič« v Vinči. Misija mednarodne agencije za jedrsko energijo se bo mudila v naši deželi sedem dni ter bo proučila možnosti razširitve sodelovanja med našo deželo in agencijo, kakor tudi možnost obojestranske pomoči v

re stranke »zelo razturjeni in da žele, da bi Indija vzela orožje v roke. Toda to ni pot modrosti. Pravilno je, če smo pripravljeni za vsako morebitno, toda prav tako je pravilno, da delamo za mir.«

Glede reševanja indijskih problemov pa je Nehru dejal: »Lahko jih rešimo samo tako, da ustvarimo gospodarski procvet, in da bo vsak posameznik lahko sodeloval pri tem.«

Sovjetski veleposlanik pri predsedniku republike

Beograd, 13. okt. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel danes ob 11. izrednega in pooblaščenega veleposlanika ZSSR v Beogradu Ivana Zamčevskega, ki je prošil za sprejem.

Sestanek jugoslovansko-poljskega odbora

Varšava, 13. okt. (Tanjug). Člani jugoslovanske in poljske delegacije, ki se udeležujejo zasedanja jugoslovansko-poljskega odbora za gospodarsko sodelovanje, so danes nadaljevali delo v komisiji.

V DANAŠNJI ŠTEVILKI

- Str. 2 — Kompleksna kooperacija
- Skrb za razvoj trgovine
- Str. 3 — Delo komunistov na vasi
- Kakovostni premik v nagajevanju
- Str. 5 — Tiha »priključitev«
- Tedenski mednarodni gospodarski komentar
- Str. 6 — Ribiški kotichek
- Str. 7 — Otvoritev premiera sezone v Drami
- Šola za starše — vedno privlačnejša
- Str. 8 — Športno pismo

VREME

Napoved za sredo: Pretežno jasno vreme. Zjutraj in dopoldne v kotlinah megla. Nočne temperature med -2 in 2. V Primorju 11. najvišje dneвне med 15 in 18. V Primorju do 21 stopinj C. V četrtak bo lepo vreme z jutranjo in dopoldnansko meglo po kotlinah.

Stanje 13. okt. Področje visokega zračnega pritiska se je zgradilo nad srednjo Evropo in Balkanom ter bo zadržalo lepo vreme tudi pri nas. Hladen zrak se v višinah iznad Rusije pomika proti Karpatom.

Sahovski turnir
kandidatov za svetovno prvenstvo

REZULTATI PARTIJ XVI. KOLA

Benkő : Talj
Gligorić : Petrosjan
Olafsson : Keres
Fischer : Smislov

0 : 1
prek.
0 : 1
prek.

SEJA OBEH ZBOROV OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA KRANJ

Zamujanje investicijskih rokov

Ugoden razvoj gospodarstva v prvem polletju kaže, da bodo na Gorenjskem že prihodnje leto izpolnili petletni perspektivni družbeni plan

KRANJ, 13. okt. — Danes dopoldne je bila seja obeh zborov OLO Kranja, ki so se je udeležili tudi predsednik odbora za gospodarstvo pri Izvršnem svetu LRS Tone Bole in direktorji največjih gorenjskih gospodarskih organizacij. Slednje so ljudskemu odboru poročali o poteku investicijskih rokov in njihovih podjetjih. Po večerni razpravi o izpolnitvi okrajnega družbenega plana v prvem polletju so sejo prekinili in se bo nadaljevala čez 14 dni.

O izpolnitvi plana je poročal predsednik okrajnega sveta za plan in finance Dušan Horjak. Podatki so zelo ugodni in kažejo, da bo okrajni družbeni plan za tekoče leto presežen in da bo že prihodnje leto moč izpolniti tudi petletni perspektivni plan. Industrija je v letošnjih prvih šestih mesecih v primerjavi z lanskimi povečala proizvodnjo za 5,7 odstotkov, medtem ko je družbeni plan določal le 2,7 odstotkov. Proizvodnja je bila presežena v vseh panogah razen v elektrogospodarstvu in živilski industriji, kjer je bilo nekaj težav s preskrbo surovin.

Tudi pri zaposlovanju nove delovne sile je bil letos dosežen napredek, saj se je stalež delovne sile glede na lanskaga zaradi stimulativnejšega nagnenja po učinku in ukrepov ljudskih odborov občin zmanjšal za 0,8 odstotkov. Letos je v prvem polletju precej naraslo tudi povprečje plač v pri-

merjavi z istim razdobjem lani za 29,2 odstotka. Izredno ugodno se je razvijal tudi izvoz. Nekatere gospodarske panoge so precej presegle svoje polletne obveznosti. Presežen je bil tudi plan investicij na področju družbenega standarda; v prvih osmih mesecih sta bili za družbeni standard investirani skoraj dve milijardi dinarjev ali 45,2% vseh investicij, med tem ko je plan določal le 32,4%.

Nasproten pa je položaj pri investiranju v industriji, še posebno v kmetijstvu, gostinstvu in trgovini. Več gospodarskih organizacij dodeljenih sredstev ni pravočasno izkoristilo, kar lahko povzroči neprijetne gospodarske posledice. Takšni pomanjkljivosti pri izpolnitvi investicijskih rokov je treba pravočasno opozoriti, da se bodo v prihodnjem letu posebno pozornost vsklajevanju proizvodnje s po-

trošnje. Rešitev tega vprašanja pa je le v povečani proizvodnji, ki je odvisna tudi od pravočasnega izpolnjevanja investicijskih rokov in dovršitve rekonstrukcij v gospodarskih organizacijah.

V nadaljevanju je Tone Bole govoril še o investicijskih elab-

boratih in ugotovil, da ne zagotavljajo sodobnih, racionalnih rešitev, temveč se držijo starih klasičnih oblik in zastarelih proizvodnih postopkov, kar pa seveda ne more niti bistveno povečati niti poceniti proizvodnje.

Priprave na obnovitev železniške zveze med Novo Gorico in Gorico

NOVA GORICA, 13. okt. — Dopoldne se je tukaj sestala tehnična komisija strokovnjakov Direkcije jugoslovanskih železnic iz Ljubljane in novo-goriške železniške postaje. Navzoči so bili tudi predstavniki krajevnih oblasti.

Komisija si je ogledala železniško traso in naprave ter določila dela, ki jih je treba opraviti za obnovitev železniške zveze med severno in južno železniško postajo oziroma Novo Gorico in Gorico v Italiji. Predvideno bo treba preurediti železniško postajo v Vrtojbi in namestiti nekaj novih signalizacijskih naprav.

Omenjeno železniško zvezo bodo obnovili v skladu s konvencijo o obsejni železniški službi med Jugoslavijo in Italijo, ki sta jo podpisala član ZIS in sekretar za promet in zveze Peko Dapčević med njegovim obiskom v Italiji ter italijanski minister za promet Armando Angelini.

D. M.

Spominski park na Glamočkem polju

Sarajevo, 13. okt. (Tanjug). Na Glamočkem polju, kjer je doletela smrt Iva Lova Ribara, bo mladina 27. novembra odprla spominski park. Do konca oktobra bodo organizirali v okviru svečane praznovanja 40-letnice SKOJ v vseh okrajnih središčih BiH mladinska zborovanja, na katerih bodo govorili partijski in mladinski voditelji. Zadnja manifestacija v okviru praznovanja 40-letnice SKOJ v BiH bo praznovanje 17-letnice prvega kongresa, ki bo 27. decembra v Bihaču.

Večja industrijska proizvodnja živil

V prihodnjih letih naj bi zgradili več novih živilskih tovarnov

Beograd, 13. okt. (Tanjug). — V Zdrženju proizvajalcev živilske industrije računajo, da bo proizvodnja v tej panogi letos za 23,6 odstotkov večja od lanske. Najbolj bo narasla proizvodnja sladkorja, ki ga bodo izdelale naše tovarne letos kar 270 tisoč ton ali 100 tisoč ton več kakor lani. Tudi proizvodnja drugih živil bo presegla letošnji družbeni plan.

Za prihodnje leto je planirano povečanje proizvodnje živilske industrije za 19,6 odstotkov. Najbolj naj bi narasla proizvodnja škrobovih proizvodov in sicer a 54 odstotkov. Proizvodnja špirta naj bi narasla za 42 odstotkov, proizvodnja brezalkoholnih pijač in margarine za 36 odstotkov, piva za 24 odstotkov, rastlinskih maslač za 32 odstotkov, namaznega in tehničnega olja za 13 odstotkov oziroma 11 odstotkov, bonbonov in keksov za 13 odstotkov, sladkorja za 10 odstotkov, drugih proizvodov pa za 1 do 11 odstotkov.

Da bi lahko proizvodnja živilske industrije narasla tudi v naslednjih letih, bi morali zgraditi več novih tovarnov. Na sestanku upravnega odbora združenja proizvajalcev te panoge so sklenili, da bo dobila industrija olja do leta 1965 več novih naprav. V načrtu je zgraditev 18 ekstraktorjev z zmogljivostjo 504 tone letno, 6 rafinerij (66 tisoč ton), 16 hidriralnic (44.700 ton), 10 naprav za proizvodnjo margarine (28 tisoč ton), naprave za kakaovo mas-

lo (3 tisoč ton) in 4 naprav za tehnično olja z zmogljivostjo 22 tisoč ton letno. Za te naprave je predvidenih 29 milijard investicij, za rekonstrukcijo pa še milijarda din. Če bodo ta sredstva odobrena in če bodo proizvajalci vsiljivali svoje načrte za načrt kmetijstva, bo proizvodnja živilske industrije v prihodnjih letih narasla za 20 odstotkov.

DNEVNE VESTI

Se dve politični šoli na Goriškem

Nova Gorica, 13. okt. (Tanjug). — Na danes odprli večerno politično šolo. Namenjena je idejno-političnemu izobraževanju javnih in družbenih delavcev. Priglasilo se je okoli 30 članov ZK. Pouk bo na šoli dvakrat tedensko in bo trajal do aprila prihodnjega leta. V ponedeljek so večerno politično šolo odprli tudi v Idriji. Tudi tam je okoli 30 goencev.

V goriškem okraju bo v tej sezoni pet večernih političnih šol s skupno okoli 150 gencev. Štiri se delujejo, novo šolo pa bodo v začetku prihodnjega meseca odprli še v Ajdovščini.

Motarne lokomotive na progi Split-Zagreb

SPLIT, 13. okt. (Tanjug). Na progi Split-Zagreb preurejajo v dolžini 164 km železniške tirne in grade nove objekte, da bi omogočili promet z motoriziranimi lokomotivami, ki smo jih kupili v ZDA. Preve izmed 20 lokomotiv bodo pripeljale iz ZDA prihodnji mesec v Splitsko luko. V kninu kraje središče motorizacije železniškega prometa. Motorne lokomotive bodo vozile iz Splita prek Kalna do Martiabrada, naprej pa parne. Nekaj motoriziranih lokomotiv bo dobila tudi železniška postaja v Sibiniku.

Naši parni klati za Iran in ZAR

BEograd, 13. oktobra. Te dni se tovorna parni klati iz Zagreba posilja v Iran in Sovjetsko Zvezo z avtomatsko napravo za kurjenje z nafto. To je prva dobava te tovarne na osnovi nedavno sklenjenega sporazuma s trdiko "Comencore" iz Teherana. Dostelj so prodali inženerskim kupcem že nad 100 takih klatov. Te dni je tovarno poslala stoletni parni klati tudi v ZAR.

Natečaj za investicijska posojila v kmetijstvu

BEograd, 13. oktobra (Tanjug). Kakor smo že poročali, je jugoslovanska kmetijska banka razpisala natečaj za posojila za nakup kamionov, hladilnikov in vagonov-hladilnikov domače izdelave.

Razprava proti krivcem rudniške nesreče

ZAJEČAR, 13. okt. (Tanjug). Pred okrožnim sodiščem v Zaječaru se je začela danes obravnava proti obtožencem, odgovornim za nesrečo, ki se je lani 1. oktobra pripetila v rudniku Podvis. Obtožnica bremenja bivšega tehničnega direktorja premovalnikov v Knjaževcu ing. Keljo Nikolića, bivšega upravnika obrata Podvis ing. Nikolo Jeremića in bivšega predstojnika elektroslužbe Podvis Nenada Jovanovića, da niso storili potrebnih varnostnih ukrepov za zavarovanje delavcev, zaradi česar je nastal požar in se je v premovalniku razvil množični požar, ki je povzročil smrtno usodo 61 rudarjev. Danes so prebrali obtožnico in zaslišali obtožence.

DELO

IZHAJA VSAK DAN
UREJUJE GA UREDNIŠKI ODBOR

Miran Zakarija, Aleksander Javorki, Pavle Zrimšek, Rudi Vogrinc, (npr.) in drugi. (Vse glasovne poročila in odgovore na vprašanja, ki jih pošljete na redakcijo, objavljamo v naslednjem številu.)
— Milan Segar, Cene Kranjc, (kultura, prosveta) — France Drenovec (znanost, politika)
— Zagar (dnevna redakcija) — Milan Starin (dopisništvo) — Bojan Ajdič (ljudjanski rubrika) — Dušan Kurec (telesna vzgoja) — Ivan Kranjc (znanstvenost) — Dušan Vrtovc (tehnični urednik)

Postaj, kdor mimo gre, ta kraj je svet... te besede so vklesane na spomeniku padlim žrtvam v Ulici talcev v Ljubljani, kjer so 13. oktobra 1942 Italijani ubili 24 talcev. Nekaj so jih pripeljali iz zaporov, nekaj pa so jih pobrali kar na cesti. V spomin na smrt teh junakov, ki so umirali z dvignjeno glavo in z vzkliki »Zivela svoboda!«, je bila sinoči žalna komemoracija.

Kompleksna kooperacija

Površina kmetijskega zemljišča je v proizvodnem sodelovanju med kmetijsko zadrugo in zasebnim kmetom čim večja, ki ima po pojmovanju mnogih odločujočo vlogo v proizvodnih odnosih. Ko pišemo ali govorimo o kooperaciji, nikoli ne pozabimo na šteti hektarov. S tem, da smo zajeli v kooperacijske proizvodne odnose določene odstotke obdelovalne zemlje, smo napravili sicer lep korak, vendar pa je to še vedno le prvi korak, oziroma samo delno približevanje k spremenjenim proizvodnim odnosom na zemljiščih zasebnikov. Površina so torej le lokalni okvir, le eden izmed pogojev za uveljavljanje proizvodnega sodelovanja tudi v primeru, ko ne govorimo več o razmetanih parcelah, marveč že o strnjjenih površinah in kolobarju na teh površinah.

Ponekod so začeli vključevati v kooperacijo celotna

Jubilej prof. dr. Kogoja

Sredi znanstvenega snovanja in neumornega dela, ki mu ga vsakodnevno nalaga zdravniška in profesorska poklic, je dočel prof. dr. Franjo Kogoj svoj življenjski jubilej 65-letnico rojstva. Hkrati mu teče že domala tudi štirideseto leto, odkar se je po promociji v Pragi, 1920. leta, posvetil zdravniškemu poklicu. Ko je krajšo dobo delal na dermatoloških klinikah v Pragi in Brnu, ga je življenjska pot pripeljala v Zagreb, kjer je, razen krajših prekinitev zaradi strokovnega izpopolnjevanja v tujini, ostal domala ves čas. Leta 1922 je postal redni profesor na univerzi in predstojnik dermatološke klinike. Na tem mestu je

ostal ves čas, razen medvojnih let, ko ga je protiljudski režim odstavil.

Ime prof. dr. Kogoja je tesno povezano tudi z njegovo ožjo domovino Slovenijo, z delom in razvojem ljubljanske dermatološke klinike. Ko je ta po smrti prof. dr. Jakše odšla brez predstojnika, je prof. dr. Kogoj kljub svojim mnogim obveznostim sprejel še strokovno vodstvo klinike in pedagoško delo na ljubljanski univerzi. V zadnjih petih letih so na ljubljanski kliniki z njegovo pomočjo in sodelovanjem močno dvignili strokovno raven dela ter pridobili ustanovi sloves ne le doma, temveč tudi v tujini.

Ce je življenjski jubilej pri meren čas, ko se marsikdo prid ozre na prehojeno pot, da si ta še zdaleč ne zaključuje strokovnega udejstvovanja, tedaj za prof. dr. Kogoja lahko rečemo, da so mu ta leta zapisala lepo bilanco dela: napisal je več kot 130 znanstvenih del, objaviljenih doma in na tujem, predeval na številnih tujih univerzah skoraj v vseh večjih evropskih centrih. Hkrati je podpredsednik Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti ter dopisni član slovenske in srbske akademije, častni član številnih tujih dermatoloških društev, član redakcijskih odborov vrste tujih dermatoloških revij in tudi član odbora za internacionalne kongrese. Domovina mu je dala priznanje za njegovo vsestransko plodno in uspešno delo z odklivanjem za zasluge za narod I. reda Ob življenjskem jubileju pa mu ljubljanska klinika in slovenska javnost želijo še mnogo uspešnega udejstvovanja z željo, da bi še dolgo vodil ljubljansko dermatološko kliniko in strokovno izpopolnjeval zdravniške kadre.

Spomenica Sutjeske

Beograd, 13. okt. (Tanjug). — Udeležencem bitke na Sutjeski bodo od 1. oktobra prek občinskih organizacij Zveze borcev poslali »Spomenico Sutjeske«, ustanovljeno z naredbom vrhovnega komandanta oboroženih sil Jugoslavije.

Spomenice so izdelane za tiste udeležence, ki so v pismeni prijavi leta 1958 poslali Centralnemu odboru Zveze borcev in se prijavili kot udeleženci proslave 15-letnice bitke na Sutjeski. Za udeležence, ki so se prijavili Centralnemu odboru Zveze borcev naknadno neposredno ali prek občinskih odborov Zveze borcev, bodo spomenice izdelane naknadno in dobili jih bodo, ko bodo razdeljene spomenice za lanske prijavljence.

SKLEPI SVETA ZA KMETUSTVO IN GOZDARSTVO OLO LJUBLJANA

Nadaljnje sklepanje pogodb

Kar so zamudili pri žitu, bodo skušali nadoknaditi s krmnimi rastlinami

Ljubljana, 13. okt. Na današnji seji ljubljanskega okrajnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo, ki je imela bogat dnevni red, so najprej razpravljali o novi lestvici katastrskega dohodka in predlog o njej potrdili. Ker je sedaj na eni strani republiška katastrska uprava, razen tega pa še 38 katastrskih uprav, ki niso povezane z okrajnimi ljudskimi odbori, so predlagali, da bi te naprave vezali na neko okrajno organizacijsko enoto, da bi zboljšali delo, medtem ko naj bi republiška uprava dajala predvsem navodila in vsklajevala delo. Njeni strokovnjaki pa bi opravičali tudi kontrolno in predvsem instruktivno službo. Po preučitvi naj bi okrajni ljudski odbor predlog poslal Izvršnemu svetu.

V razpravi o nadaljevanju revizije katastra in klasifikacije zemljišč so se med drugim ugotovljali, da kljub precejšnemu pritisku občin delo ne poteka zadovoljivo zaradi pomanjkanja ljudi. Predlagali so, naj bi ljudski odbori določili mesta tudi za to službo, oziroma si pomagali s honorarnimi močmi, za kar naj bi rezervirali tudi ustrezna sredstva.

V razpravi o jesenski setvi in o izpolnjevanju plana kooperacije okraju so poročali,

da se je v primerjavi z lanskim planom kooperacije povečal pri visokorodnem žitu za 17%. Za setev so se sicer tako kmetijske kot druge organizacije dobro pripravile, primanjkovalo je le semena pšenice sorte »helkorn« in semenskega ječmena. Skupaj so imeli za jesensko setev na razpolago 124.780 kg semena italijanskih sort pšenice, 38.580 kg sorte »helkorn«, 48.095 kg domačih sort pšenice in 17.200 kg ječmena. Za setev visokorodnih pšenice so zadrage doslej sklenile 50% predvidenih pogodb, za domače sorte 27% in za ječmen 23%. V celoti so izpolnile 39% plana kooperacije. Najboljše so občine Grosuplje in Zagorje, slabše Loška dolina, Cerknica, Trbovlje in Dobropolje. Zadrage so premalo sodelovale pri sklepanju pogodb, ker so se zanašale na administrativne ukrepe, misleč, da bodo ljudski odbori izdali odločbe o setvi visokorodnih pšenice. Tudi stroje so premalo uporabljali, čeprav so zadrage letos dopolnile svoj strojni park z novimi traktorji. Na področju od Dobrege polja pa nekako do Kamnika se ljudje izogibajo kooperacije, češ da imajo svoje seme, gnojijo pa lahko s hlevskim gnojem. Vprašanje je, ali so pomislili na gospodarsko škodo,

ki bo nastala spriču pomanjkanja hlevskega gnoja za druge kulture.

Spriču problemov in položaja ob jesenski setvi so na seji sveta sklenili, da bodo sklepanje pogodb nadaljevali in po možnosti zaključili do konca leta ter skušali površine, ki so izpadle pri pšenici, nadomestiti z drugimi kulturami, zlasti s krmnimi rastlinami, saj je živinoreja poglavitna kmetijska panoga v okraju. Za kooperacijo pa bodo jemali predvsem dobre in po možnosti strnjene površine.

M. R.

Boljša sadna letina

Beograd, 13. okt. (Tanjug). — Sadnje je obrodilo letos v naših deželah znatno boljše kakor lani. Pridelek silv cenijo na kakih 100.000 vagonov ali 80% več kot lani. Po nepopolnih podatkih so znašal pridelek jabolk kakih 49.000 vagonov ali 19.000 vagonov več kakor lani, pridelek hrušk pa kakih 10.400 vagonov. Spriču deževnega vremena v poletnih mesecih je pridelek grozdja nekoliko manjši kakor so vinogradniki pričakovali.

Znašal bo kakih 96.000 vagonov. Da bi spravili letošnji pridelek sadja, so zgradili 15 skladišč z zmogljivostjo od 100 do 500 vagonov. Večina skladišč ima hladilnike. Razen tega so zgradili 120 sušilnic za silve, v katerih bodo sušili tudi druge sadje. Znatne količine letošnjega sadnega pridelka bodo predelali v sokove, marmelado in druge proizvode. Sadnih sokov bodo izdelali nad 10.000 ton, sadne mezge pa 27.000 ton.

V Slovenijo se mudi na obisku, ki bo trajal tri dni, štirčlanska delegacija Sindikata kmetijskih delavcev Jugoslavije tovariš Milan Pribič. Prišla je z namenom, da prouči pri nas sistem delov, ki jo spremlja predsednik centralnega odbora sindikata kmetijskih, živilskih in tobačnih delavcev Jugoslavije tovariš Milan Pribič, je prišla z namenom, da prouči pri nas sistem in metode dela sindikata kmetijskih delavcev, kmetijsko politiko in združništvo, sistem nagajevanja ter družbeno upravljanje. Danes so si gostje ogledali kmetijsko posestvo v Zadobrovi, prehranski kombinat v Zalogu, popoldne pa so od potovali v Postojno. Jutri potujejo v Zalec, kjer si bodo ogledali kmetijsko zadrugo. Na sliki: Sprejem delegacije pri podpredsedniku republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Jožetu Borštnarju.

OB POSVETOVANJH SINDIKATA LESNIH IN GOZDNIH DELAVCEV SLOVENIJE

Priblup »Dela«

SEKRETAR OBČINSKEGA KOMITEJA ZKS
NOVO MESTO MIRO THORŽEVSKI

Začetki kakovostnega premika Delo komunistov na vasi v nagrajevanju po učinku

Pretekli teden je priredil Republiški odbor sindikata lesnih in gozdnih delavcev Slovenije troje področnih posvetovanj s predstavniki lesne predelovalne industrije in gozdarstva. Taka posvetovanja so bila že v Postojni, Mariboru in Celju, predvidena pa so še v Ljubljani, Kranju in Novem mestu. Čeprav je mimo kome polovica posvetovanj, že lahko opazimo določene premike v nagrajevanju po učinku.

Ze dosedanja posvetovanja so jasno pokazala, da so se tudi kolektivni tega sindikata v celoti vključili v prizadevanja za spodbujanje nagrajevanja po učinku. Tudi praksa teh kolektivov povsem potrjuje ugotovitve predsedstva republiškega sindikalnega sveta, da so se morali zagovorniki mezdno administrativnega nagrajevanja umakniti, v ozadje in da so njihovi koncepti povsem razbiti.

Siroko zasnovano nagrajevanje po učinku v teh proizvodnih panogah je obrodilo že bogate sadove, saj se je fizični obseg proizvodnje v lesni predelovalni industriji povečal v prvem polletju za 14 odstotkov, poslovnih stroškov planiranih osem, poslovnih stroškov znašajo letos 68 odst. realizacije, lanske prvo polletje pa so znašali 70,6 odst. Dohodek podjetij je za 24,6 odst. večji, osebni dohodki za 27,8 odst., skladi pa so celo za 70,6 odst. večji kot v lanskem prvem polletju.

MOČAN KOLIČINSKI PREMİK V NAGRAJEVANJU

Kakor v drugih panogah industrije je tudi v lesni predelovalni industriji in gozdarstvu opaziti, da so podjetja normalna in akordirala veliko več del kot prejšnja leta. Lani je bilo normiranih in akordiranih v lesni predelovalni in-

dustriji 53,6 odst. del, letos pa že 70 odst. Če upoštevamo še razne druge oblike nagrajevanja po učinku, ko večje osebnih dohodke tudi na izpolnitev proizvodnega plana ali na dohodek bodisi gospodarske enote bodisi vsega podjetja in podobno, je ta odstotek neprimerno višji.

Kakopak je razumljivo, da so se v podjetjih lotili najprej merjenja neposrednih delovnih učinkov. Prvič obstajajo glede normiranja in akordiranja že bogate izkušnje, ki se jih lahko poslužijo tudi kolektivi, kjer doslej v večji meri takih meril še niso uporabljali, drugi pa so prav ta merila temelj, na katerem grade v posameznih podjetjih razvite sisteme nagrajevanja. Razne oblike osebnih dohodkov so namreč ponekod odvisne od temeljnih zaslužkov po normi ali akordu. Če merila za izračun zaslužkov niso realna, je ves sistem zgrajen na pesku. Zato so se torej v podjetjih najprej lotili norm in akordov, ponekod že z osnovno za kompleksnejše nagrajevanje po učinku.

V nekaterih podjetjih pa so že letos prišli na kompleksnejše nagrajevanje po učinku. Ta podjetja lahko razvrstimo v dve vrsti: v prvi so dala stari oblikam nagrajevanja novo

vsebino, v drugih pa so zgradili skoraj povsem nov in v nekaterih primerih zares svojvrsten sistem nagrajevanja.

PREMIJA ZA ZNIŽANJE STROŠKOV

Med prvimi je zlasti zanimivo nagrajevanje v celiskem lesnem kombinatu »Savinja«. Postavili so normative stroškov za vsak obrat posebej, celo za oddelek v obratu. Če se ob koncu meseca izkaže, da je oddelek proizvajal za nižji strošek proizvodnih stroškov, dobe vsi v oddelku zaposleni posebno premijo. Toda v notranji delitvi so odstopili od načela nagrajevanja po delu in izračunavajo odstotke za premijo po tarifnih postavkah in ne po zaslužkih.

Kljub temu pa so že s tem sistemom dosegli presenetljive uspehe, saj so poslovne stroške v devetih mesecih znižali za 8 odst., kar znese okoli 55 milijonov dinarjev. (Poslovni stroški so letos zaradi večjega obsega proizvodnje seveda v absolutnem znesku večji). Ob znatno večji proizvodnji zaposluje okrog 70 ljudi manj in se je storilnost povečala za 1,5 odst., ustvarili pa so kar za 260 odst. več skladov kot lanske prvo polletje.

SISTEMI EKONOMSKIH ENOT

V Gozdnem gospodarstvu pa Celju so ubrali drugo pot. Vse podjetje so razdelili na ekonomske enote in postavili normative stroškov na osnovi lanske realizacije. To pa večje še na proizvodni plan. Tako ust-

varjeno vsoto osebnih dohodkov dele v enoti zaposlenim po zaslužku. Rezijski delavci so udeleženi z odstotkom obrata, v katerem delajo, uprava podjetja pa s povprečnim odstotkom vseh proizvodnih enot.

V tovarni pohištva »Oprema« v Mariboru so med drugim postavili še poseben instrument, s katerim ugotavljajo razliko med povprečnim preseganjem norm in izpolnjevanja plana. Če presega n. pr. oddelek norme za 10 odst. plan pa za 20, se vsem v tem oddelku zaposlenim zviša zaslužek za 10 odst. itd.

Prav gotovo ni slučajno, da v podjetjih teh gospodarskih panog razmišljajo, kako bi stimulirali delavce za zmanjšanje proizvodnih stroškov. Računi dostikrat pokažejo, da je za podjetje rentabilnejše, če delavca posebej stimulirajo za boljše izkoriščanje lesa, za to, da je manj izmečkov, skratka, da gospodarno ravnajo z že opredmetenim delom, kot pa če jih stimulirajo zgolj za večjo proizvodnjo.

POGOJ SO TRDNI NORMATIVI

Graditev takih kompleksnejših sistemov nagrajevanja po učinku pa je seveda še v povojih. Lesno predelovalna industrija šele raste iz obrti in zato v vrsti podjetij nimajo dokumentacije, ki je pogoj za tako nagrajevanje. Danes v teh podjetjih v glavnem ne nadev več odkritega zagovornika administrativnega plačevanja in ni več vprašanje, ali je nagrajevanje po učinku potrebno. Dostj bolj je vodenja podjetij strah spustiti se v neraziskane vode določanja normativov pa tudi natančne evidence, brez katere si takega nagrajevanja ni moč zamisliti.

V LIP Slovenj Gradec so n. pr. določili normative za izkoriščanje lesne mase na žagi ter na tej osnovi izplačevali premije. Toda ob koncu obračunske dobe so ugotovili, da jim 600 hlodov manjka, ker pač niso imeli ažurne evidence.

Vsak začetek je težak in se vsi prav dobro zavedamo, da je še vrsta določil v pravilnikih o nagrajevanju, za katere je sedaj vemo, da ne ustrezajo. Napak pa bi bilo vreči puško v koruzo kot so to v nekaterih podjetjih že storili s pravilniki o premijah. Raje so jih ukinili namesto, da bi jih sproti postavljali in izpopolnjevali.

Ze ti primeri pričajo, da se v podjetjih lesno predelovalne industrije in gozdarstva ne omejujejo samo na količinsko razširitev nagrajevanja po učinku, ampak so že prvi znaki tudi kakovostnih premikov.

V. J.

Delo komunistov na vasi

Družbeno-ekonomski razvoj je spremenil gospodarstvo novomeške občine. Napredek, dosežen v razvoju industrije, pa zahteva tudi hitrejši razvoj kmetijstva. Zadnja leta, zlasti po združitvi občin, posvečamo kmetijski proizvodnji in socialistični preobrazbi vasi čedalje več pozornosti. Napaka pa je še vedno v tem, da se vprašanje kmetijske proizvodnje vse preveč prepušča samo za drugim, medtem ko drugi organi, predvsem družbene organizacije, vse premalo razpravljajo o tem.

Glede na hitro spreminjanje strukture prebivalstva naše občine v korist potrošnika nam je organizirana kmetijska proizvodnja nujno potrebna, ker le z njo lahko dosežemo stabilizacijo domačega trga, predvsem v Novem mestu, in izboljšamo življenje delovnih ljudi. O tem je bilo veliko razprav v občinskem merilu, manj pa po vaseh, kjer bi bile take razprave najbolj potrebne. Razumljivo, da to opozarja na šibkost nekaterih organizacij ZK in SZDL na vasi, ki niso sposobne ali pa se ne trudijo dovolj, da bi razpravo o napredku kmetijstva preneli med kmete, od katerih je seveda odvisno uresničevanje planov kooperacij in podobno.

V osnovnih organizacijah ZK na vasi se trudimo, da bi jih utrili in usposobili za uspešno uresničevanje nalog. Kadrovska sestava organizacij ZK na vasi ne ustreza, saj je od vseh članov le 1,1 odstotek kmetov, neposrednih proizvajalcev. Vase organizacije so preozke pri sprejemanju novih članov iz vrst mladih zadržnikov in postavljajo prevelike zahteve. V organizacijah, ki so prelomile s tako ozkostjo — na primer v Dolenjskih Toplicah, Sušicah in Straži — so se takoj pokazali uspehi. Kljub temu pa se stanje v občinskem merilu ni dosti spremenilo, saj je od skupnega števila kmetijskih proizvajalcev v občini samo 0,6 odstotka komunistov.

Tudi vključevanje kmetov v zadrage nam ne kaže najlepše slike. Od vseh proizvajalcev — kmetov je samo 32 odstotkov članov kmetijskih zadrž. Ta ugotovitev narekuje komunistom, političnim, zadržnim in drugim organizacijam še več intenzivnega dela, da bi povečali članstvo kmetijskih zadrž. Najslabše je na območju KZ Smarjeta in KZ Stopiče, kjer je samo 29 odstotkov kmetov v zadržah, najboljše pa je v Straži (91 odstotkov) in Dolenjskih Toplicah (90 odstotkov). Pri 11 kmetijskih zadržah je samo sedem aktivov mladih zadržnikov, izmed katerih je samo nekaj aktivnih, in sicer v Straži, Brčini vasi, Dolenjskih Toplicah in Škocjanu.

Vsi kmetje — komunisti so sicer vključeni v zadržne svete, vendar s tem še ni izpolnjena dolžnost komunistov. Tudi je premalo, da komunist s svojo zemljo sodeluje v kooperaciji. Vloga komunistov na vasi je v tem, da stojijo na čelu širšega in večjega gibanja, ki bo na širšem planu spreminjal odnose in prispeval k večanju kmetijske proizvodnje.

Mnoge organizacije ZK na vasi so še vse preveč zaprte same vase, da bi se lahko postavile na čelo prizadevanj za hitrejšo pospeševanje kmetijske proizvodnje in socializacijo vasi. V ozkem, zaprtem krogu se preveč vdajajo iluzijam.

da se bo vprašanje kmetijstva urejalo z zakoni in predpisi ter da je to predvsem stvar ljudskega odbora in organov, ki te predpise uresničujejo. Taka ozkost povzroča pri nekaterih članih Zveze komunistov na vasi, da se boje nastopiti javno, češ, naj to store »oni iz občine in okraja«. Taki pojavi vodijo h krhanju revolucionarne zavesti in sentimentalnemu vdajanju stihiji, ki nikamor ne vodi, temveč iz dneva v dan poslabšuje stanje in položaj kmetov — proizvajalcev, na drugi strani pa otežkoča tudi splošni družbeni razvoj.

Kmetijske organizacije, zadrage in posestva so v zadnjih letih precej napredovala in se razvila v tehnično primerno opremljene kmetijske obrate, ki so lahko za vzgled drobnim kmetičnim proizvajalcem. V občini ni več pasivnih družbenih posestev in zadrž. Zaradi tega je odveč bojazen, da v zadržnem sodelovanju zemlja ne bo dala tega, kar od nje hočemo. Tudi uspehi, doseženi v pogodbenem sodelovanju, demantirajo vse pomisleke. Letošnji pridelki italijanskih vrst pšenice so bili daleč boljše kot pridelki domačih sort. Vse to in pa še mnogo drugega nam jamči, da je začetna pot v kmetijstvu pravilna in da je uresničevanje kmetijske politike odvisno predvsem od subjektivnih sil.

Res je — kot je bilo že rečeno — da je v osnovnih organizacijah ZK na vasi premalom komunistov — kmetov. Na drugi strani pa ni mogoče oprekatati tudi temu, da tam, kjer so organizacije ZK boljšjevale probleme kmetijstva, uspehi ni izostal. Tako so v Straži s pomočjo razprav odpravili vse nejasnosti in dosegli plan pogodbenega sodelovanja s 102 odstotki. Tudi drugod, kjer so razpravljali o konkretnih nalogah organizacij ZK na vasi, kjer so slehernemu komunistu znane njegove naloge in je vanje tudi pripravljen, kjer so ljudem bolj jasni, zakaj je treba izbrati pot sodelovanja z zadrugo, so bili doseženi uspehi. Nasprotno pa tam, kjer so samo načelno razpravljali o kmetijstvu, niso pa niti mignili s pr-

stom, da bi čimprej in čimbolje uresničili plan pogodbenega sodelovanja, ni in še ne bo uspeha, s tem pa se tudi manjša zaupanja ljudi v politične organizacije na terenu.

Naloge in problemi kmetijstva naše občine so torej tako obširne, da morajo komunisti, zlasti pa organizacije ZK in osnovne organizacije SZDL zastaviti vse svoje sile za njihovo uresničitev. Pri tem pa je potrebno, da se sklepi in zaključki, sprejeti na raznih forumih, prenašajo na kmete — proizvajalce, ne pa samo na upravniške KZ in predsednike oziroma sekretarje organizacij. Pot od njih do zadržnikov je namreč marsikje zelo dolga. Nedvomno pa drži, da če kmetijske zadrage ne bodo imele dobrih programov, tudi politične organizacije ne bodo mogle poiskati najboljših akcijskih prijemov za uresničevanje nalog razvoja kmetijstva in socialistične preobrazbe vasi.

Pri vključevanju kmetičnih mladincev v Zvezo komunistov marsikje prevladuje mišljenje, da jim je treba pomagati, da se bodo iztrgali iz zaostalega okolja z zaposlitvijo v tovarni, namesto da bi jim kazali perspektivo na vasi in jim pomagali, da bi tudi v zaostalem okolju ostali neomajni na čelu prizadevanja za novo, lepšo, naprednejšo vas. V tovarnah večidel že imamo močno subjektivno silo, na vasi pa je za vedna sila prešibka, zato jo je treba nenehno krečiti z novimi silami, predvsem z mladimi naprednimi kmeti.

Ljudje med seboj

Pot je samo ena

Tovariš A. P. in njegova žena sta šla že pred 1930. letom v tujino, da bi se laže prebijala skoz življenje, saj je bila podoba, da bosta doma le z velikimi težavami zaslužila kos kruha. V holandskem mestu Geelen sta našla svoj drugi dom, v katerem sta rodila štiri otroke, ki jih je moral A. P. preživljati s trdim delom v rudniku. In ker sta dobro gospodarila in sta bila varčna, sta si kupila v stari domovini že pred minulo vojno skromno kmečko hišo s približno hektarom zemlje. V njej je bila zmerom sicer tiha, toda sila močna želja, da se bosta še kdaj v življenju povrnila v kraje, kjer sta se rodila.

Ta želja se je njima, kakor mnogim drugim, ki so šli v tujino s trebuhom za kruhom, uresničila. Osvojen domovina ju je po dvestih letih sprejela z odprtimi rokami, bila sta srečna, kakor je lahko samo tisti, ki je dolgo jedel tuj kruh, prisluzen z nenehnim garanjem. Tako sta se leta 1947 stremi hčerkami in sinom naselila na svojem posestvu v Dobu pri Domžalah.

Le malo let je minilo, pa je že kanila kaplja grenkobe v družino nekdanjega izseljenca A. P. Sprva je bila tista kaplja le kaplja, žal pa se je v zadnjem času razpotegnila v precejšnje lužo, v grd madež, ki v naši stvarnosti ni zaželen, zato bomo o njem spregovorili.

V cerkve oziroma na polja gre mimo hiše A. P. droje poti. Ena je vaska, občinska, druga pa je nekakšna steza čez A. P. vrt, torej zasebna last. Pri obeh poteh pa je več kot zanimivo to, da prideš do cerkve po javni poti le dve, tri minute pozneje, kakor če bi šel po zasebni bližnjici, ki je glede na dolžino komaj omembe vredna. Potemtakem je očitno, da je treba vaščanom hoditi po nekoliko daljši javni poti, ne pa po zasebni. S takim pojmovanjem se mora vsakdo strinjati, žal pa je v Dobu nekaj ljudi, ki se morejo priklopiti do spoznanja, da je vrt A. P. zasebna last in ne občinska ali državna.

Morebiti je v sosedih nekdanjega izseljenca še kaj drugega, kakor samo nerazumevanje, kar nam ni čisto nič mar, vendar moramo povedati, da je ozka in kratka steza čez vrt A. P. zavzela tako razsežen, neviden kompleks zemlje, da so o njej spregovorili na sodišču v Kamniku, kjer sosedom B. in L. niso dali prav. Po tisti razsodbi sodišča, katere podrobnosti nas tokrat ne zanimajo, saj vemo, da se je možno pravičati leta in leta, pa se je pripetilo še nekaj, kar sploh ne sodi k sožitju v naši vasi. Sosed L. so namreč fizično obračunali z A. P. in njegovo ženo, tako da sta bila polna podpludb.

Dobro vemo, da takih in podobnih preprirov ne bomo tako kmalu spravili s poti, o čemer so sicer še bolj seznanjena sodišča, vendar ima omenjeni večji zven v slabem pomenu besede. Gre namreč za človeka, konkretno A. P., in njegovo družino, ki mu moramo kot izseljencu — povratniku vsaditi v srce topel, človeški občutek, da je zaželen v naši novi skupnosti, ne pa da mu kdorkoli greni življenje zlasti v taki obliki, kakor se dogaja v Dobu.

F. V.

Anketa o obratnih delavskih svetih v LR Hrvatski

Večina anketiranih podjetij sodi, da so ti organi upravljanja nujno potrebni

Sabor ljudske republike Hrvatske bo na enem svojih letnih zasiedanj razpravljaj med drugim tudi o anketi o obratnih delavskih svetih, ki jo je pred nedavnim izvedel odbor za gospodarske organizacije zbora proizvajalcev. Anketiranih je bilo okrog 40 podjetij z namenom, da bi dobili dejansko stanje o organizaciji, delu in delovnem področju obratnih delavskih svetov in odgovor na to, zakaj nekateri veliki delovni kolektivi še nimajo v svojih obratih teh organov upravljanja.

Pretežno število anketiranih kolektivov poudarja nujnost obstoja obratnih delavskih svetov še predvsem v tistih podjetjih, ki imajo raztresene obrate in delovnišča. V prid obstoja obratnih delavskih svetov so se izjasnili tudi tista podjetja, v katerih teh organov še nimajo. Kolektivi so v anketi tudi odgovorili, da bi bilo treba dati obratnim delavskim svetom več pristojnosti pri sprejemanju raznih sklepov, pri delitvi do-

hodka, in pri podobnih vprašanjih. To so utemeljili s tem, da so se obratni delavski sveti doslej že toliko uveljavili in izkazali ter se v dosedanjih praksah toliko usposobili, da lahko odločajo tudi o najvažnejših problemih.

Med podjetji, ki imajo dobre obratne svete sta kmetijsko-industrijski kombinat Belja in podjetje za predelavo mesa Sljeme. V Belji obratni delavski sveti dajejo med drugim centralnemu delavskemu svetu predloge o nastavitvi in odstavitvi direktorja in šefa računovodstva v obratu ter odločajo o razdelitvi svojih prostih sredstev. V anketnem listu je kolektiv Belja poudaril, da se dosedanja dejavnost obratnih delavskih svetov pozitivno odraža na poslovanju vsega kolektiva. To pa zavoljo tega, ker delavci po teh organih bolj množično kot prej sodelujejo v razpravah o posameznih problemih in ob sprejemanju raznih sklepov v njihovem obratu. To jim prej ni bilo mogoče, ker je centralni delavski svet navadno zasedal na sedežu podjetja.

Proizvajalci podjetja »Sljeme« so v anketi odgovorili, da njihovi obratni sveti razpravljajo o uporabi skladov, ki so jim na razpolago, o proizvodnih planih in zaključnih računih obrata.

Zeledarna v Sisku ima skoraj v vseh obratih delavske svete že pet let. V anketi poudarja, da so izkušnje te dobe pokazale, kako nujen je obstoj obratnih delavskih svetov v tistih kolektivih, ki imajo večje število obratov in da je treba obratnim delavskim svetom dati širša pooblastila in možnosti za odločanje.

V tovarni elektrod in ferolegur v Sibeniku so bili obratni delavski sveti izvoljeni približno pred enim letom. V anketi je tovarna navedla, da so ti organi pri njih še v fazi iskanja poti, prav in mesta v kolektivu ter da so zamenjali sindikalne podobore. To pa zavoljo tega, ker jim pravilnik ne zagotavlja nobenih pristojnosti in da se v vseh njegovih členih ponavljajo le besedice »razpravljajo« in »vodijo politiko«. nikjer pa pravilnik ne pove, da morajo obratni delavski sveti tudi sklepati in odločati.

Kolektiv tovarne kablov »Elek« v Zagrebu je v anketi odgovoril, da imajo njihovi delavski sveti kljub temu, da še niso pokazali vidnih uspehov, vse pogoje, da se razvijejo v resnične upravljavce svojih obratov, ker jim pravilnik zagotavlja številne pristojnosti, predvsem kar zadeva razdelitve do-

hodka. Pravilniki zagotavljajo večje pristojnosti in s tem dobro delovanje tudi obratnim delavskim svetom v rudnikih Raša in v kombinatu za kemično in mehanično predelavo lesa ter proizvodnjo strojev v Belišču. Tu obratni delavski sveti redno razpravljajo in sklepajo o problemih proizvodnega plana in številnih drugih vprašanjih njihovega poslovanja ter odločajo o razdelitvi dohodka. Zaradi povečanja njihovih pristojnosti so se uveljavili v celotnem kolektivu ter s tem prispevali n kvalitetejšemu delu delu centralnega delavskega sveta in k hitrejšemu reševanju številnih problemov vsega podjetja.

Mnogi izmed anketiranih kolektivov so v anketi odgovorili, da se njihovi obratni delavski sveti niso mogli zaradi tega uveljaviti, ker so jim močno okrnjene pristojnosti.

Na podlagi odgovorov iz ankete bo Sabor LR Hrvatske, kot se predvideva, izdelal predlog za izpopolnitev predpisov o samoupravljanju in ga pošal v razpravo Zveznemu izvršnemu svetu oziroma Zvezni ljudski skupščini.

E. K.

Trganje tobaka v Makedoniji še vedno traja in bo trajalo tako dolgo, dokler ne bo padla slana. V Prilepu trga tobak do pozne jeseni, ker trdijo strokovnjaki, da je najboljši tisti tobak, ki ga zadnja doba potrgajo. To je vršič, droben, rumen in aromatičen list. Toda glavno trganje tobaka je že končano in zdaj se suši na podstrešjih, pod nadstrešnicami in zunanjih sušilnicah. Takšno sušenje je večkrat nevarno zavoljo slabega vremena in vlage. Vedno bolj pridirajo na vas nove sušilnice, pokrite s steklom, ki so prostorne in dobro zaščitene. Na sliki: Pod sušilnico so razvrščeni številni nizi tobaka.

Po Jugoslaviji

NOVO POSLOPJE SREDNJE GOZDARSKE ŠOLE V KRALJEVU

Te dni bodo končana dela na novi stavbi Srednje gozdarske šole Čibukovce pri Kraljevu, ki je pravzaprav predmestje Kraljeva, saj je šola oddaljena od mestnega središča le 3 km. V neposredni bližini nove šole bodo kmalu prišli graditi tudi internat ter stanovanjsko poslopje za profesorje in učitelje. Nova šola bo sodobno opremljena, saj bo imela mimo učilnic, kabinetov in drugih prostorov tudi veliko telovadnico, kino-dvorano in veliko dvorano za javna predavanja, svečane prireditve itd.

ZADRUGA V ROMANOVCU POVEČALA OBDELOVALNE POVRŠINE ZA 1200 HA

Kmetijskoobdelovalna zadruga v Romanovcu blizu Kumanova je letos dosegla zelo lepe uspehe. Dosedanjim površinam 3000 hektarov, ki jih je imela doslej na razpolago, je pridružila še okoli 1200 novih hektarov obdelovalne zemlje. To povečanje so dosegli zlasti z oranjem ledine in s kooperacijo s individualnimi proizvajalci. Zdar orjejo traktorji v tej zadrugi tudi do 5 km dolge brazde. Pridelujejo pa tudi zelo dober pridelek, zlasti hibridne koruze, ki je po verjetno okoli 10.000 kilogramov na hektar.

Priprave za sklicanje konference na najvišji ravni

Londonski »Daily Express« piše, da se bodo verjetno sestali Eisenhower, Macmillan in de Gaulle v Washingtonu kak mesec pred konferenco na najvišji ravni

WASHINGTON, 13. okt. (Tanjug). — Priprave za sklicanje konference najvišjih zastopnikov velesil se trenutno gibljejo med zahtev, britanskega premiera Macmillana, da ne gre izgubljati časa, in opreznega stališča predsednika francoske republike de Gaulle, ki želi natančnejša pojasnila o namenu sestanka in vprašanjih, o katerih bodo na njem razpravljali — piše danes »New York Herald Tribune«.

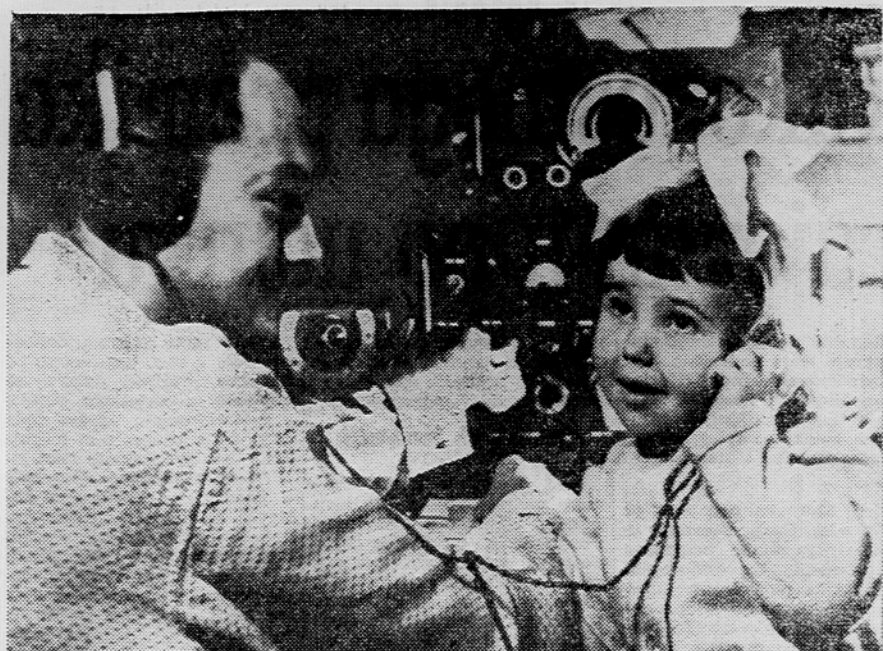
Časopis se sklicuje na ameriške virov in pripominja, da so ZDA voljne ustreči svojim zahtevnikom glede datuma konference, da pa v skladu s »sklepom v San Davidu« sodijo, da bi bilo treba obnoviti pogajanja o Berlinu po možnosti pred obiskom predsednika Eisenhowerja v Moskvi.

Po obvestilih, ki so jih prejeli v Washingtonu — nada-

ljeje časopis — je videti, da predsednik de Gaulle ne nasprotuje sestanku na najvišji ravni, da ga pa moti pomanjkanje jasnejših pojasnil predlogov za takšen sestanek. Po mnenju washingtonskih funkcionarjev je treba še razširiti vprašanje, ali je poglaviti namen sestanka na najvišji ravni ustvarjanje dobrega vzdušja, ali ukrepanje, da bi dosegli nov napredek v vprašanjih, kot so Berlin in jedrski poskusi, ali pa, da bi morala biti konferenca kombinacija enega in drugega. Po mnenju ZDA — poudarja »New York Herald Tribune« — je dovolj znamenj, ki obetajo, da bi bilo mogoče voditi plodne razgovore med Vzhodom in Zahodom vsaj o dveh zadevah: o Berlinu in prenehanju jedrskih poskusov.

Londonski »Daily Express« piše danes, da je zelo verjetno, da se bodo trije zahodni voditelji — Eisenhower, Macmillan in de Gaulle — sestali v Washingtonu kak mesec pred konferenco na najvišji ravni. Po mnenju časopisa bi ob tej priložnosti sestavili zahodni program na četrtini sestanka.

Kancelar dr. Adenauer je izjavil na tiskovni konferenci, da pomeni obisk sovjetskega premiera Hruščeva v ZDA večji uspeh, kot je pričakoval. Poudarja, da obstaja negotovost glede sklicanja konference na najvišji ravni, hkrati pa je menil, da se morajo zahodni zavezniki skrbno pripraviti, da bi bili na konferenci »polnoma enotni«.

Moskovski radioamater Drozdovsky in njegova hčerka Marina pazljivo poslušata signale, ki prihajajo s sovjetske avtomobilne postaje

OB ROBU DOGODKOV

SREČANJE NA RODOSU

Pred nekaj dnevi — 7. oktobra — sta se na otoku Rodosu srečala dva bivša prijatelja iz boja za neodvisnost Cipra: general Grivas, vojaški voditelj odporiškega gibanja proti britanski okupaciji in nadškof Makarios, politični vodja odpora in zunanji simbol enotnosti ciprskih Grkov. Oba bivša prijatelja sta pripeljala s seboj osebne svetovalce, tako da je imelo srečanje tudi na zunanji vidici političnega sestanka. Po končanem sestanku pa je bilo izdano sporočilo, ki pravi, da sta oba, Grivas in Makarios, poravnala spore v dobro in korist Cipra in njegovega naroda. Za kaj je prav zavrnilo šlo?

Kot je znano, je bil februarja letos podpisan v Londonu sporazum med predstavnikoma Britanije, Grčije in Turčije, ki je končal večletni boj na Cipru. Na nemirnem otoku je sicer utihnilo orožje, začele pa so se politične težave, ki jih je začela vlada, sestavljena iz šestih Grkov (med njimi dva direktna predstavnika EOKA, t.j. organizacije gibanja za priključitev h Grčiji) in treh Turkov, bolj ali manj uspešno reševalo, medtem ko se je general Grivas vrnil kot nacionalni junak v Grčijo.

Toda nepričakovano so se začele težave tudi tam, kjer jih niso pričakovali. Grivas je 27. julija v javni izjavi dejal, da ni bil obveščen o podrobnostih londonskega in žiriskega sporazuma in da odklanja vsako odgovornost v tej smeri. Nadškof Makarios in grško vlado pa je obtožil, »da sta Ciper prodala Britancem«.

Ze tri dni kasneje je Makarios demantiral obtožbe, da je podpisal v Londonu »tajne klavzule« sporazuma; obtožil je Grivasa, da se poslužuje Cipra za uresničitev svojih osebnih ambicij. Vlada v Atenah pa je voditelju vojaškega odpora na Cipru direktno očitala, da namerava razbiti enotnost ciprskoga ljudstva in da je njegovo početje nevarno, ker bi utegnilo pripeljati celo do državljanske vojne na otoku.

Polemika se je stopnjevala, dokler ni dosegla vrhunske v Gri-savski grožnji, da bo s svojimi pristaji obnovil oborožen boj na Cipru, v letakih, ki so jih raztresli njegovi ljudje, pa je bil omenjen Makarios celo kot izdajalec. Makariosova okoliščina pa je razširila glasove — utemeljene ali ne — da so na nadškofa pripravljali atentat...

Tako nastalo vzbujanje je nedvomno deloma tudi odraz notranjopolitičnega položaja v Grčiji, kot je nemara tudi na srečanje in na spravo na Rodosu vplival odnos političnih sil v Grčiji sami.

V čem je sporazum med obema voditeljema ciprskoga odpora, niso povedali. Se pred srečanjem na Rodosu pa je bilo znano, da zavzema Grivas ekstremna stališča tako do turške manjšine na otoku kot do Britancev, oziroma do odnosa, ki naj bi ga imel otok do Britanije. Glede britanskih oporišč na otoku je izjavil, da mu ob času podpisa londonskega sporazuma ni bilo znano, da bodo v svoje območje vključevala 14.000 ciprskih Grkov ali Turkov, ki po njegovi mnenju na noben način ne smejo prevesti britanskega državljanstva. Z gospodarskega vidika bi bila za Ciper vključitev v Commonwealth ugodna, ker gre večina izvoza v Britanijo, kjer veljajo preferencialne carine. Grivas pa je zahteval zagotovila, da do take orientacije ne bo prišlo. Glede nove ustave za neodvisno ciprsko državo pa je bil vojaški šef ciprskoga odpora zahteval, naj jo potrdi snovni referendum, in ne samo parlament.

Ce pomeni srečanje na Rodosu pomiritev ali samo premirje, bo pokazala prihodnost. Dejstvo je, da sta oba voditelja izjavila, da znova prevzemata skupno odgovornost za usodo otoka. Pomiritev med njima je odstranila nevarnost za državljansko vojno; ciprski Grki bodo v luči rodoskega sporazuma lahko enotno nastopali v razgovorih s Turki in z Britanijo. Nesporno pa je tudi, da je s ponovnim angažiranjem Grinasa v ciprski politiki mnenje in dogajanje na otoku element neuporabnosti in ekstremizma, kar se utegne neugodno odražati v pogajanjih s predstavniki turške manjšine in z Britanijo.

M. S.

Na Rodosu sta se srečala dva bivša prijatelja iz boja za neodvisnost Cipra: general Grivas, vojaški voditelj odporiškega gibanja proti britanski okupaciji in nadškof Makarios, politični vodja odpora in zunanji simbol enotnosti ciprskih Grkov. Oba bivša prijatelja sta pripeljala s seboj osebne svetovalce, tako da je imelo srečanje tudi na zunanji vidici političnega sestanka. Po končanem sestanku pa je bilo izdano sporočilo, ki pravi, da sta oba, Grivas in Makarios, poravnala spore v dobro in korist Cipra in njegovega naroda. Za kaj je prav zavrnilo šlo?

Kot je znano, je bil februarja letos podpisan v Londonu sporazum med predstavnikoma Britanije, Grčije in Turčije, ki je končal večletni boj na Cipru. Na nemirnem otoku je sicer utihnilo orožje, začele pa so se politične težave, ki jih je začela vlada, sestavljena iz šestih Grkov (med njimi dva direktna predstavnika EOKA, t.j. organizacije gibanja za priključitev h Grčiji) in treh Turkov, bolj ali manj uspešno reševalo, medtem ko se je general Grivas vrnil kot nacionalni junak v Grčijo.

Toda nepričakovano so se začele težave tudi tam, kjer jih niso pričakovali. Grivas je 27. julija v javni izjavi dejal, da ni bil obveščen o podrobnostih londonskega in žiriskega sporazuma in da odklanja vsako odgovornost v tej smeri. Nadškof Makarios in grško vlado pa je obtožil, »da sta Ciper prodala Britancem«.

Ze tri dni kasneje je Makarios demantiral obtožbe, da je podpisal v Londonu »tajne klavzule« sporazuma; obtožil je Grivasa, da se poslužuje Cipra za uresničitev svojih osebnih ambicij. Vlada v Atenah pa je voditelju vojaškega odpora na Cipru direktno očitala, da namerava razbiti enotnost ciprskoga ljudstva in da je njegovo početje nevarno, ker bi utegnilo pripeljati celo do državljanske vojne na otoku.

Polemika se je stopnjevala, dokler ni dosegla vrhunske v Gri-savski grožnji, da bo s svojimi pristaji obnovil oborožen boj na Cipru, v letakih, ki so jih raztresli njegovi ljudje, pa je bil omenjen Makarios celo kot izdajalec. Makariosova okoliščina pa je razširila glasove — utemeljene ali ne — da so na nadškofa pripravljali atentat...

Tako nastalo vzbujanje je nedvomno deloma tudi odraz notranjopolitičnega položaja v Grčiji, kot je nemara tudi na srečanje in na spravo na Rodosu vplival odnos političnih sil v Grčiji sami.

V čem je sporazum med obema voditeljema ciprskoga odpora, niso povedali. Se pred srečanjem na Rodosu pa je bilo znano, da zavzema Grivas ekstremna stališča tako do turške manjšine na otoku kot do Britancev, oziroma do odnosa, ki naj bi ga imel otok do Britanije. Glede britanskih oporišč na otoku je izjavil, da mu ob času podpisa londonskega sporazuma ni bilo znano, da bodo v svoje območje vključevala 14.000 ciprskih Grkov ali Turkov, ki po njegovi mnenju na noben način ne smejo prevesti britanskega državljanstva. Z gospodarskega vidika bi bila za Ciper vključitev v Commonwealth ugodna, ker gre večina izvoza v Britanijo, kjer veljajo preferencialne carine. Grivas pa je zahteval zagotovila, da do take orientacije ne bo prišlo. Glede nove ustave za neodvisno ciprsko državo pa je bil vojaški šef ciprskoga odpora zahteval, naj jo potrdi snovni referendum, in ne samo parlament.

Ce pomeni srečanje na Rodosu pomiritev ali samo premirje, bo pokazala prihodnost. Dejstvo je, da sta oba voditelja izjavila, da znova prevzemata skupno odgovornost za usodo otoka. Pomiritev med njima je odstranila nevarnost za državljansko vojno; ciprski Grki bodo v luči rodoskega sporazuma lahko enotno nastopali v razgovorih s Turki in z Britanijo. Nesporno pa je tudi, da je s ponovnim angažiranjem Grinasa v ciprski politiki mnenje in dogajanje na otoku element neuporabnosti in ekstremizma, kar se utegne neugodno odražati v pogajanjih s predstavniki turške manjšine in z Britanijo.

M. S.

Kasem sprejema obiske

Ob odhodu ministrskega predsednika iz bolnišnice bodo organizirali velike slovesnosti

BAGDAD, 13. okt. (Tanjug). — Danes so ponovno uradno objavili, da bo ministrski predsednik Kasem, na katerega so pred tednom dni napravili atentat, vsak čas zapustil bolnišnico.

Minister za zdravstvo Savaf je danes opoldne po radiu izjavil,

Sukarno povabil Hruščeva v Indonezijo

Džakarta, 13. okt. (AP). — Predsednik Sukarno je danes povabil sovjetskega ministrskega predsednika Hruščeva in namestnika predsednika vlade Mikojana, naj obiščeta Indonezijo.

Povabilo je bilo izročeno delegaciji Vrhovnega sovjeta ZSSR pod vodstvom Muhtidina, ki se te dni mudi v Indoneziji.

Najmodernejši sovjetski kombinat aluminija v Stalingradu

Stalingrad, 13. okt. (TASS). — V Stalingradu so zgradili najmodernejši kombinat aluminija v Sovjetski zvezi. Strokovnjaki proučujejo možnost, da bi celotni proizvodni proces avtomatizirali. Poudarjajo, da bo trajal proces avtomatizacije dve do tri leta.

Kvedrov članek v indijskem tisku

New Delhi, 13. okt. (Tanjug). — Teoretični časopis indijskih oboroženih sil objavlja v najnovejši številki na 15 straneh članek o izkušnjah partizanskega vojskovanja v Jugoslaviji, ki ga je na prošnjo uredništva časopisa napisal veleposlanik Kvedrov. Svoji čas je imel veleposlanik Kvedrov v generalnem štabu indijske vojske predavati o isti temi, ki je vzbudilo veliko zanimanje.

Novi važni podatki

Sovjetski astronom Kukarkin piše, da so znanstveniki dobili važne podatke o kozmosu s pomočjo avtomatične medplanetarne postaje

Moskva, 13. okt. (TASS). — Sovjetski astronom Boris Kukarkin piše v listu »Sovetskaja

Bivši Hitlerjevi funkcionarji v zahodnonemški policiji

Bonn, 13. okt. (Tanjug). — Po podatkih, ki jih je objavila socialno-demokratska stranka je v zahodnonemški policiji še vedno v službi precej bivših funkcionarjev hitlerjevskih čet SS. Načelniki kriminalistične policije v Bonnu, Kölnu, Düsseldorfu, Aachenu in nekaterih drugih mestih so bivši nacistični funkcionarji, eden izmed njih pa ima celo vodilni položaj v kriminalistični službi; v največji pokrajini dežele, severnorojsko-vestfalski pokrajini.

Socialdemokratska stranka je pozvala vlado, naj nikar ne čaka, da bo ta problem rešen sam po sebi, ko bodo bivši visoki funkcionarji, ki so zdaj v državni službi, dopolnili leta za pokojnino.

JESENSKA KMETIJSKA DELA V ČSR NEZADOVOLJIVO POTEKAJO

Praga, 13. okt. (Tanjug). — Češkoslovaška vlada je poslala vsem delavcem na kmetijskih posevkih strojno traktorjskih postajah funkcionarjem in uslužbenecem državne uprave, delavcem v industriji in prometu in vsem prebivalcem poziv, naj se vključijo v jesensko kmetijska dela in naj s svojimi močmi nujno prispevajo k zboljšanju položaja Vlada je namreč ugotovila, da jesenska kmetijska dela v deželi nezadovoljivo potekajo.

Po podatkih, objavljenih v

Kolektivne in delovne pogodbe so se zmerom temelj, na katerem bodo tudi v prihodnje počivali delovni odnosi v podjetju. Po objavljenem načrtu bi kolektivna pogodba po svoji naravi ostala ista kot doslej. Z njo so določene obveznosti stranske obveznosti uprave podjetja in delovnega kolektiva, v imenu katerega nastopa sindikat kot druga stran v ko-

lektivni pogodbi. Te obveznosti se nanašajo na izvajanje in preseganje proizvodnih načrtov, na izpolnjevanje organizacije proizvodnje in dela, na dvigovanje produktivnosti dela, na pravilno uporabo uveljavljenega sistema nagrajevanja dela, na krepitev delavne discipline, na zboljšanje delovne zaštite itd.

Kar zadeva delovne pogodbe, ki jih sklepajo podjetja z ene ter delavci in uslužbenci z druge strani, je v zakonskem načrtu rečeno, da je v načelu nujno, da se delavec strinja s prevedbo na drugo delovno mesto ali drugo podjetje. Toda če zahteva to proizvodnja, lahko uprava prevede delavca na drugo delovno mesto in v drugo podjetje v istem kraju za me-

kulturna, da so znanstveniki že dobili nove važne podatke o kozmosu, kar je pripisati poskusu s sovjetsko avtomatično medplanetarno postajo. Kukarkin poudarja, da je zdaj še zgodaj govoriti o kakih konkretnih rezultatih teh opazovanj, vendar je po njegovem mnenju dobila znanost takšne podatke o Lunu in kozmosu, da je težko presoditi njihov pomen. Polet medplanetarne postaje je še enkrat jasno dokazal prednosti radijske metode nad navadnimi optičnimi metodami opazovanja.

Kot pravi Kukarkin, je bila izstrelitev medplanetarne postaje precej težji problem kot izstrelitev rakete na Luno. Vsaka napaka v izračunavanju hitrosti rakete bi namreč lahko povzročila neuspeh. Če bi raketa letela z manjšo hitrostjo, bi priletele do Lune in se potem obrnila in vrnila proti Zemlji, če pa bi letela z večjo hitrostjo, bi odletela daleč v vesoljstvo.

Prav tako so v zaostanku tudi druga jesenska kmetijska dela. Časnik ministrstva za gospodarstvo »Zemljedjelce, da opozarja na to, da je spričo vsega tega ogrožen pridelek v prihodnjem letu.

DELOVNA ZAKONODAJA V ZSSR

Javna razprava o načrtu

Najvažnejša določba novega zakonskega načrta je uvedba sedemurnega delavnika

MOSKVA, 13. okt. (Tanjug). — Zakonodajne komisije Vrhovnega sovjeta ZSSR so izročile v javno razpravo zakonski načrt o temeljnih načelih delovne zakonodaje, s katerim bi kodificirali sedaj veljavne pravne norme, ki so vsebovane v celi vrsti posebnih predpisov vlade in drugih državnih organov in prezidija sindikata.

sec dni v koledarskem letu, v izrednih primerih pa do tri mesece.

Najvažnejša določba novega zakonskega načrta je uvedba 7-urnega delavnika, s tem, da delovni teden traja največ 40 ur.

Zakonski načrt tudi določa nekaj olajšav za nosečnice in matere z majhnimi otroki, ne določa pa prepovedi nočnega dela za ženske.

Sirska pokrajina ZAR ima dva plana; desetletni plan gospodarskega razvoja in petletni plan industrializacije. Po »državni« iz tega plana, ki obsega predvsem namakalna dela, izgradnjo jezov na Evfratu in drugih rekah ter izgradnjo železniške proge iz žitrodne pokrajine Gezirje skozi Aleppo do Latakije, izločili industrijske projekte. Tako so januarja 1959 objavili prvi industrijski plan Sirije. Polovico skupnih investicij, ki znašajo 560 milijonov sirskih lir, bodo vložili v razvoj petrolejske industrije. Pri Kamishliju blizu iraške meje so namreč odkrili ležišča nafte, katerih rezerve cenijo na kakih 150 milijonov ton. Določena je tudi izgradnja rafinerije v Gezirji in Damasku in tudi v Aleppu. Te bi bile povezane

z naftovodi. Eden izmed največjih objektov plana bi bila papirnica na Evfratu, ki bi izkoristila takojšnje zavarovalniške tople, investicije bi znašale 100 milijonov sirskih lir.

Med večje objekte plana sodi tudi izgradnja tovarne dušika pri Homsu, ki bi le tno proizvajala kakih 100 tisoč ton amonijskega nitrata.

Plan industrializacije, ki bi moral biti končan leta 1964, določa tudi izgradnjo več manjših podjetij, med njimi tekstilnih tovarn. Tako v Egiptu kot v Siriji naj bi uresničitev prvega petletnega plana indu-

Ochab za povečanje trgovine med ZDA in Poljsko

San Francisco, 13. okt. (Reuters). — Poljski minister za kmetijstvo Edward Ochab, ki je na obisku v ZDA, se je sinoči na sestanku s predstavniki družbenih in poslovnih krogov San Francisca zavezal za povečanje trgovine med Poljsko in ZDA. S tem bi se razširilo ameriško tržišče in bi bilo to v korist kmetijstvu in industriji tako ZDA kot Poljske. Ochab je tudi dejal, da je največji problem v poljskem kmetijstvu povečanje produktivnosti in mehanizacije na številnih majhnih posevkih, od katerih obsegajo nekatera komaj akre površine.

Sporočilo o obisku

Predsednik Eisenhower in mehiški predsednik Mateos sta izmenjala gledišča, ki so važna za Mehiko in ZDA

Washington, 13. okt. (USIS). — V Washingtonu so objavili obvestilo o obisku mehiškega predsednika Mateosa v ZDA, v katerem je rečeno, da sta predsednika Eisenhower in Mateos »neformalno in brez dnevnega reda izmenjala gledišča o vprašanjih, ki so važna za Mehiko in ZDA, kot tudi o vprašanjih, ki zadevajo to poloblo in ves svet«.

Z zadovoljstvom sta ugotovila, da je Mehika sprito okrepitev svojega gospodarstva izkoristila samo majhen del kredita v znesku 10 milijonov dolarjev, ki ga je odobrila ameriška banka za izvoz in uvoz. Oba predsednika izražata

Na Koroškem v teh dneh

OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA

DUNAJ, 13. okt. (Po telefonu). — Devetintrideseto obletnico plebiscita so praznovali na Koroškem slovesno. V vseh večjih krajih so bila zborovanja Abwehrkämpferbunda, medtem ko je bila v Celovcu osrednja proslava te organizacije.

V Pilberku so ob prisotnosti obrambnega ministra Grafa položili temeljni kamen za »obmejni dom«, ki naj bi služil kulturnemu razvoju Podjunje, v celovškem predmestju Annabühelu so položili vence k spomeniku padlih abwehrkämpferjev, v St. Vidu so ob prisotnosti trgovinskega ministra Bocka in obrambnega ministra Grafa od-

prili v počastitev plebiscitne obletnice novo avtomobilsko cesto, v kraju Obere Fellach, severno od Beljaka so veteran nekega avstroogrškega polka proslavili prekorajenje Donave in napad na Beograd leta 1914 in v spomin na padle vojske polka vrgli v Dravo venec rož.

Na proslavi v celovški koncertni hiši, ki se je je udeležil tudi deželni glavar Wedenig, je bil glavni govornik znani nacist Hans Steinhilber, eden izmed vodilnih avstrijskih oficirjev iz plebiscitnih bojev, kasnejši vodja berlinskega nacističnega urada za zamejske Nemce in pisec znane knjige »Sieg in deutscher Nacht« (Zmaga v nemški noči), ki je izšla 1944, leta in v kateri dokazuje Steinhilber velenjski značaj avstrijskih plebiscitnih akcij. V svojem dolgovem slavnostnem govoru je enostransko prikazoval plebiscitne boje in vedno znova poudarjal »večno aktualnost boja za nedeljavo Koroško«. Med njegovim govorom je precej ljudi zapustilo dvorano. Glasilo socialistične stranke za Koroško »Neue Zeit« piše, da je Steinhilber »vzlobovil gledalce zaradi svojih političnih stališč«.

Kot običajno sta se z mnogi-

mi pomirljivimi in treznimi besedami spomnili plebiscita. Glasilo obeh političnih strank »Neue Zeit« (SPO) in »Volkszeitung« (ÖFP). »Volkszeitung« je prinesel v svoji nedeljski številki sicer šest spominskih člankov o plebiscitnih bojih (med njimi tudi Steinhilberjev članek), v katerih je mnogo prikritega in odkritega hujskaštva proti sosedni državi. Vendar pa je list objavil tudi obširen uvodnik, ki apelira na duha razumevanja in mirnega sožitja med deželama obeh jezikov. »Nacionalne probleme moramo reševati v duhu pravičnosti in bratske sporazumnosti«, piše med drugim Volkszeitung in pristavlja: »Deseti oktober nam nalaga dolžnost, da si sežemo v roke in podpisemo mirujočnega sedelavnje med obema narodoma«.

Več treznih misli je tudi v uvodniku »Neue Zeit«, katerega je napisal koroški deželni glavar Wedenig, ki med drugim zahteva toleranco do tistih, ki so 1920. leta glasovali za Jugoslavijo. »Toleranco smo obljubili že 1920. leta in moje mnenje je, da se je treba obljub držati«. Na koncu članka je deželni glavar zapisal: »Slovenskim sedelavlom bi rad povedal, da imata tako država Avstrija kot tudi dežela Koroška odkritosrčen namen, da živita z njimi v miru in da skupno z njimi rešujeta vse probleme v zvezi, da je Koroška naša skupna domovina«.

Slavko Fras

Proučevanje možnosti

za izvedbo prvega petletnega plana industrijskega razvoja Sirije v treh, ne v petih letih

DAMASK, 13. okt. (Tanjug). — Strokovnjaki ZAR proučujejo možnosti, da bi izvedli prvi petletni plan industrijskega razvoja Sirije v treh in ne v petih letih. To bo mogoče doseči, če bodo zagotovljena ustrezna finančna sredstva in če bodo plan nekoliko spremenili. Največja težava je v tem, ker je imela Sirija v zadnjih treh letih silno slabe žetve, ki so načelne njene rezerve in povečale uvoz.

Sirska pokrajina ZAR ima dva plana; desetletni plan gospodarskega razvoja in petletni plan industrializacije. Po »državni« iz tega plana, ki obsega predvsem namakalna dela, izgradnjo jezov na Evfratu in drugih rekah ter izgradnjo železniške proge iz žitrodne pokrajine Gezirje skozi Aleppo do Latakije, izločili industrijske projekte. Tako so januarja 1959 objavili prvi industrijski plan Sirije. Polovico skupnih investicij, ki znašajo 560 milijonov sirskih lir, bodo vložili v razvoj petrolejske industrije. Pri Kamishliju blizu iraške meje so namreč odkrili ležišča nafte, katerih rezerve cenijo na kakih 150 milijonov ton. Določena je tudi izgradnja rafinerije v Gezirji in Damasku in tudi v Aleppu. Te bi bile povezane

z naftovodi. Eden izmed največjih objektov plana bi bila papirnica na Evfratu, ki bi izkoristila takojšnje zavarovalniške tople, investicije bi znašale 100 milijonov sirskih lir.

Med večje objekte plana sodi tudi izgradnja tovarne dušika pri Homsu, ki bi le tno proizvajala kakih 100 tisoč ton amonijskega nitrata.

Plan industrializacije, ki bi moral biti končan leta 1964, določa tudi izgradnjo več manjših podjetij, med njimi tekstilnih tovarn. Tako v Egiptu kot v Siriji naj bi uresničitev prvega petletnega plana indu-

strializacije povečalo udeležbo, teh kapacitet v narodnem dohodku od 11 na 22%.

»Kolo« v Sidneyu

Sidney, 13. okt. (Tanjug). — Srbski ansambel ljudskih pesov in pesmi »Kolo« je včer, v Sidneyu v Avstraliji priredil koncert, ki ga je številno občinstvo navdušeno pozdravilo. Zupana Sidneya je danes priredil sprejem za člane ansambla.

Ansambel »Kolo« je prispeval v Sidney iz Brisbane, kjer je priredil 17 koncertov.

Hruščev sprejel Schürta

Moskva, 13. okt. (AFP). — Predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščev je danes v Kremlju sprejel predsednika avstrijske republike Dr. Adolfa Schürta.

TELEGRAMI

DŽAKARTA — KP Indonezije je zahtevala ukinitve tirdnega stanja na področjih, v katerih ne potekajo več vojaške operacije. V resoluciji KP, sprejeti na šestem kongresu, je rečeno, da sedanji notranji položaj v deželi kaže, da so uporiške sile v glavnem likvidirane.

TOKIO — Indonezijski zunanji minister Subandrio je prišel v Tokio na uradni obisk. S predstavniki japonske vlade se bo razgovarjal o gospodarskem sodelovanju med obema deželama. Danes bo obiskal ministrskega predsednika Kijijama, potem pa se bo razgovarjal z japonskim zunanjim ministrom Fujiijama.

RIO DE JANEIRO — Po poročilih iz Havane so pripadniki protirevolucionarne organizacije »Bela roža« in begunci iz tujine v zadnjih mesecih izvršili vrsto terorističnih akcij in sabotaž na Kubi. V Vegasu so zažgali skladišče tobaka, v okoliščini Consolaciona del Norte pa

je neko neznano letalo konec prejšnjega tedna odrglo orožje s padali.

TANGER — Predsednik začasne alžirske vlade Ferhat Abbas je prispeval iz Madrida v Tanger. V Maroku se bo sestel s kraljem Mohamedom.

BRUSELJ — Na sestanku sveta ministrov skupnega trga in Evroatoma so »klenili ustanovitvi začasni odbor, ki bi proučil osnovna vprašanja v zvezi z ustanovitvijo evropske unije in o tem poročal. Odbor bo ustanovljen v nekaj dneh.

RIO DE JANEIRO — V velikih mestih že dva meseca ni dobili mesa, ker ga veleposelniki in klavnice nečje dobavljajo po določenih cenah. Delavska stranka podpredsednika Bularta je prejšnji teden predlagala nacionalizacijo ameriških in britanskih klavnic in tovarn konzerv. Vojaški načelnik vladnega urada za kontrolo cen je dejal, da bo odstopil, če ga vlada ne bo pooblastila, da rekvirira živino, veleposelstnikov.

Bojba na postaji v Alžiru

Alžir, 13. okt. (

TIHA »PRIKLJUCITEV«

OD NASEGA STALNEGA DOPIŠNIKA IZ AVSTRIJE

DUNAJ, oktobra. — Ze ves čas po podpisu Državne pogodbe leta 1955 je posebno v levem političnem taboru Avstrije opaziti rastoče nezadovoljstvo sprčo vedno večjega vpliva zahodnonemškega kapitala na avstrijsko gospodarstvo. V zadnjem letu je to nezadovoljstvo že tako naraslo, da so se tudi v široki javnosti pojavile publikacije in članki, ki deloma s suhimi številkami in dejstvi, deloma s polemično zavzetostjo dokazujejo »potuženje« avstrijskega gospodarskega življenja in izračunavajo nevarnosti, ki spričo nemške ekonomske invazije prete avstrijski nevtralnosti in samostojnosti...

Med temi publikacijami je gotovo najvažnejša brošura pod naslovom »Hladna priključitev« (Der kalte Anschluss), ki jo je pred kratkim izdala Studijska skupina za pospeševanje avstrijskega gospodarskega razvoja pod vodstvom univerzitetnega profesorja dr. Dobretsbergerja. Posebno pozornost je v javnosti zbudil tudi obširni uvodnik v socialističnem političnem tedniku »Heute« pod naslovom »Tihi anšlus«, ki sicer bagatelizira nekatere svarilne ugotovitve Dobretsbergerjeve brošure, vendar pa priznava, da je sedanji razvoj gospodarskih odnosov med Avstrijo in Zahodno Nemčijo nevarno podoben predvojnemu. Zanimivo je, da tudi katoliški tednik »Die Furche« z vsjo ostrino napada zahodnonemško gospodarsko ekspanzivnost v odnosu do Avstrije in celo trdi, da je marsikaj, kar se v zadnjih letih zgodilo na tem področju, v diametralnem nasprotju z določili četrtega člena Državne pogodbe, ki se glasi: Avstrija bo preprečila vse, kar bi povzročilo ali pospeševalo politično ali gospodarsko združitve z Nemčijo...

Tihi »Anschluss« se vrši na petih frontah.

Najprej je treba omeniti udeležbo zahodnonemškega kapitala v avstrijskih podjetjih: v letih od 1952 do 1956 je Zahodna

se mu seveda plača postavljati v inozemstvu tovarne, ki sestavljajo doma izdelane sestavne dele v prodajno blago. V to pomeni seveda redno hudo konkurenco avstrijskemu gospodarstvu. Samo v 16 mesecih (od februarja 1958 do maja 1959) je bilo v Avstriji registriranih 48 večjih in manjših novo ustanovljenih nemških podjetij.

Posebno poglavje so licenčne in produkcijske pogodbe med avstrijskimi in nemškimi podjetji. Avstrijski trg je premajhen, da bi mogla avstrijska industrija delati brez določenih produkcijskih razmerij s tujo industrijo, zato brez nadaljnje pristaja na — povsod običajne — licenčne pogodbe. To da razmerja so take narave, da spravljajo avstrijsko industrijo polagoma, a zanesljivo v popolno odvisnost. Nemška podjetja dajejo licence samo pod določenimi pogoji, na primer, da Avstrija blaga ne sme izvažati, temveč ga sme prodajati samo na domačem trgu, ali da v Avstriji izdelujejo samo del naprav, ki jih potem odpeljejo v matično nekje v Zahodni Nemčiji in jih tam »združijo« z drugo izdelanimi napravami. S temi pogodbami bi naj Avstrija postala polagoma sestavni del nekega večjega gospodarskega prostora, v katerem bi se projektiralo in produciralo ne glede na politične meje. V praksi bi to pomenilo gospodarsko vključitev k Nemčiji.

Zanimiv način gospodarskega pritiska so tudi zahodnonemška posojila za razširitev mreže električnih hidrocentral v Avstriji. Avstrijsko vodno gospodarstvo je že zdaj zadolženo za 2 milijardi šilingov, v naslednjih desetih letih pa bi se

naj zadolžilo še za 6,5 milijard šilingov. Tretjina te vsote odpade na Nemčijo. Posledice za Avstrijo imajo ta posojila zaradi tega, ker stavlja Nemčija zelo ostre pogoje: zahteva namreč, da ji Avstrija globoko podceno prodaja električni tok. Ena kilovatna ura v avstrijski hidrocentrali velja 30 grošev. Nemčiji pa jo morajo prodajati za 17 grošev, kar pomeni, da mora razliko plačati avstrijski odjemalec. Ne glede na to pa nemški upniki staviijo še druge pogoje: da je treba hidrocentrale graditi z nemškimi stroji, da je treba turbine in stikalne naprave kupovati v Nemčiji itd. Vse to občutno škoduje avstrijski industriji, ki je sama zmožna izdelovati vse te naprave in včasih krčevito išče primerne »trga«.

Končno je treba omeniti tudi posledice avstrijsko — nemške pogodbe iz leta 1958, ki ureja vprašanje nemške imovine v Avstriji. Čeprav ji Državna pogodba (člen 22) tega ne nalaga, je Avstrija vendarle — zaradi dobrih sosedskih odnosov, kot se je glasila obrazložitev — vrnila večino nekdanjega nemškega premoženja bivšim lastnikom, in sicer v vrednosti 3 milijarde šilingov. Skupno je bilo »vrnjeno« bivšim nemškim lastnikom 299 podjetij in 121 takojimenovanih »udeležb«, to se pravi pravice do sodelovanja pri vodstvu podjetij. Med vrnjenimi podjetji so bili tudi taki gigantski objekti, kot so na primer Voith-Werke in St. Pölten. K temu je treba priložiti tudi, da so razni nemški koncerni kupili večino podjetij, ki so jih dali v prodajo po odhodu sovjetske zasedbene oblasti in ki so nekoli nosile naziv USIA.

»Blago, made in germany«, ki je z njim preplavljen avstrijski trg, vzbuja neljube reminiscence na leto 1938, piše socialistični »Heute«. Sredi oktobra bodo avstrijski gospodarski krogi priradili »avstrijski teden«, v katerem bodo intenzivno propagirali avstrijsko blago. Ze danes kriče z dunajskih oglasnih desk lepaki: »Missl avstrijsko, ko nakupujete!« V zadnjih tednih se je vključil v kampanjo »proti anšlusu« tudi zvezni podkanceler dr. Pittermann, ki je že v nekaj svojih govorih s poudarkom izrazil svoje nezadovoljstvo zaradi »potuženja« avstrijskega gospodarstva. To dejstvo morda najbolj pričča, da lahko postane nevarnost »tihe priključitve« v bližnji bodočnosti eden izmed najbolj perečih problemov v široki politični debati v Avstriji.

Slavko Fras

Nekaj izmed 1.300.000 prebivalcev področja Nagoja na Japonskem, ki jih je prizadel silovit tajfun »Vera«. Zaradi tega tajfuna, ki je divjal 26. in 27. septembra, je bilo ubitih nad 5.000 oseb, 15.000 pa ranjenih. Tajfun se je začel ob najslabšem času, ko je bila plima. Pet metrov visoki valovi so se zaganjali ob pomole in v kratkem času so bili niže ležeči kraji Nagoje poplavljeni. Riževa polja, ki jih je preplavila morska voda, bodo nekaj let neuporabna. Na tisoče ljudi je s tistim imetjem, ki so ga rešili, čakalo na strehah poplavljenih hiš ali na majhnih otočkih zemlje na pomoč. Mnogo ljudi ni hotelo editi, ker so se bali, da jim bodo izropali še tisto, kar so utegnili rešiti.

TEDENSKI MEDNARODNO-GOSPODARSKI KOMENTAR

Nov položaj ameriškega dolarja

Vsa povojna leta je imela večina držav — tako v Zahodni Evropi kot v nerazviti območjih — obsejne plačilne primanjkljaje nasproti ZDA. Ta primanjkljaj je seveda odseval neenako gospodarsko moč in je pomenil, da so ZDA v prvi polovici stoletja in posebno med drugo svetovno vojno zavzele v svetovnem gospodarstvu vodilen položaj.

Dolarski primanjkljaj neraz-

vitih dežela se zadnja leta ni zmanjšal, pač pa se je spreminjal tako, da poravnava nerazvita območja svoje plačilne primanjkljaje danes ne samo z uvozom kapitala iz ZDA, temveč tudi z uvozom kapitala iz zahodne in vzhodne Evrope. Zlasti delež zahodnoevropskih držav se je v zadnjih letih močno povečal. Vzporeden s tem je bil zadnje desetletje proces zmanjševanja zahodnoevropskega dolarskega primanjkljaja — od okrog 7 milijard dolarjev v letu 1947 do 1 do 2 milijardi dolarjev v letu 1955-57. Točno: to je bil primanjkljaj v izmenjavi blaga in uslug; če pa vključimo v plačilno bilanco premike kapitala, vojaška plačila in mednarodno pomoč, je bila zahodnoevropska bilanca nasproti dolarскому območju od 1.1949 naprej v večini let aktivna. Ameriška pomoč po Marshallovem načrtu in od 1.1952 naprej ameriška vojaška plačila so bila namreč večja kot zahodnoevropski deficit bilance blaga in uslug. Zato je zahodna Evropa že od 1.1949 naprej povečevala svoje monetarne rezerve — od 7,8 milijard dolarjev v 1.1948 na več ko 20 milijard dolarjev konec lanskega leta. Zahodnoevropske rezerve so se sicer povečale večidel iz nove produkcije zlata, deloma pa tudi na račun monetarnih rezerv ZDA, ki so se od leta 1949 sem zmanjšale od 24,6 na nekaj manj kot 20 milijard.

Lani in letos se je položaj spreminjal še naprej, tako da se je pasiva ameriške plačilne bilance pomembno povečala. Kot kaže bo letos ameriški trgovinski presežek znašal 3 milijarde dolarjev, toda izvoz kapitala (3 milijarde privatnega kapitala, 2,5 milijarde pa v obliki javnih posojil in neodplačanih pomoči) in vojaška plačila v inozemstvu (3 milijarde dolarjev) bodo pomenila skupni plačilni primanjkljaj v višini 4,5 milijard dolarjev. Takšen primanjkljaj je tudi za ZDA prevelik, če bi trajal daljšo vrsto let.

ZDA si zato danes prizadevajo, da se ta primanjkljaj v prihodnosti zmanjša. Sprito ameriškega političnega položaja ne pride v poštev omejevanje izvoza privatnega kapitala. Sprito položaja v nerazviti deželah ne pride v poštev zmanjšanje javnega financiranja gospodarskega razvoja. Nasprotno, ameriška vlada se zaveda, da je potrebno finančno pomoč nerazviti deželah povečati in ameriška vlada poskuša v tem smislu vplivati na zahodnoevropske vlade. In naposled po ameriškem mnenju vsaj za zdaj ne pride v poštev zmanjšanje ameriških vojaških plačil v inozemstvu.

ZDA skušajo doseči nekaj drugega namreč povečati ameriški komercialni izvoz. Ker ne razvije dežele tako in tako izkoristijo za uvoz iz ZDA vsa dolarska sredstva, s katerimi

razpolagajo, pride v poštev predvsem povečanje ameriškega izvoza v zahodno Evropo. Razumajo, da bi bil ta izvoz lahko znatno večji, morda za 1-2 milijardi dolarjev, če bi zahodnoevropske države ukinitile omejitve za uvoz iz dolarskega območja. Ta uvoz je bil vsa povojna leta omejevan ne samo s carinami, ampak predvsem s kontingenti (t.j. omejevan količinsko). In medtem ko so bili kontingenti v prometu med zahodnoevropskimi državami večidel ukinitelj (poglavna izjema so poljedelski pridelki), so nasproti ZDA mnogi kontingenti ostali naprej v veljavi. Seveda so glede tega med posameznimi zahodnoevropskimi državami precejšnje razlike; tako n.p. uradno cenijo, da je Zah. Nemčija ukinitela kontingente za okrog 90, Francija pa za okrog 50% uvoza iz dolarskega območja. Toda na splošno velja, da so v zahodni Evropi za uvoz iz dolarskega območja znatno večje omejitve kot za uvoz iz drugih zahodnoevropskih držav. In medtem ko je bilo svoj čas to strožje omejevanje dolarskega uvoza zaradi dolarskega primanjkljaja nezbežna, so videti sedaj, ko je zahodnoevropska bilanca visoko aktivna, te omejitve manj umestne.

Seveda so v zahodni Evropi pomembne skupine industrijskih in agrarnih interesov, ki nasprotujejo povečanju uvoza iz ZDA. Ti interesi, ki jih rigne teča ameriška konkurenca prizadeji, pa sedaj, ko se je konjunktura zopet popravila, ne bodo prišli do popolne veljave. Če bi zahodna Evropa nadalje omejevala uvoz iz ZDA, bi namreč tuži v ZDA prevladal protekcionistični interes, ki bi dosegel povečanje carin in drugih uvoznih omejitev.

Povečanje ameriškega izvoza v zahodno Evropo je edina akcija, ki se je je za zmanjšanje ameriškega plačilnega primanjkljaja doslej lotila ameriška vlada. Ameriški plačilni primanjkljaj pač za zdaj ni tolikšen, da bi imel za ZDA hujše finančne posledice; položaj dolarja je takšen, da je izključena bojazen pred njegovo devalvacijo. Toda današnji plačilni primanjkljaj je dovolj velik, da odseva trajnejšo spremembo v mednarodnih gospodarskih odnosih. Zmanjšana je edinstvena vloga vodilne sile v svetovnem gospodarstvu, ki so jo imele ZDA v prvem desetletju po drugi svetovni vojni. J. Klemenc

Sporazum o tehničnem sodelovanju

Peking, 13. okt. (Hsinhua). V Pekingu je bil ob zaključku desetega zasedanja kitajsko-sovjetske komisije za znanstveno in tehnično sodelovanje podpisan sporazum o znanstvenem in tehničnem sodelovanju med Sovjetsko zvezo in LR Kitajsko.

Caracas brez kulis

POSEBEN DOPIS IZ LATINSKE AMERIKE

RIO DE JANEIRO, oktobra. Venezuela — dežela nedoživljenega napredka, ki se kopije v petrolejskem bogatstvu. Caracas — mesto, ki raste vrtloga nagle kakor iz vode, so bili naslovi, ki so jih do nedavnega vzdikali tuji in domači kolporterji diktature čokatega polkovnika Markosa Pereza Jimeneza, zrušene lani januarja, katere formula se je glasila: petrolejski trusti, plus domaći veleposelniki, plus vojaška klika na oblasti.

Mnogi narodi, ki imajo v svojih deželah petrolej, so že zatratili zaradi bogastva, ki so ga pri njih našli. Vsekakor velja to za Venezuelo, ki je danes s svojimi približno 150 milijoni ton na leto prva izvoznica in druga proizvajalka »črnega zlata« na svetu in iz katere črpajo ameriške družbe »Standard« in »Gulpha« ter britanska »Shell« približno 600 milijonov dolarjev letnih dohodkov. Skupaj z bogastvom je prinesel petrolej Venezueli tudi večkratno prekletstvo v verižni reakciji, ki bi se končala katastrofalno, ako ne bi bila prekinjena.

Petrolej oziroma družbe so prinesle Venezueli pred nekaj leti drugo veliko diktaturo. Diktatura je na vasi konservirala veleposelstvo, v mestu pa je sredstva, pridobljena iz petroleja, vlagala v gradnjo veličastnih avenij in dragih javnih zgradb, da bi si postavila spomenik. Zato je Venezuela postajala čedalje bolj odvisna od petroleja. Kmetje so začeli bežati iz svojih vasi v petrolejske središča in v Caracas, že tako zalastala kmetijska proizvodnja na primitivnih veleposelstvih pa je še bolj nazadovala. Od tedaj izvirajo v Venezueli mnogi paradoksi, v Karakasu pa tudi cela vrsta kontrastov. Same v desetih minutah se lahko potnik z letališča La Guaira ob morju povzpne po eni izmed najmodernejših avtomobilskih cest na svetu več kot 1000 m visoko v Karakas; v predajalnih vzdolž širokih avenij Karakasa boste došli največ tujega blaga iz vseh krajev sveta. S svojimi 500.000 kvadratnimi kilometri gorskih in tropskih pokrajin bi lahko Venezuela prouživala vse na svetu, uvrsta pa celo jaja iz inozemstva. Karakas je postal milijonsko mesto, toda 300.000 njegovih prebivalcev, ki so se preselili iz vasi, živi v bednih četrtih, razsutih po bregovih okoli mesta. Petrolej je prinesel korist samo ozkemu sloju, Venezuela pa je nazadovala.

PETROLEJ IN ZELEZO

Ze pred volitvami lani decembra je začela vlada admiraia Lazara-bala povečala delež države pri dohodkih petrolejskih družb od 50 na 65 odstotkov. Direktorji, veliki petrolejski družbi so sicer godrnjali, vendar pa se niso mogli upreti proti vladnemu sklepu. Diktatura, s katero so dobro živeli, je bila popolnoma kompromitirana, odpor ljudstva je bil zelo velik in ameriško zunanje ministrstvo je imelo dvakrat priložnost, da izmeri temperaturo stanja v Venezueli; prikratk med demonstracijami proti Nixonu v Karakasu, drugič pa med kratkotrajnimi, toda srditimi in krvavimi boji, ki so odstranili diktaturo. Začasna in sedanja izvoljena vlada sta izjavili, da ne bosta podpržavljali tujih petrolejskih družb. Konec sije, ki jih sedaj udavajo, ne bodo okrnjene, vendar pa jim ne bodo dajali novih. Vlada se bavi z mi-

sljo, da bi ustanovila prvo domačo petrolejsko podjetje, ki bi na podlagi mešane udeležbe državnega in privatnega kapitala »zokorščala« doslej še ne našeta petrolejska ležišča.

AGRARNA REFORMA

Vladni ukrepi glede petroleja in železa so vendarle, čeprav važni, samo popravki nemogočega stanja. Glavno gospodarsko preobrazbo namerava vlada doseči z industrializacijo, ki je za sedaj sele v stanju proučevanja, in z agrarno reformo, ki se je že začela.

Doslej so nekateri prebivalci Venezuele pili mliko iz ZDA, jedli jaja, ki so prihajala celo iz Nove Zelandije, in delali solato iz uvožene povrtnine, medtem ko je v Venezueli več milijonov hektarov ledine, ki se jih človeška roka še ni dotaknila. Za uvoz hrane so izdajali približno 140 milijonov dolarjev na leto, od tega za mleko 30 milijonov, za jaja 10 milijonov in za povrtnino 5 milijonov. Agrarna reforma naj bi napravila konec temu napaknemu stanju s pravičnejšo razdelitvijo in boljšim izkoriščanjem zemlje. Doslej so bile skoraj tri četrtine kmetov brez vsake zemlje, medtem ko je imelo 6759 veleposelstnikov 22 milijonov hektarov le gojno ali slabobdelane zemlje.

Po zakonu o agrarni reformi, ki ga je vlada predložila Kongresu, bodo kmetom predvsem dajali državno in nato neizkoriščeno veleposelstniško zemljo. Agrarni maksimum ni določen. Kmetje bodo plačevali dodeljeno jim zemljo in vlada računa, da bo izvajanje agrarne reforme trajalo približno 10 let. Zaradi te relativne počasnosti in plačevanja odškodnine veleposelstnikom je vladni načrt izval določeno kritiko na levici, vendar pa ima na drugi strani tudi nekatere prednosti. Vlada namreč želi preprečiti, da kmeti ne bi ostali brez moči na zemlji, ki jo bodo prejeli. Podpirala bo združništvo in razen tega izkrlila 2900

kilometrov cest skozi zanemarjene kmetijske površine ter zgradila 10.000 kmetijskih hiš, šol in zdravstvenih središč.

Ze pred sprejetjem zakona je koalicijska, zmerno levčarska vlada predsednika Betancourta razdelila približno 350.000 ha med približno 5000 kmetijskih družin. Drugih 300.000 družin še čaka na zemljo in vladno pomoč. Petrolej še nadalje teče iz Venezuele, toda končno se je začel obračati nazaj. Dobrodoke od petroleja izkoriščajo končno za gospodarski razvoj države. Preden bo vse to »črno zlato« Venezuele izteklo, bodo njena polja zazelenele.

Jaša Almul

Izgubljena pravda?

DOPIS IZ ZDA

New York, oktobra. V karnieri sodnika Walterja Jackoba Labaya, sina poljskega emigranta in farmarja, pomeni višek razsodbo v sodni razpravi proti monopolu družbe General Motors in družbe Dupont, dveh gigantov ameriškega kapitala. Za povprečnega Američana je nekaj vznemirljivega v tem, da ta sedemdesetletni zastopnik pravice, človek s tipično ameriško biografijo — »Iz ničesar nekaj« — sodi finančnim silam, ki bi komaj lahko našle sebi enakega v kapitalističnem svetu.

Spor se je začel pred desetimi leti, ko je vlada začela sodni postopek proti Dupontu in General Motors zaradi kršitve protimonopolnega, tako imenovanega Claytonovega zakona. Medseca junija leta 1949, v času predsedništva Harryja Trumana, je državni tožilec Tom Clark začel sodni postopek, ki naj bi po njegovih besedah »zlomil največjo koncentracijo moči v Združenih državah Amerike«.

Glavna točka obtožbe je bila, da ima Dupont z dvema svojima družbama 23% delež General Motors in da ima z njimovo pomočjo monopolni položaj v prodaji izdelkov General Motors, prejemanju naročil, določanju cen, vodenju preferenčnih trgovine itd. Z eno besedo, Dupont je bil s 63 milijoni del-

nic, katerih tržna vrednost je danes 3,5 milijarde dolarjev, najvplivnejši čimtelj v General Motors. Koristi obeh družb so se skladale in ustvarjale s posebnimi dogovori, kar je imelo zopet za posledico koncentracijo in dominanco obeh teh družb na trgu.

Korist vlade v tej sodni razpravi ni bila samo obramba duha zakona, temveč je šlo tudi za finančne dohodke državne blagajne. Ako bi sodišče ugotovilo, da gre v primeru Duponta in General Motors za kršitev Shermanovega in Claytonovega zakona, bi moral Dupont prodati delnice General Motors svojim delničarjem v 10 letih.

Ta zapleteni proces je sodnik Labay vodil 10 let in so sodne listine narasle do 9000 strani. Skupine advokatov, ki sta jih najela Dupont in General Motors izmed najuglednejših advokatovskih tvrdk, so izdelale predloge za ureditev spora in je sodnik Labay meseca decembra leta 1954 objavil svojo razsodbo na 220 tipkanih straneh, s katero je ugotovil, da Dupont ne kontrolira General Motors in da je bila ta družba v položaju, ki bi vzdrževal poslovne odnose z Dupontovimi konkurenčnimi družbami. V prvi fazi je vlada izgubila pravdo in se pritožila pri vrhovnem sodišču, ki je zavrnila Labayevu

razsodbo. V sklepu vrhovnega sodišča je rečeno, »da je Dupont namerno uporabljal svoje delnice, da bi dobil položaj glavnega oskrbovalca General Motors...«

Primer je zopet prišel na mizo Walterja Jackoba Labaya in ta je pred nekaj dnevi izrekel razsodbo, ki jo je ves ameriški tisk kljub temu, da se bo vlada bržkone ponovno pritožila, proglasila za »salomonsko« odločitev, s katero sta ostala volk sit in koza cela. Ko je revidiral svojo prvo razsodbo, je Labay razsodil, da Dupont lahko obdrži svoje delnice, da pa se mora odredi vsem svojim glasovalnim pravicam v družbi General Motors, Dupontovim direktorjem in članom upravnih odborov je prepovedano, da bi bili člani upravnih organov General Motors. Prepovedano je tudi nadaljnje kupovanje delnic po Dupontu, vsi »sporzumi in dogovori« med obema družbama pa se morajo razveljaviti. Ako se to ustvari, pravi sodnik Labay, se bo preprečila nevarnost monopolskih stremeljenj.

Sklep, da Dupont lahko nadarje obdrži delnice General Motors, je sodnik opravil v željo sodišča, da zaščiti »nedolžne« lastnike delnic, ki niso ničesar dosegli v svoji konkurenčni boju z Dupontovimi družbami. Prodaja Dupontovih delnic bi razen tega, kakor pravi Labay, imela nezaželene posledice, za katere bi sodišče ne hotelo prevzeti odgovornosti. Komentarji pripominjajo, da je Labay v obrazložitvi razsodbe ponekod celo doslovno uporabljal formulacije, ki so jih predlagali Dupontovi advokati. Delniške družbe so seveda pozdravile razsodbo z gromkim »hura«. Ker bi lahko bila ta razsodba, ako je ne bo ovrglo vrhovno sodišče, važen primer za reševanje drugih sporov podobnega značaja, se ne more reči, da se je prešla monopolistična stremeljenja v ZDA udarec. Nasprotno, Labayev vrhunec kariere tolažijo in kvalificirajo kot Dupontovo zmago. Dejstva so ostala takšna kakršna so bila. Ne ve se, kje preneha Dupont in kje začneja General Motors, vsaj za nekaj časa. Zivko Milič (Borba)

Kmetije brez naslednikov?

Kmetijska zadruga Mengeš se je smelo lotila snovanja novega gospodarskega obrata — 17 kmetov ji je že oddalo del svojih zemljišč v najem

Ves naš družbeni razvoj je zapleten proces, ki prinaša na eni strani presenetljive uspehe, poraja pa tudi nove in nove probleme. Pogledimo kmetijstvo, kjer smo pri nekaterih kulturah dosegli letos take uspehe, da nam jih lahko zavidajo celo kmetijsko razvite dežele. Sodobna agrotehnika se širi, prav tako kooperacija med zadrugami in zasebnimi kmeti. Kooperacija je ena izmed poti za čimodobnejšo in čimboljše obdelavo zemlje. Pri tem pa so se pojavile nove težave. Gre za zemljo, za katero ni zanimanja med mladimi kmečkimi ljudmi, ki raje odhajajo v industrijo, stari pa iz dneva v dan pešajo. Zato v zadnjem času ni nič čudnega, če prihajajo kmetije v svoje organizacije — zadruge — kjer vprahujejo in se posvetujejo, kaj in kam z »grunty«, ki so doslej preživljali tu bolj, tam manj številne družine. Pa so mladini zrasla krila, odtelala je za drugimi poklici. Ali naj zdaj zemlja propade?

»Ne, zemlja ne sme propasti, tudi vnaprej mora biti negovana. Upravnik je videti uvidel, da se ne uje,« je premeval 67-letni Jože Ručigaj iz Loke pri Mengšu, ko je spet proti kmetijski zadrugi.

Res sta se z upravnikom uje. Ručigaj je bil prvi kmet, ki se je oglasil pri upravniku kmetijske zadruga v Mengšu, Jožetu Petku, in mu zaupal, kaj ga teži. Upravnik, ki je kmetijski tehnik in pravi »kmet« in je vse prej kot administrativni človek, ga je razumel. Zadruga v Mengšu vodi komaj nekaj mesecev, pa je že našel skupni jezik z ljudmi: zadruga mora, dolžna je poskrbeti za sodobno obdelavo zemlje.

OMOČ JE ISKAL IN NAŠEL V ZADRUGI

Pa poslušajmo kar samega Ručigaja: »Veste, tako je: oba z ženo sva stara in vedno bolj onemogla. Sicer bi se vse šlo, če bi otroci hoteli delati na kmetiji. Šest otrok imam, za delo pa nobenega. Vsi trije sinovi so se izučili poklicev. Delovnih moči ni, davki pa so visoki in če zemlja ni dobro obdelana, ne daje zaželenih dohodkov. Letos bom težko plačal 421.500 din javnih dajatev in kaj sem hotel drugega, kot poiskati pomoč pri zadrugi. Oddal sem ji 3,67 ha, 4,80 ha pa sem obdržal. Se pred tem pa sem drugim kmetom ponudil zemljo v najem, vendar nobeden ni hotel prevzeti davčnih obveznosti, kot je to storila zadruga, ki mi bo plačala tudi po 4.000 din najemnine od hektara.«

»Pa vam je zadruga prevzela tudi močvirno zemljo?»

»Ne, te pa ne. Sicer imam take zemlje malo in kaj naj bi zadruga z njo? Letos sem na 37 arih močvirnatga travnika

ponudil košnjo zastoj. Pa ni nihče hotel pokositi. To, kar sem obdržal, pa bom že lahko obdeloval. Najvažneje je, da je v hlevu pet do šest krav; za mleko dobim vedno denar, medtem ko se na letino ni kaj dosti zaneslo. Letos n. pr. krompirju vsa agrotehnika ni mnogo pomagala, ker je imela bolezen zaveznika v vremenu in je tako opravila svoje delo, da je pridelal krompirja skoraj za polovico manj kot v rodni letih.«

Potem se je Ručigaj spet vrnil k otrokom: »Ne vem, če me lahko razumete. Prav preveč nisem zadovoljen, ker mi pač ni vseeno, da drugi hodijo po moji zemlji. Pa ni šlo drugače, ker sam ne bi zmoget delati niti davkov. Malo pa še vedno računam na sina, ki je sedaj pri vojaki, vendar dvomim, da bo hotel kmetovati, ker je sofer. Nikoli si nisem mislil, da bo moja lepa kmetija ostala brez naslednikov...«

ZAVEDAJO SE ODGOVORNOSTI IN TEŽAV...

Jože Ručigaj, napreden kmet, ki ima grmso kmetijsko šolo, je povedal svoje probleme, nato pa ga je še dopolnil upravnik zadruga Mengeš Jože Petek. »Ko sem slišal o Ručigajevih namelih, tega nisem vzel resno, dokler se ni oglasil pri meni in za njim tudi drugi kmetje. Posvetoval sem se z OZZ. Poslovno zvezo in obično, nato pa sem sklical za zainteresirane kmete in se z njimi pogovoril o pogojih. Zadruga se ni dosti obotavljala. Korajžno je ugriznila v ne ravno sladko jabolko, saj se zaveda odgovornosti in težav, ki si jih je nakopala. Vendar

začeti je bilo treba. V Loku pri Mengšu, prav sredi zemljiških površin, je že odmerjen prostor za zadrugo gospodarsko središče, sedaj pa se odvija bitka za hlev za 200 glav živine, ki ga bomo zgradili s pomočjo mladi. Najprej bomo nabavili 100 krav in brehih telic sivo-rjave pasme. Ves prirastek bomo redili in še sproti dokupovali in tako nenehno večali število živine, kajti brez nje ni gnoja in ne velikih pridelkov.«

Doslej je zadruga prevzela v najem zemljišča od 17 kmetov in z njimi sklenila pogodbe za pet oz. 10 let. Za najeto zemljo bo plačevala davke, kmetom pa od 2.000 do 5.000 dinarjev najemnine, kar je odvisno od kvalitete. Po pogodbi lahko zadruga tudi arondira oz. komasira zemljo, ne da bi imela težave v primeru, če bo kateri kmet hotel zemljo nazaj. Dobil jo bo pač drugje. Sedaj je zbrala 86 ha zemlje, do novega leta pa računa, da jo bo že 100 ha, saj se ponudbe vrstijo dan za dnem, nekateri pa bi tudi prodali zemljišča, vendar jih za sedaj zadruga še ne odkupuje.

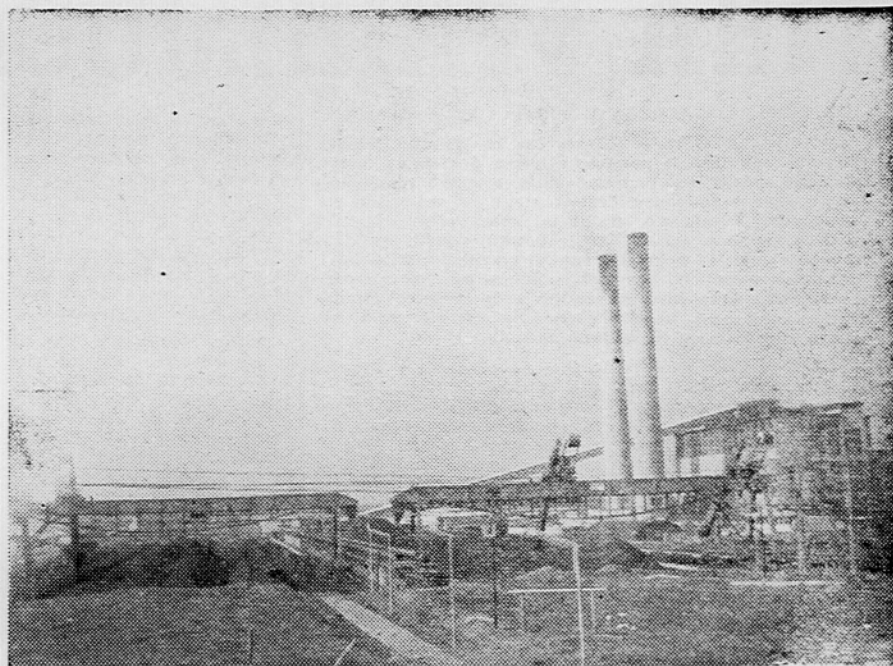
Zadruga obrat Mengeš bo tipično živinorejski obrat in teji panogi bodo prilagodili tudi proizvodnjo. Letos bodo sicer precej površni posejali s pšenico, pozneje pa bodo prešli na predvideni kolobar, ki ustreza živinorejski proizvodnji. Zadruga ima dva Fergusona, specialne priključke pa bo še nabavila, tako sadilnik za peso in krompir ter kombajn za spravilo silazne koruze.

»Tudi na kader mislimo,« je dejal na koncu tovarši upravnika. »V dvoletno šolo za kmetijske tehnike smo poslali dva

tukajšnja domačina: Janez Testena, katerega oče je dal del zemlje v najem, in Ivana Keclja, mladega kmeta, ki je dal vse posestvo zadrugi. Mislim, da smo dobro izbrali in da nam bosta po končani šoli v veliko pomoč. Naš obrat bo potem, ko bo zgrajen hlev in ko se bomo izkopali iz prvih težav, prevzel tudi 60 ha obdelovalne zemlje. Doma onemoglih v Mengšu, ki nam jo že sedaj ponujajo.«

Zadruga Mengeš ima v snovanju svojega zadrugskega gospodarskega središča že nekaj oprijemljivih, pokazala je voljo in prizadevanje ter je lahko za zgled drugim zadrugam, ki so programe že pripravile, niso pa jih še začele izpolnjevati.

M. R.

Pogled na del kolubarskega bazena (Veliki Crljani)

Stroji namesto rudarjev

čela pred dvema letoma razraščati v rudnik.

Na debelih plasteh lignita, katerega končne rezerve se niso ugotovile, so zrasle velike termoelektrarne »Kolubara«, toplarna in sušilnica, ki je največji »proizvajalec« rjavega premoga v Srbiji.

NAJBOLJ MEHANIZIRAN RUDNIK

Rudnik »Kosmaj« kot tak še ni začrtan v zemljevidu, niti še ni prišel v učne knjige gospodarske geografije. Še vedno je stranski obrat dnevnega kopa, rezerva, ki naj prisloži na pomoč, ko bo odredel dnevnemu kopu.

Toda pred dvema letoma so nastale spremembe. Jašek »Kosmaj« postaja premogovnik, čigar letna proizvodnja naj bi dajala 500.000 ton. Doslej so že precej napredovali. Gradbeni dela so skoraj končana. Montirajo že opremo, sredi prihodnjega leta pa bodo začeli polno proizvodnjo.

Ko bodo končana vsa dela, bo »Kosmaj« naš najboljši mehanizirani premogovnik. Njegov dnevni izkop bo 7,5 tone na zaposlenega. Zadostuje, če povemo, da je sedaj na prvem mestu Velenje s 3,9 tone na zaposlenega.

Da bi dosegli tak uspeh, ni bilo potrebno zagotoviti samo popolne mehanizacije, temveč uporabljati tudi takšne odkopne načine, ki omogočajo strojno natovarjanje na samem odkopnem kraju. V »Kosmaju« bodo dosegli s kombinacijo »pensilvanske metode« in metode »brazda« pri odkopavanju premoga. Takšna kombinacija omogoča popolno mehanizacijo dela v jami.

Pri odkopu samem bodo uporabljali najmodernejše stroje. Natovarjali bodo s pomočjo

»račij kljunov« in »stresalk«. Pri pripravljalnih delih bodo uporabljali stroje za natovarjanje. Iz jaska potuje po orjaškem transporterju premog v bunker, ki ima tisoč kubičnih metrov prostornine. Pod bunkerjem bo industrijski železniški tir, po katerem bodo razvažali premog v toplarno, sušilnico, termoelektrarno in ga natovarjali tudi v vagonce.

Precejšen del strojev za novi rudnik je že prispel. Stroje so v glavnem nabavili v ZDA in Nemčiji. Transporter bo dobavila Madžarska. Domača tovarna vagonov in Krležev bo prihajale leto dobavila »kipervagone« po 50 ton za prevoz premoga.

NA DNEVNEM KOPU

Z izkopom 500.000 ton na leto bo »Kosmaj« dajal petino proizvodnje dnevnega kopa, čigar zmogljivost je 2,4 tone premoga na leto. Dnevni kop še ni dosegel maksimalne proizvodnje, ker se njegova proizvodnja prilagaja potrebam termoelektrarne »Kolubara«. Letos bodo nakopali 1,4 milijona ton, prihodnje leto pa 1,7 milijona ton. Šele čez dve ali tri leta, ko bo popolnoma dograjena termoelektrarna, bodo dnevni kop dajali maksimalno proizvodnjo. Sedaj je v teku zadnja faza gradnje termoelektrarne, ki bo dobila opremo za 32 novih MGW električne energije.

Čez tri leta pa bo kolubarski bazen v okolišju Veliki Crljani-Lazarevac doživel velike spremembe. Razen 2,4 milijona ton lignita z dnevnega kopa in 500.000 ton iz rudnika »Kosmaj« bo začel obratovati še en dnevni kop z zmogljivostjo novih dveh milijonov ton premoga. Ta dnevni kop

bo pripravljen v rekordnem roku, v dveh letih.

Tako naglo razširjanje proizvodnje premoga narekuje nalogo, po kateri naj bi kolubarski bazen postal glavni energijski vir v Srbiji. Izkopavanje lignita je zelo poceni. Ena tona velja 600 din in je to najcenejša proizvodnja v državi. Velika sušilnica z zmogljivostjo 750.000 ton lahko da najboljši rjavi premog iz kolubarskega lignita, ki je zelo primeren za elektrarne. Zato je v načrtu, da bodo postavili dve novi toplarni, ki bi dajali potrebno električno energijo rudniku in Beogradu ter omogočili zgraditev naprav za ogrevanje javnih poslopij in stanovanj v Novem Beogradu s paro. Prvo toplarno naj bi zgradili ob premogovniku in naj bi zamenjala sedanjo toplarno. To toplarno z zmogljivostjo 13MGW naj bi ponovno vključili v elektrogospodarsko skupnost. Nova toplarna bi dajala potrebno paro sušilnici in električno energijo za rudniško mehanizacijo. Drugo toplarno bi zgradili v Novem Beogradu in bi porabila 750.000 ton ravnega premoga iz Kolubare na leto.

Ob premogovniku so mi odkrili neko tajnost. Menijo, da bi bilo primerneje, ako bi pri samem odkopu delali iz premoga plin in ga po vodih dobavljali v Beograd. Menijo, da bi bilo to bolj ekonomično in cenejšo, kakor pa prevažati premog, kar je precej drago. Novi Beograd bi dobival plin za toplarno, medtem ko bi ga po drugem plinovodu dobavljali azotarni v Pančevu, ki ga potrebuje za izdelavo superfosfata. Ako bi sprejeli to varianto, bi morali namesto 750 tisoč ton izkopati za potrebe Novega Beograda, beogradske industrije in azotarne v Pančevu 1,4 milijona ton premoga. Zato je razumljivo, zakaj začnajo tako intenzivno odpirati še en dnevni kop, v katerega bodo investirali približno 7 milijard dinarjev.

Toda tudi pri tem še niso obstali. Perspektivni program razvoja kolubarskih rudnikov za naslednjo dobo predvideva proizvodnjo 10 milijonov ton, od česar bi dnevni kop dajal 8 milijonov ton. Rezerve, zaradi katerih bodo odprli te dnevne kope, cenijo sedaj na 250 milijonov ton.

PREOSTAJA SAMO ŠE »SREČNO«

Mehanizacija dnevnega kopa in popolna mehanizacija jamskih del v »Kosmaju« spreminjata videz premogovnika. Tu ni več rudarjev ali pa izginjajo. Izginjajo rudarske svetilke in čelade, izginjajo krampi in svedri. Z njimi izginjajo kopači, vrtnalci in ljudje, ki nalagajo premog v vagončke... Z eno besedo, rudarji izumirajo.

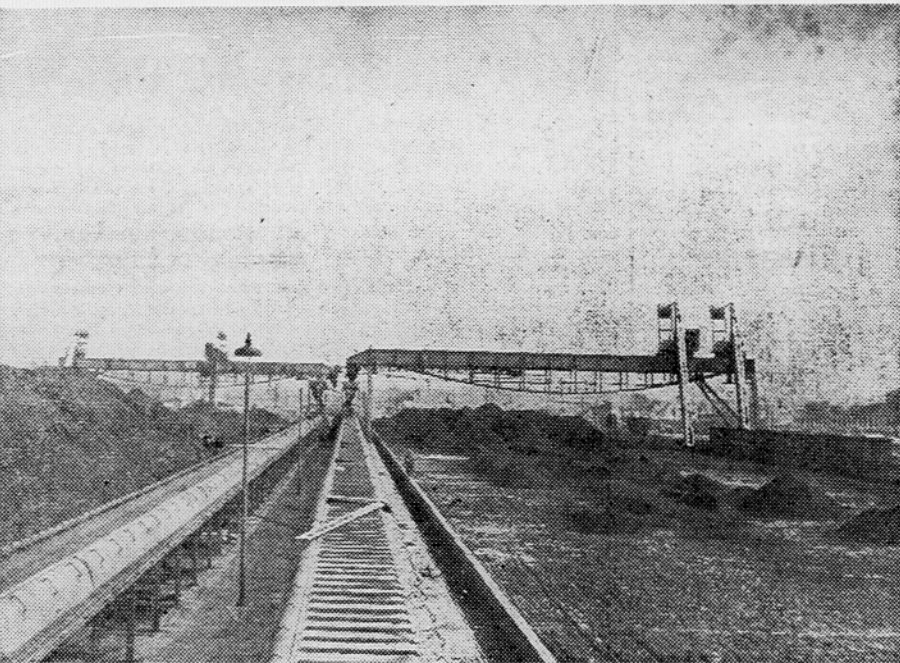
V novem premogovniku »Kosmaj« bo zaposlenih samo 300 ljudi. Med njimi ne bo niti enega rudarja. Delali bodo samo mehaniki, strojniki, tehničarji... Ti bodo upravljali stroje, ki bodo namesto ljudi kopali, prevažali in natovarjali.

Človek bo tu samo odredil in upravljaval stroje. Na dnevnem kopu bo premikal skreperje, bagre in druge stroje, ki bodo s svojimi čeljustmi rili v debele sloje lignita.

V premogovniku bodo delali samo kvalificirani ter visoko kvalificirani delavci in tehniki.

»Toda bo od našega starega dela,« mi je z žalostjo dejal neki rudar, »ostalo samo še rudarsko »srečno«, s katerim bodo odhajali na delo.«

L. S.

Moderni stroji so zamenjali delavce in rudarje, ki jim ne bo več treba garati v potu obraza.

Polmrtva reka

Celjska zveza ribiških družin za porečje Savinje združuje na svojem področju 7 ribiških družin s 743 člani. Stevilo ribičev vsako leto naraste. Zato bo čez čas najbrž že treba misliti na ustrezne ukrepe, kajti vode porečja Savinje niso več kdo ve kako bogate z ribami. Predvrednega stanja ni mogoče doseči niti s poribljavanjem iz 3 ribogojnic. V povojnih letih so na celjskem področju vložili nad 3 milijone ribjega zaroda, ki so ga vzgojili v ribogojnicah. Stari ribiči vedo, da je bila Savinja s svojimi pritoki nekdanj izredno bogata — pravcar ribji raj. Tedaj so predvsem prevladovala bele ribe, sulci, lipani in postrvi. Zakaj je sedaj manj rib?

V glavnem gre za dva večja vzroka: onesnaženje voda in pomankanje zaklonov v gornjem delu Savinje. Industrija nekoč ni bila toliko razvita, da bi z odpadkami obutno onesnažila Savinjo. Reka je bila tako bistra, da si prepoznal predmete v globini dveh metrov. Sedaj rudniške odpadke onesnažijo Savinjo že pred Celjem (Zabukovca), a najslabše pride v Celju, kjer se v Savinjo izliva Voglajna. Le-ta je postala ob Železarne v Storah navzdol pravcar kanal za strupene odpadke. Vsa večja podjetja spuščajo strupene odpadke neочиščene v Voglajno. Ta tudi zapira pot ribam v Hu-

dinjo. Na odseku od Stor do Celja je Voglajna popolnoma mrtva reka, kjer se niti ne more razvijati najosnovnejša ribja hrana. Onesnaženje Savinje se v Laškem priključi še črna brozga iz ondotnega premogovnika. Zato je v Savinji od Celja pa do izliva v Savo v Zidanem mostu približno 80 odstotkov manj rib. Umazana ter zastrupljena voda tudi onemogoča ribam za časa drstenja prehod iz Save v Savinjo.

Kot drugo oviro srečamo podrtje jezove venecijank, ki so jih opustili. Dotrajale jezove podira Savinja in tako postaja iz leta v leto bolj hudourniška. S tem pa imajo tudi ribe v gornjem toku Savinje čedalje manj primernih zaklonov. Te nevarnosti spremljajo ribje gospodaje, ki pa sicer vzorno skrbijo za to, da bo v vodah porečja Savinje zmeraj več rib. Glede poribljavanja velja pristaviti, da vzgojijo zadosti zaroda v 3 ribogojnicah (Zvodno, Nazarje in Podvolovljek) ter bo kmalu ostalo nekaj celo za izvoz. Se pred šestimi leti so zaradi delno kupovali izven celjskega okraja.

F. K.

Klen požrl zlat prstan

Na Skadarskem jezeru je bil nedavno na letnem odhodu avstrijski turist Hans Werder. Kot navdušen športni ribič jebral v nekem časopisu vesti, da

je na zadnjem jugoslovanskem tekmovalju v lovu rib ekipa Italije, ki je sodelovala kot gost, na Skadarskem jezeru dosegla rekorden ulov rib. Zato se je odločil, da skupaj s svojo družino izkoristi dopust ob Skadarskem jezeru pri ribolovu.

Ze prvi dan je ujel nekaj klenov in jih dal svoji ženi, da jih očisti in speče. Da je ribe čistila, je na svoje veliko presenečenje našla v trebuhu enega klena pravi — zlat prstan.

Klen je roparska riba in prav rad prime tudi na blestivko ali drugo umetno vabo. Kako je prišel do prstana niso ugotovili. Verjetno je komu padel iz roke v vodo in ga je klen med potapljanjem priti dnu pogotnil.

Klen je roparska riba in prav rad prime tudi na blestivko ali drugo umetno vabo. Kako je prišel do prstana niso ugotovili. Verjetno je komu padel iz roke v vodo in ga je klen med potapljanjem priti dnu pogotnil.

Življenjsko področje krapa je vsa Evropa (razen najsevernejših predelov, kjer zaradi ostrega podnebja na uspeva). Srednja Azija, Kitajska in Japonska. Krap ljubi toplo, na hrani bogato vodo z zaraščeni mi bregovi. Zelo dobro uspeva v toplih jezerih in ribnikih ter ob dodatnem krmiljenju prav hitro raste. Pogost je tudi v

Okoli 1500 kg krapov iz Blagovne

V Blagovni pri Celju bodo še ta mesec polovili v enem izmed starih ribnikov za trigradne krape. Računajo, da jih bo okrog 900 kilogramov. Nekaj nad 700 kilogramov krapov iz Blagovne so letos v Celju že prodali, torej jih bo skupaj več kot tona in pol. Krape za trg goji ribiška zveza v starih ribnikih. Vanje običajno aprila vlijejo približno 8 cm dolge mladice, oktobra v naslednjem letu pa jih vlovijo. Na ta način izprazni in napolni vsako leto po dva ribnika. Ob naravnih hrani postanejo krapji do odlova približno kilogram težki.

K.

Krap - gospodarsko najpomembnejša riba

Na ribjem trgu so od sladkovodnih rib najpogostejše na razpolago krapji. Zaradi zmernih cene in okusnega mesa gospodinjke rade segajo po njih. Ker v zadnjih letih vzrejuje krape v večjih količinah tudi v naši republiki, zlasti na Stajerskem, in ker zavzema krap upoštevno mesto v ljudski prehrani, je prav, da se nekoliko podrobneje seznanimo s to ribo.

Življenjsko področje krapa je vsa Evropa (razen najsevernejših predelov, kjer zaradi ostrega podnebja na uspeva). Srednja Azija, Kitajska in Japonska. Krap ljubi toplo, na hrani bogato vodo z zaraščeni mi bregovi. Zelo dobro uspeva v toplih jezerih in ribnikih ter ob dodatnem krmiljenju prav hitro raste. Pogost je tudi v

počasi tekočih vodah, njihovih mrtvicah in zatoni.

Krapov je več vrst, ki se med seboj po zunanjem videzu precej razlikujejo. Pri nas imamo tako imenovane divje krape, ki živijo v naravnih, tekočih vodah, in umetno vzrejene krape iz ribnikov. Divji krapji imajo bolj stegnjeno telo, kar je posledica prilagoditve njihovemu življenjskemu okolju, dočim so ribniški krapji krajši in debelejši. Tudi umetno vzrejeni krapji so različni, kar je posledica gojitve. Imamo luskinaste in gole ali »usnjate« krape. Usnjati krapji so skoraj brez luske. Na splošno je telo krapa ploščato in stegneno. Gobček ima nekoliko top, ustnice pa so debele. Na zgornji ustnici ima štiri čepke. Značilna je zanj

dolga hrbtina plavut. Tudi po barvi so krapji zelo različni. Najpogostejše imajo hrbet modro ali rjavo-zelen, boki modro-zelene do zlatorumene, trebuh pa je rumenkast.

Drste se od maja do julija na plitvih, toplih in mirnih vodnih progah. Odrasla ikerica odloži v plitvo vodo ali na vodno rastlinje tudi do 800.000 iker. Izvale se v 3 do 8 dneh, kar je odvisno od temperature vode. Zarod hitro raste.

V vodah Srednje Evrope

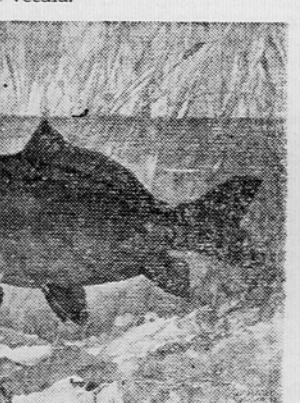

Goli krap

zraste krap od 100 do 150 cm dolžine in doseže težo do 30 kg. Pred leti so ujeli v Mlinsčici pri Ljubljani nad 22 kg težkega luskinarja.

Krap je nedvomno najpomembnejša gospodarska riba ter zaradi množične vzreje v ribnikih zelo važen za ljudsko prehrano. Z umnim gospodarjenjem v ribnikih in zadostnim hranjenjem lahko dosežemo zelo dobre uspehe. V Sla-

voniji, Vojvodini in drugih nizinskih predelih naše države je krapogojstvo zelo razvito. V številnih velikih ribnikih vzreduje letno ogromne količine teh rib in jih razpošilja na tržišča po vsej državi, precejšnje količine (nad 2000 ton) pa jih izvažajo, zlasti v Nemčijo. Tudi v Sloveniji je bilo v zadnjih letih zgrajenih in obnovljenih precej ribnikov za umetno vzrejo krapov. Sedanja letna proizvodnja znaša nekaj nad 19.000 kg, v bližnji prihodnosti pa se bo znatno povečala.

Goli krap

Poplavna področja in mrtvice spodnjega dela Save. Donave in drugih večjih jugoslovanskih rek so zelo bogato naseljena z divjimi krapji, kjer jih množično love z mrežami in jih pogosto vidimo tudi v naših ribarnicah.

Tudi v športnem pogledu je krap zaradi izredne borbenosti zelo cenjena riba. Naši športni ribiči ga prav radi love.

— v —

PESEM O MATERINSTVU

Uroš Prevoršek

OBJAVE - OBVESTILA - OBJAVE

KOLENDAR
Sreda, 14. oktobra: Nedeljo

Ing. metalurgije Rado Strnadu
k. diplom. iskreno čestitamo pri-
jetelju.

Na slavistiki sta diplomirala Ce-
ne Omrzel in Janko Krek. Česti-
tamo. Prijatelji!

ZDRAVNIŠKA DEZURNA

NOČNA ZDRAVNIŠKA DEZURNA
ZALUŽI ZA NOČNE OBISKNE NA
BOLNIŠKOVEM DOMU OD 22. DO
1. URE ZJUTRAJ OB NEDELJAH
IN PRAZNIŠKIH VES DAN

Zdravstveni dom VIC.
Dr. Miloš Stok. Cankarjeva 10.
tel. 21-519.

Zdravstveni dom RUDNIK.
Dr. Veljko Tine Rudnik 30.
tel. 23-282. V odsotnosti zdrav-
niške kličite tel. 20-500.

Zdravstveni dom CENKOT.
Dr. Zalta Maks. Mladikova 10.
tel. 21-519.

Zdravstveni dom SISKRA.
Dr. Jenko Rozalija, Cernetova
31. tel. 22-831. V odsotnosti
zdravniške kličite tel. 20-800.

Zdravstveni dom BEŽIGRAD.
Dr. Tilar Lojze, Veselova 19.
tel. 21-966. V odsotnosti zdrav-
niške kličite tel. 20-800.

Zdravstveni dom MOSTE.
Dr. Stanič Milena, Grabovčeva
18. tel. 26-738. V odsotnosti
zdravniške kličite tel. 20-300.

Nameste svetla na grob pok.
tov. Olgje Markičeve je poklonila
Dr. Metka Turk 1500 din za slepo
mladino. Iskrena hvala!

Nameste svetla na grob pok.
Valterja Erkerju so poklonili Bru-
navor 1800 din za slepo mladino.
Iskrena hvala!

Gospod. pomočnik V. Četrtak
ob 20. uri bo sestank v Gosposki
7. ki bo združen z predava-
njem o socialnem zavarovanju in
delovnih odnosih. Vabljeno!

Ribja restavracija »Opurna klet«
— nasprotno Opernega gledališča —
nudi staro znane specialitete mors-
kih rib, ki jih prejema direktno
vsak dan v veliki izbiri. Postre-
žemo tudi z ostalimi okusnimi ja-
dlini. Vedno je na razpolago dal-
jše in daljše. Pri paketi so To-
čimo sončna vina z otoka Hvar
in Vis med njimi prosek (Ja-
dranski biser).

OB ŽIVLJENJSKEM
JUBILEJU TOVARIŠICE

ZINKE PAVLIN
ROJENE GABER

IZ NOVEGA MESTA JI
ISKRENO ČESTITA KO-
LEKTIV TRG. PODJETJA

IZBIRA, NOVO MESTO

PLANINSKO DRUŠTVO BOVEC
obvešča vse planince, da bo z dne
14. oktobra zaprlo Kočo na Man-
gurtu in kočo »Petra Skalarja« na
Kamnu.

V NOVI ZAKETNI DRUŽBNI
PLESNI TECAJ, ki bo jutri v četr-
tek ob 20.30 v CENTRALNI
PLESNI SOLI, Petkovskovo na-
bričje, 33. sprejemno predvsem
začetnice in nekaj začetnikov.
Poučuje mojster Jenko Nov. Na-
daljevalni tečaj s poukom latin-
skoameriških plesov za začet-
petek 16. oktobra ob 19.30. Igra
jazz C. P. S.

S preparatom »FLEX« lahko ču-
sti madeže vsak otrok. »FLEX« ni
vnetljiv, ne pušča rob okrog ma-
deža! »FLEX« dobiš v vseh dro-
gerijah.

KROŠAN preprečuje gnitje krom-
pirja, zato ga ne pozabite posuti,
ko ga spravite za zimo. Dobite ga
v zadrugah, semenarnah in dro-
gerijah.

GLEDALIŠČE

REPERTOAR
DRAMA LJUBLJANA

Sreda, 14. okt. ob 17. Pomenek
z obiskovalci pred premiero
»Zvijenje v zagati« Vstop je
prost.

Četrtek 15. okt. ob 19.30. Fischer:
»Prosti dan« Abonma T. (Pre-
ostale vstopnice so v prodaji).

Petek 16. okt. ob 19.30. Shlagel:
Delačeva »Zvijenje v zagati«.
Premiera. Izven. (Vloga Jose-
phine igra Mihaela Novakova).
— Mladini neprimerno. (Vstop-
nice so že v prodaji).

Sobota 17. okt. ob 19.30. Dela-
čeva: »Zvijenje v zagati«.
— Izven in za podželite.

(Vloga Josephine igra Marija
Benkova). — Mladini neprim-
erno. (Vstopnice so že v prodaji).

REPERTOAR
DRAMA LJUBLJANA

Sreda, 14. okt. ob 17. Pomenek
z obiskovalci pred premiero
»Zvijenje v zagati« Vstop je
prost.

Četrtek 15. okt. ob 19.30. Fischer:
»Prosti dan« Abonma T. (Pre-
ostale vstopnice so v prodaji).

Petek 16. okt. ob 19.30. Shlagel:
Delačeva »Zvijenje v zagati«.
Premiera. Izven. (Vloga Jose-
phine igra Mihaela Novakova).
— Mladini neprimerno. (Vstop-
nice so že v prodaji).

Sobota 17. okt. ob 19.30. Dela-
čeva: »Zvijenje v zagati«.
— Izven in za podželite.

(Vloga Josephine igra Marija
Benkova). — Mladini neprim-
erno. (Vstopnice so že v prodaji).

REPERTOAR
DRAMA LJUBLJANA

Sreda, 14. okt. ob 17. Pomenek
z obiskovalci pred premiero
»Zvijenje v zagati« Vstop je
prost.

Četrtek 15. okt. ob 19.30. Fischer:
»Prosti dan« Abonma T. (Pre-
ostale vstopnice so v prodaji).

Petek 16. okt. ob 19.30. Shlagel:
Delačeva »Zvijenje v zagati«.
Premiera. Izven. (Vloga Jose-
phine igra Mihaela Novakova).
— Mladini neprimerno. (Vstop-
nice so že v prodaji).

Sobota 17. okt. ob 19.30. Dela-
čeva: »Zvijenje v zagati«.
— Izven in za podželite.

(Vloga Josephine igra Marija
Benkova). — Mladini neprim-
erno. (Vstopnice so že v prodaji).

REPERTOAR
DRAMA LJUBLJANA

Sreda, 14. okt. ob 17. Pomenek
z obiskovalci pred premiero
»Zvijenje v zagati« Vstop je
prost.

Četrtek 15. okt. ob 19.30. Fischer:
»Prosti dan« Abonma T. (Pre-
ostale vstopnice so v prodaji).

Petek 16. okt. ob 19.30. Shlagel:
Delačeva »Zvijenje v zagati«.
Premiera. Izven. (Vloga Jose-
phine igra Mihaela Novakova).
— Mladini neprimerno. (Vstop-
nice so že v prodaji).

Sobota 17. okt. ob 19.30. Dela-
čeva: »Zvijenje v zagati«.
— Izven in za podželite.

(Vloga Josephine igra Marija
Benkova). — Mladini neprim-
erno. (Vstopnice so že v prodaji).

REPERTOAR
DRAMA LJUBLJANA

Sreda, 14. okt. ob 17. Pomenek
z obiskovalci pred premiero
»Zvijenje v zagati« Vstop je
prost.

Četrtek 15. okt. ob 19.30. Fischer:
»Prosti dan« Abonma T. (Pre-
ostale vstopnice so v prodaji).

Petek 16. okt. ob 19.30. Shlagel:
Delačeva »Zvijenje v zagati«.
Premiera. Izven. (Vloga Jose-
phine igra Mihaela Novakova).
— Mladini neprimerno. (Vstop-
nice so že v prodaji).

Sobota 17. okt. ob 19.30. Dela-
čeva: »Zvijenje v zagati«.
— Izven in za podželite.

(Vloga Josephine igra Marija
Benkova). — Mladini neprim-
erno. (Vstopnice so že v prodaji).

REPERTOAR
DRAMA LJUBLJANA

Sreda, 14. okt. ob 17. Pomenek
z obiskovalci pred premiero
»Zvijenje v zagati« Vstop je
prost.

Četrtek 15. okt. ob 19.30. Fischer:
»Prosti dan« Abonma T. (Pre-
ostale vstopnice so v prodaji).

Petek 16. okt. ob 19.30. Shlagel:
Delačeva »Zvijenje v zagati«.
Premiera. Izven. (Vloga Jose-
phine igra Mihaela Novakova).
— Mladini neprimerno. (Vstop-
nice so že v prodaji).

Sobota 17. okt. ob 19.30. Dela-
čeva: »Zvijenje v zagati«.
— Izven in za podželite.

(Vloga Josephine igra Marija
Benkova). — Mladini neprim-
erno. (Vstopnice so že v prodaji).

REPERTOAR
DRAMA LJUBLJANA

Sreda, 14. okt. ob 17. Pomenek
z obiskovalci pred premiero
»Zvijenje v zagati« Vstop je
prost.

Četrtek 15. okt. ob 19.30. Fischer:
»Prosti dan« Abonma T. (Pre-
ostale vstopnice so v prodaji).

Petek 16. okt. ob 19.30. Shlagel:
Delačeva »Zvijenje v zagati«.
Premiera. Izven. (Vloga Jose-
phine igra Mihaela Novakova).
— Mladini neprimerno. (Vstop-
nice so že v prodaji).

Sobota 17. okt. ob 19.30. Dela-
čeva: »Zvijenje v zagati«.
— Izven in za podželite.

(Vloga Josephine igra Marija
Benkova). — Mladini neprim-
erno. (Vstopnice so že v prodaji).

REPERTOAR
DRAMA LJUBLJANA

Sreda, 14. okt. ob 17. Pomenek
z obiskovalci pred premiero
»Zvijenje v zagati« Vstop je
prost.

Četrtek 15. okt. ob 19.30. Fischer:
»Prosti dan« Abonma T. (Pre-
ostale vstopnice so v prodaji).

Petek 16. okt. ob 19.30. Shlagel:
Delačeva »Zvijenje v zagati«.
Premiera. Izven. (Vloga Jose-
phine igra Mihaela Novakova).
— Mladini neprimerno. (Vstop-
nice so že v prodaji).

Sobota 17. okt. ob 19.30. Dela-
čeva: »Zvijenje v zagati«.
— Izven in za podželite.

(Vloga Josephine igra Marija
Benkova). — Mladini neprim-
erno. (Vstopnice so že v prodaji).

REPERTOAR
DRAMA LJUBLJANA

Sreda, 14. okt. ob 17. Pomenek
z obiskovalci pred premiero
»Zvijenje v zagati« Vstop je
prost.

Četrtek 15. okt. ob 19.30. Fischer:
»Prosti dan« Abonma T. (Pre-
ostale vstopnice so v prodaji).

Petek 16. okt. ob 19.30. Shlagel:
Delačeva »Zvijenje v zagati«.
Premiera. Izven. (Vloga Jose-
phine igra Mihaela Novakova).
— Mladini neprimerno. (Vstop-
nice so že v prodaji).

Sobota 17. okt. ob 19.30. Dela-
čeva: »Zvijenje v zagati«.
— Izven in za podželite.

(Vloga Josephine igra Marija
Benkova). — Mladini neprim-
erno. (Vstopnice so že v prodaji).

OPERA
Do vključno 20. oktobra v Operi
ne bo predstav.

MESTNO GLEDALIŠČE
Ljubljana. Gledališka pasaza

Sreda 14. okt. ob 20.30. I. in W.
Fischer: »Kukavica« Abonma TSS
I. (ETS).

Četrtek 15. okt. ob 20.30. Mak:
Fischer: »Dobrih in dožigalci«
Abonma Mladinski II.

Ob 20.30. Prireditev: »Srečna klet-
ka« Gostovanje v Anahem.

Petek 16. okt. ob 20.30. Mak:
Fischer: »Dobrih in dožigalci«
Abonma Premierski Vstopnic-
so tudi v prodaji.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana. Mestni dom

Sobota 17. okt. ob 20.30. Tr. veselo
slovenske genozedanke iz prej-
šnjih časov s pesmijo in
plesom — Levstik: »Juntze«
Vojnaki: »Resnica« bude v
oči. Ogrinje: »Kje je neje«.

Ob 20.30. Prireditev: »Srečna klet-
ka« Gostovanje v Anahem.

Premiera Red A. (Nekaj vstop-
nic je tudi v prodaji).

MESTNO
LUTKOVO GLEDALIŠČE

MARIETTE

Levstikov trg št. 2.

Četrtek 13. okt. ob 17. uri F.
Berk: »Lenin« poležuje. Delno
zaključena predstava za otroke
članov sind. podružnice podj.
»Tops« in »Elektronabava« Ost-
le vstopnice so v prodaji. Spre-
memba je nastala zaradi bole-
zni.

SLOVENSKO LJUDSKO
GLEDALIŠČE CELJE

Sreda 14. okt. ob 16. — Bratko
Kreft: »Kranjski komedijanti« —
III. šolski abonma.

Četrtek 15. okt. ob 15.30. Bratko
Kreft: »Kranjski komedijanti« —
I. šolski abonma.

PRESERNOVO GLEDALIŠČE
KRANJ

Sreda 14. oktobra, ob 20. uri —
izven abonmaja Gaetano Doni-
zet: »DON PASQUALE« Kom-
ična opera v treh dejanjih
Prijetja Koncertna direkcija
Ljubljana

KONCERTI

SLOVENSKA FILHARMONIJA
vstopne abonma po naslednjem
razporedju:

14. oktobra za nove redne abo-
nente.

15. in 16. za nove abonente stu-
dente.

Opozarjamo, da je na novo raz-
pisani abonma 4 ljudskih koncer-
tov, ki bodo na Gospodarskem
razstavu. Pogoji: za ta abonma
500 din (študenti od 140 do 250
din) za vse 4 koncerte. K

KINO

KINO UNION: amer. film »DE-
TEKTIVSKA ZGODBA« Režija
William Wyler — Igrajo Kirk
Douglas, Eleanor Parker, J. W.

Benedit. Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri. Ob 10. uri matineja franc.
filma GERVAISE.

KINO KOLUMBA: amer. film »V
»POROČNO KRALJO« Tehnik
F. N. 41. Predstave ob 15. 17.
19. in 21. uri.

KINO VIO: amer. barv. cinemasc.
film »RISAIKA MODELOV« —
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: ameriški barvni
film »FRODO BAGGINS« —
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA
MINISTRICA« Tehnik F. N. 41.
Predstave ob 15. 17. 19. in 21.
uri.

KINO SOCA: premiera amer. barv.
cinemasc. filma »DIRKA ZA
SONCE« Režija Roy Boulting
Igrajo Richard Widmark, Jane
Greer, Trevor Howard. Predsta-
ve ob 15. 17. 19. in 21. uri.

KINO SISKRA: jug. film »GOSPA

V sodebnosti in v Rio de Janeiro je postavil Marcel Camus klasično legendo o Orfeju in Evridiki. Orfej je črni tramvajski sprevodnik, Evridika pa črna dekle s podeželja, ki pride prvič v Rio, da bi doživela karneval. Breno Mello igra naslovno vlogo v barvnem filmu »Črni Orfej«, ki so ga te dni začeli vrteti v švicarskih in zahodnonemških kinematografih

Lipa, ki je rešila ljudem življenje

V deblu lahko pleše kolo pol ducata otrok, objeti pa ga ne more šest krepkih moš

V Nemškem rutu na Tolminskem raste nad vasio starodavna lipa, ki je doživela že sto sto pomlad. Vaščani jo zelo spoštujejo. Zasadijo jo na seljenju v 13. stoletju. To so bili nemški koloni s Tirolskega. V dolini Bače so segale prvotne slovanske naselbine le do Koritnice, do starega rimskega zapornega zidu. Se danes ravno prebivalci Nemškega ruta, ki so namenjeni čez potok Koritnico v Baško grapo, da gredo v Slovenijo, čeprav so že zdavnaj pozabili nemščino. Med narodnosvobodilnim bojem je bil Nemški rut partizansko zatočišče. Partizani so se zbirali v Prodih pri vasi. V teh hudih časih je pa marsikomu rešila življenje stara lipa. Med temi je bil tudi Janez Kemperle. Nemci so ga aretirali obnemem z očetom in sestro. Janezu se je pa posrečilo zbežati. Skril se je v — lipo!

Pred 140 leti je uničil vas požar in tudi lipi ni prizanesel. Od več ko trideset metrov visokega drevesa je ostal le štrcelj debla. Iz tega se je raz-

rasla kasneje kak poltretji meter nad zemljo košata krošnja. Nekateri vrhovi segajo že spet kakih dvajset metrov visoko. Deblo je pa votlo. Duplo je tako prostorno, da v njem zlahka pleše kolo pol ducata otrok.

V to duplo se je tedaj skrili preganjeni Janez Kemperle. Sicer bi ga skoraj izdal vaški pes, ki je razsajal okoli lipe in celo začel kopati jamo ob koreninah. Tam ga je pa pričakal močan sunek Janezovega čevlja v gobec. Pes je odtulil, Nemcem pa ni prišlo na misel, da bi iskali ubežnika sredi drevesnega debela.

V lipi je preživel hajko tudi neki partizan Gregorčičeve brigade. Mogočno deblo, ki ga ne more objeti šest velikih moških, mu je nudilo dobro pribežališče.

Namesto pajka — kar hišo

Lastnik izdelovalnice igrač je hotel zažgati pajka v mreži, ki si jo je spletel pajek v kotu delavnice. Ni pa zažgal samo pajka. Vnela se je delavnica in ogenj se je razširil na vso hišo. Mož je komaj rešil ženo in otroke iz nadstropja, hiša pa je pogorela do tal.

SAMUEL SCOWILL

NE POTI TEŽNAVO

MIKI MUSTER

424. »Saj sem vedel, da se bova srečala.« je dejal, ko je za krinko ugledal znani Brazgotinec obraz. »In vedel sem, da sem napak ravnal, ko sem v Machu Pichu podaril življenje.« — »Tudi jaz vas nočem umoriti.« je dejal Brazgotinec. »saj sem imel že nešteto priložnosti za to. Poznam hvaležnost, zaklad pa le hočem dobiti.«

425. »Prišli ste prepozno.« mu je vljudno odgovoril profesor Grey. »Vse najdene dragocenosti sem že odposlal s posebnim letalom v Washington. Tam bodo dobro spravljene pred vami in vsemi, ki bi se jih hoteli polastiti.« — »Lažete!« je zarohnel Brazgotinec. »Hodil sem za vami kot senca! Vse vem! Zaklad je v tistem usnjenem kovčku, ki ga tako skrbno varujete!«

426. Brazgotinec je še vedno meril v profesorja in stopil k velikemu kovčku v kotu sobe. Profesor ga je bil takoj pri prihod v Lino kupil in se res ne podnevi ne ponoči ni ločil od njega. Vlomilec je položil svojo pohlepno, težko roko na usnje. Profesor se je vznemirjeno premaknil. »Brazgotinec, dam vam svojo častno besedo, da v kovčku ni tega, kar iščete!«

Lepilo za zobe

Ce se bo zadnji izum zobnih zdravnikov izkazal za uporabnega, si bodo ljudje zdravili zobe čisto drugače kot doslej. Zobar jim bo izruval zob, ko-

renino pa bo pustil v čeljusti. Izdrti zob bo pozdravil in ga potem spet vstavil v skrbino. To bo mogoče napraviti z novim izumom, posebnim lepilom, do katerega so se dokopali zobni zdravniki v ameriški mornarici. S tem lepilom je mogoče izruvati zob spet spojiti s korenino, da se sploh ne maje in ne odleti. Zadevo so preizkušali doslej samo na živalih, toda — pravijo — zakaj ne bi uspelo tudi pri ljudeh.

Goljuf posebne sorte

Policijska je prišla v Bejrutu vodjo plesne revije arabskih plesalk. Mož je nagovarjal z vsemi sredstvi občinstvo, naj obišče predstavo. Prodajal je 70.000 vstopnic, v dvorani je bilo pa prostora za 1.500 ljudi.

WALT DISNEY PODOBE IZ NARAVE

422 Distributed by King Features Syndicate.

»Da, v ženski družbi.« Odrinil je steklena vrata v drugo sobo. Shad je stopil v slonokoščeno belo jedilnico, po stenah obloženo z zlatimi okraski, in zamišljeno nagrbničil obrvi. Za trenutek je obstal, da bi se razgledal. Alex Cook je sedel za mizo ob steni. Očitno je bil že po večerji, ker je poskušal kozareček žganja v družbi dekleta s črnimi lasmi. Presenečen je Shad opazil, da Cook prav nič ne skriva: božal je dekletovo roko na belcm namiznem prtu. Svojo spremljevalko je gledal kot zaljubljen petošolec.

Shadovo presenečenje se je še stopnjevalo, ko je stopil k njuni mizi. Dekle je perfektno, je ugotovil. Ozrl se je po dvorani. Paul Turner, Cookov telesni stražar, je skrivaj srkal žganje v oddaljenem kotu.

Tisti trenutek je Cook dvignil pogled in opazil Shada Moserja. Namršil se je, zakaj Shadov prihod ni mogel pomeniti nič dobrega. Dekle je radovedno pogledalo prišleca.

»Oprostite, da motim, gospod Cook,« je zamrmral Shad. »Nekaj vam moram povedati...«

»Ali ne bi mogli malo počakati?« je suho vprašal Cook.

»Tako nujno spet ni. Če bi vedel, da niste sami, bi prav gotovo...«

»Nič hudega,« se je nenadoma oglasilo deklet. Alex, zdaj moram iti. Jutri zjutraj pa se bova videla doma. Seveda če ne boste še spali: ko se bom vrnila z dela...«

Cook je vstal in se ji zadovoljno nasmehnil. »Prav gotovo ne bom več spal, Molly. Spet bova klepetala, ali ne?«

»Dobra misel,« je rekla, se nasmehnila najprej Cooku, nato pa Shadu in šla.

Shad Moser je gledal za njo. Elegatno je hodila. Potem se je vprašujoče ozrl h Cooku, ki je naglo sedel in na dušek izpraznil kozarec.

»No, zakaj ste prišli?«

»Oprostite, gospod Cook! Nujno je. Nisem vedel, da ste v družbi.«

»Sedite!« je ukazal Cook. Shad je poslušno sedel na dekletov stol. »Poslej jo boste pogosto videli v moji družbi. Kadar boste govorili z njo, se trudite, da boste spodobni.«

»Ali sem bil neroden?« je Shad zardel.

»Zdaj ne, v prihodnje pa pazite, da ne boste. Dekle ni kdoribodi...«

»Kdo pa je?«

»Molly Horwath, hči mojega starega prijatelja... Umrl je že... Stanovala bo v sobi zraven mene. Urediti jo bo treba natanko po njenem okusu...«

DROBIŽ

VELIKO »EDINIH PRIMEROV«
Casopis »Borba« ima med drugim tudi rubriko »iz naših krajev«. V zadnjih dveh mesecih je prejel urednik iz vseh krajev Jugoslavije med drugim tudi tole: osem dopisov o prvem partizanskem topu, dvanajst dopisov o edinem (v vsakem primeru drugem) prežvelem Jugoslovancu s »Titanika«, 14 dopisov o raznih svetovnih rekordih v drobnem pisanju in 19 dopisov o edinem Jugoslovancu, ki se brije na suho.

OBOJE DRŽI

Sinček nekega beogradskega arhivarja se je odpeljal na deželno obiskat sorodnike. Oče mu je dal s seboj deset dopisnic. Nanje je napisal oče beogradskega naslov, na hrbtno stran vseh dopisnic pa: »Dobro mi gre. Zanič se počutim.« Deček bi moral pri pisanju domov le prečrtati neustrezno. Fantček je poslal domov dopisnice vsak drugi dan. Na vseh je pisalo neprečrtano: »Dobro mi gre. Zanič se počutim.«

»MILO MI JE« — PA TREŠKI!

V Dovičih pri Čačku je prišla v krojaško delavnico Darinka Galović. Po zelo cenjeni navadi se je začela z vsemi rokavati. V pozdravljajni vneti je podala roko s krepkim zamahom tudi ženski v kotu. N opazila, da je to ona sama, ogledala. Stisk roke je bil tako močan, da se je ogledala razbila.

od vsepovsod

Najnovejša otroška varovalka

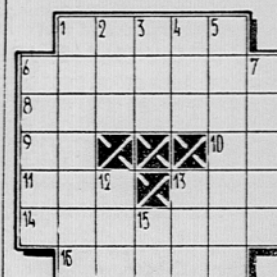
Pred kratkim so prikazali na televizijski razstavi v Frankfurtu doslej nenavadno, toda »lahko uresničljivo« uporabo televizije. Gre za televizijski aparat, ki pazi na otroke.

V sobi ali na vrtu, kjer so otroci sami, postavijo kamero. Ta zaznazuje oziroma ujame vse otroško početje. Mami, ki se ubada z opraviili v kuhinji ali kje drugje, ima pred očmi zaslonček, po katerem spremlja otroke in po potrebi hitro poseže vmes.

Pes je rešil človeka pred severnim medvedom

Na Aljaski se je pripetila dogodivščina, ki spet dokazuje pasjo zvestobo. Velikanski beli medved je napadel častnika iz ameriškega vojaškega oporišča. Napad je bil tako nenaden, da polkovnik ni utegnil prijeti za orožje. Medved bi ga gotovo ubil, ko napadencu ne bi pomagal njegov zvesti pes, samica iz pasje vprege. To je bilo od psice veliko junaštvo, ker se po moči ni mogla primerjati z nasprotnikom. Zagrizeno se je zapodila v medveda, tako da se je morala obrniti zverina proti njej. Medved je psico precej poškodoval, toda človek je bil rešen.

Križanka

VODORAVNO: 1. naraščanje morja, 6. ameriški profesionalni teniški igralec, 8. državno posvetilo pri Murski Soboti, 9. kratica pri nekaterih krajevnih imenih, 10. kratica zvezne države ZDA Virginije, 11. pripadnik zahodne skupine starih Slovancev, 13. ples, 14. zadnji veliki predstavnik beneškega slikarstva (Giovanni Battista), 16. žabje okončine.

NAVPIČNO: 1. jurist, advokat, sodnik, 2. lešč, 3. kratica tovarne bombniških izdelkov v Kranju, 4. sablja, 5. gorovje na jugu Indije, 6. gornji del sušaka, 7. klada za sekanje drv, 12. katran, 13. del telesa, 15. veznik.

REŠITEV ZADNJE KRIŽANKE
VODORAVNO: 1. Lanza, 6. Marinko, 8. obet, 9. V. P., 10. sin, 11. pir, 12. Kra, 13. ale, 14. vi, 15. Srem, 16. Anglija, 18. trasa.
NAVPIČNO: 17. Gospodarsko (razstavice).

Prijazni kobilci Cori naposled le ni bilo treba oditi s sveta. Jahalna šola v Bundheimu v Nemčiji je menila, da plemenita dvanaestletna kobila ni več za rabo. Toda štirideset mladih Corinih prijateljev je zbralo denar za njeno oskrbo in tako je zdaj kobila vsak dan med njimi.

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

V PROSVETNEM ODBORU ZVEZNEGA ZBORA ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Skrb za strokovne kadre

Krstje Crvenkovski o zaključkih zvezne komisije glede visokošolskega študija

BEOGRAD, 13. okt. (Tanjug). Pod predsedstvom Milke Minić je odbor za prosveto Zveznega zbora Zvezne ljudske skupščine danes obravnaval predloge in sklepe skupne komisije Zvezne ljudske skupščine in ZIS v zvezi z vraščanjem univerz ter visokih in višjih šol in sklepe ZIS v zvezi z delom te komisije. V imenu komisije in ZIS je član ZIS Krstje Crvenkovski prikazal obsežno delo skupne komisije od njene ustanovitve v juliju 1957 dalje ter poudaril glavne momente, ki so narekovali potrebo po ukrepih za reorganizacijo univerz in visokih in višjih šol. Slo je predvsem za neprestano podaljševanje študija na naših fakultetah in za čedalje večje potrebe po visoko kvalificiranih kadrih.

ZIS je na svoji zadnji seji ugodno ocenil delo skupne komisije za probleme univerz ter visokih in višjih šol, prav tako pa se je postavil na stališče, da je elaborat te komisije z dolo-

čenimi spremembami in dopolnitvami pozitivna podlaga za ureditev univerz ter visokih in višjih šol.

Krstje Crvenkovski je v uvodu posebej govoril o uresničevanju priporočila Zvezne ljudske skupščine o skrajšanju študija na tehniških in kmetijskih fakultetah ter poudaril v njem, ki so jo izpričale študentovske organizacije v tem delu. Ko je govoril o uresničevanju istega dela priporočila, ki se nanaša na zboljšanje in razširitev materialne baze, je Krstje Crvenkovski poudaril v njem ljudskih republik in federacije v graditvi novih univerzitetnih objektov.

Krstje Crvenkovski je seznanil člane odbora tudi s predloženimi spremembami glede pridobitve diplom, oziroma s študijami v treh ciklih, od katerih

bi tretji predstavljajo podiplomsko študij. Govoril je tudi o perspektivnih potrebah po visoko kvalificiranih kadrih in v tej zvezi o specializaciji, ki je postala sprito stopnje razvoja našega gospodarstva nujno potrebna. Na koncu je omenil tudi nekaj momentov iz dela organov družbenega upravljanja na univerzah in seznanil člane odbora z gledišči ZIS glede študentskih problemov.

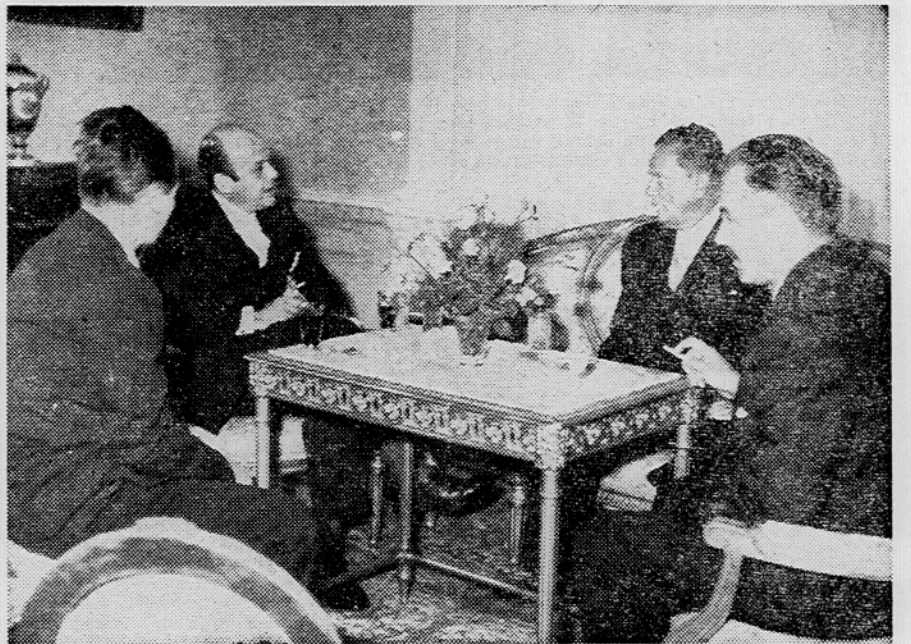
V razpravi, v katero so posegli Milka Minić, Krstje Crvenkovski, Josip Vidmar in dr. Miloš Zanko in drugi, so govorili zlasti o izobrazbi profsorskega

kadra, o izrednem študiranju, o organiziranem pouku v ciklih in o inverziji pouka. Kar zadeva slednje oziroma predlog, naj bi študentje v prvih letih študiranja predvsem praktično in potem šele teoretične predmete, je bilo rečeno, da je treba proučiti možnost inverzije na tistih fakultetah, kjer to dopušta narava stroke in znanosti.

Solanju profsorskega kadra so posvetili v razpravi veliko pozornost. Potrebo po visoko kvalificiranih kadrih terjajo, da se v doglednem času 10% mladega pokolenja vpiše na fakultete ter visoke in višje šole. V razpravi so poudarili, da je treba za izpolnitev te naloge zagotoviti ustrezno osnovno izobrazbo, oziroma znatno razširiti omrežje šol, na drugi stopnji pa delavskih in ljudskih univerz.

Odbor je podprl zaključke skupne komisije, zlasti tiste dele, ki se nanašajo na nove investicije in povečanje števila šol. Poudarili so tudi velike napore za skrajšanje učnih načrtov in ugotovili, da je treba delo v tej smeri nadaljevati.

Odbor bo svoje sklepe in gledišča še ta teden pojasnil na plenarnem zasedanju Ljudske skupščine.

Predsednik republike je v ponedeljek sprejel novega venezuelskega poslanika v Beogradu Henrika Gontana, ki mu je izročil svoja pooblastilna pisma.

Nehru odgovarja kritikom

Dosedanja indijska politika je služila miru in interesu Indije je dejal Nehru — Izrazil je upanje, da bodo obmejni problemi s Kitajsko rešeni na miroljuben način

NEW DELHI, 13. okt. (IIS). Indijski ministrski predsednik Nehru je govoril na zborovanju v Vidjajavadi. Rekel je, da posamezniki kritizirajo indijsko politiko, nepovezovan v bloke in neumešanja v notranje zadeve drugih držav. »Toda — je dodal — taka politika je najpravišja. Indija je v mednarodni politiki vodila načelo prizgati bakle miru in dajati vzpodbudo za mir v svetu, hkrati pa ne storiti ničesar, kar bi dalo misliti na vojno.«

»Tisti, ki verjamejo v vojaške zveze, ne prižigajo bakle miru,« je dejal Nehru in poudaril, da odkrivajo vojaške zveze samo slabost tistih, ki jih sklepajo, in pomanjkanje zaupanja v lastne sile.

Nehru je rekel, da je dosedanja zunanja politika Indije služila miru in interesu Indije. Po njegovem se je danes napetost v svetu zmanjšala; zmanjšalo se je tudi število nevarnih žarišč, upanje v mir pa je bolj utemeljeno kot kdajkoli v zadnjih dvanajstih letih. »Pozdraviti bi morali te spremembe v svetu, ko se voditelji ZDA in ZSSR sestajajo, da bi razpravljali o razorožit-

vi in o miru,« je dejal Nehru. Indijski premijer je izrazil upanje, da bodo obmejni problemi s Kitajsko rešeni na miroljuben način. Dejaj je, da so nekateri ljudje in nekatere

re stranke »zelo razburjeni in da žele, da bi Indija vzela orožje v roke. Toda to ni pot modrosti. Pravilno je, če smo pripravljeni za vsako morebitnost, toda prav tako je pravilno, da delamo za mir.«

Glede reševanja indijskih problemov pa je Nehru dejal: »Lahko jih rešimo samo tako, da ustvarimo gospodarski procvit, in da bo vsak posameznik lahko sodeloval pri tem.«

Razgovor z jedrskimi strokovnjaki

Beograd, 13. okt. (Tanjug). Državni podsekretar Zvezne komisije za jedrsko energijo ing. Slobodan Nakicenović je sprejel dopolne mislijo Mednarodne agencije za jedrsko energijo, ki jo vodi dr. Harold Smith. Člane misije so seznanili s stanjem in programom znanstveno-raziskovalnega dela naših atomskih institutov, s proučevanjem in tehnologijo jedrskih surovin z delom za zaščito pred sevanjem in z uporabo jedrske energije v medicini, kmetijstvu in industriji. Govorili so tudi o perspektivah vključevanja jedrske energije v sistem preskrbe naše dežele z električno energijo.

Člani misije so obiskali tudi inštitut za jedrsko znanost »Boris Kidrič« v Vinči. Misija mednarodne agencije za jedrsko energijo se bo mudila v naši deželi sedem dni ter bo proučila možnosti razširitev sodelovanja med našo deželo in agencijo, kakor tudi možnost obojestranske pomoči v

v nadaljnjem razvoju mirnodobne uporabe jedrske energije. Člani misije bodo obiskali tudi druge naše atomske institute in središča za uporabo

Sovjetski veleposlanik pri predsedniku republike

Beograd, 13. okt. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel danes ob 11. izrednega in pooblaščenega veleposlanika ZSSR v Beogradu Ivana Zamčevskega, ki je prošil za sprejem.

Sestanek jugoslovansko-poljskega odbora

Varšava, 13. okt. (Tanjug). Člani jugoslovanske in poljske delegacije, ki se udeležujejo zasedanja jugoslovansko-poljskega odbora za gospodarsko sodelovanje, so danes nadaljevali delo v komisiji.

V DANAŠNJIŠTEVILKI

- Str. 2 — Kompleksna kooperacija
- Str. 3 — Delo komunistov na vasi
- Kakovostni premik v nagradenju
- Str. 5 — Tiha »priključitev«
- Tedenski mednarodni gospodarski komentar
- Str. 6 — Ribiški letiček
- Str. 7 — Otvoritev premiera sezone v Drami
- Sola za starše — vedno privlačnejša
- Str. 8 — Sportno pismo iz Beiruta

VREME

Napoved za sredo, Pretežno jasno vreme. Zjutraj in dopoldne v kotlinah megla. Nočne temperature med -2 in 2 v Primorju, 11. najvišje dnevne med 15 in 18, v Primorju do 21 stopinj C.

V četrtak bo lepše vreme z jutranjo in dopoldansko meglo po kotlinah. Stanje 13. okt. Področje visokega zračnega pritiska se je zgradilo nad srednjo Evropo in Balkanom ter bo zadržalo lepo vreme tudi pri nas. Hladen zrak se v višinah iznad Rusije pomika proti Karpatom.

Naši diplomati pri predsedniku Titu

Beograd, 13. okt. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel danes dopolne našega izrednega in pooblaščenega veleposlanika v ZAR Rato Dugonjica, ki se mudi v Beogradu. Prav tako je predsednik republike dopolne sprejel našega novega izrednega in pooblaščenega veleposlanika v Etiopiji Viktorja Repića pred njegovim odhodom v Etiopijo. Končno je sprejel še našega novega izrednega in pooblaščenega veleposlanika na Poljskem dr. Franca Hočevarja, ki v kratkem odpotuje na Poljsko.

Razširjeni plenum CK ZK Srbije

Beograd, 13. okt. (Tanjug). — Pod predsedstvom Jovana Veselinovića je bila danes dopolne druga razširjena plenarna seja Centralnega komiteja ZK Srbije. Na njej so obravnavali nekatere probleme nadaljnjega razvoja komunalnega sistema in teritoalne razdelitve o čemer je poročal član Izvršnega komiteja CK ZK Srbije Slobodan Penzič.

Na sejo so prišli tudi sekretarji CK ZK Aleksander Ranković ter sekretarji okrajnih komitejev ZK, ki niso člani Centralnega komiteja ZK Srbije.

Izredno lep uspeh

Slovenske filharmonije na koncertu v Beogradu, ki se ga je udeležil tudi predsednik Tito

Beograd, 13. okt. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito s soprogo je prisostvoval nocoj v dvorani Kolarčeve ljudske univerze v Beogradu koncertu Slovenske filharmonije. Koncerta so se udeležili tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardač, Aleksander Ranković in Rodoljub Colaković s soprogi in drugi.

Predsednik Tito s soprogo in ostali gostje so toplo pozdravili izvajalce, ki so dosegli izreden uspeh. Med odmorom se je predsednik republike pogovarjal z mlado umetnico Dubravko Tomšić in dirigentom Samom Hubadom.

Debré je zavrnil možnost za kakršnakoli politična pogajanja z alžirskim osvobodilnim gibanjem, na drugi strani pa je ponovil prejšnji poziv — ni-

ka de Gaullea na sklenitev »miru hrabrih«, o katerem je dejal, da še vedno velja. Predstavnikom alžirskih upornikov bodo v primeru, da pogajanja o opustitvi sovražnosti ne bi dosegla uspeha, v celoti popolnoma zajamčili povratek, je dejal Debré.

Debré je potem govoril o mednarodnih vprašanjih in je dejal, da se Francija zavzema za konferenco štirih predsednikov vlad. Takšna konferenca namreč nudi znatne možnosti za boljše razumevanje, je rekel Debré, in torej tudi za ublažitev mednarodne napetosti. O konferenci štirih je Debré dejal, da je po mnenju franc. ske vlade v sedanjih pogojih najvažnejše, da ostane status quo v Nemčiji in da bi si prizadevali sporazumeti se o vprašanjih, o katerih je mogoče dosegati sporazum.

Debré je potem poudaril potrebo po krepitev evropske in atlantske solidarnosti, ter je menil, da »ublažitev napetosti med Vzhodom in Zahodom ne bi smela biti neposredno v škodo Evrope«. S tem v zvezi je govoril tudi o vlogi Atlantske zveze.

Debré je v svoji deklaraciji omenil tudi probleme francosko - afriške skupnosti.

Današnja seja je bila potem zaključena, jutri dopoldne pa se bo začela razprava o deklaraciji vlade.

De Gaulleova deklaracija, je dejal Debré, nudi Alžiriji vedno možnost, da prebrodi mrlično obdobje nasilja in stopi v obdobje zakonitosti. Toda ta obnovitev zakonitosti mora biti v določenih »zakonitih mejah«, kar po mnenju ministrskega predsednika Debreja pomeni spoštovanje osnovnih pravic francoskega naroda, ki ima na Sredozemlju, v Severni Afriki in Sahari za prihodnost dežele bistvene interese.

Ni se mogoče zamisliti, je poudaril Debré, da bi bili ograjeni napori za izkoriščanje bogastev Sahare, bo »atev, ki naj iz temeljev spremene francosko gospodarstvo.

Preden je Debré podal ekspozice, je predsednik parlamenta Chaban Delmas povedal, da je ministrski predsednik Debré sklenil, da se bo parlamentarna razprava zaključila z glasovanjem o zaupnici. Ta ekspozice, ki obsega razen alžirskega problema tudi aktualne probleme

francoske zunanje politike in francosko - afriške skupnosti, zomeni prvi uradni nastop francoske vlade po odgovoru časne alžirske vlade na De Gaulleovo deklaracijo o Alžiriji.

Predsednik vlade je obvestil parlament, da bo Francija nadaljevala »pacifikacijo Alžirije.«

Dejaj je, da de Gaulleova deklaracija ni dokument, o katerem je moč razpravljati ali se pogajati, marveč da gre za izraz določene politike, ki jo bo Francija uveljavljala v urejanju alžirskega problema.

Ko je Debré govoril o De Gaulleovi deklaraciji o Alžiriji, o kateri je dejal, da je odločilnega pomena in da je njen smisel popolnoma jasen, je izjavil, da želi Francija »iz obdobja nasilja v Alžiriji« preiti v »obdobje zakonitosti.«

Toda ta obnovitev zakonitosti ne pomeni pripoznanja alžirske suverenosti, je dejal Debré, ker te suverenosti ni in je nikoli ni bilo. Obnovitev zakonitosti, je nadaljeval Debré, prav tako ne pomeni »političnega pogajanja z voditelji upora.«

SEJA KOMISIJE ZA DELAVSKO IN DRUŽBENO UPRAVLJANJE GO SZDL

Za boljši razvoj trgovine

naj skrbijo tudi potrošniški sveti

LJUBLJANA, 13. okt. Na današnji razširjeni seji komisije za delavsko in družbeno upravljanje pri Glavnem odboru Socialistične zveze Slovenije so pod predsedstvom VLADA KRIVICA razpravljali o vsebini in oblikah dela potrošniških svetov. Hkrati so obravnavali tudi osnutek uredbe o potrošniških svetih.

Komisija je znova analizirala vzroke, zakaj potrošniški sveti ne morejo zaživeti. Eden izmed temeljnih vzrokov je brzota, v tem, da se lotevamo problema predvsem s pravne strani, da iščemo rešitve v predpisu, ki naj bi pozdravil vse »otroške bolezni« potrošniških svetov, namesto da bi bila praksa preizkusni kamen njihove življenjske sposobnosti in da bi praksa oblikovala njihovo podobo.

Dosedanje izkušnje opozarjajo na to, da kaže polskati naslednji vzrok v enostranski usmeritvi potrošniških svetov zgolj na kontrolno funkcijo. Ob tem je razsodno opozoriti na bistven razloček med potrošniškimi sveti in drugimi organi družbenega upravljanja. Medtem ko so upravni odbori n. pr. v zdravstvu, ali, denimo, šolski

odbori v prosveti samostojni organi s pravico odločanja, delujejo potrošniški sveti pri podjetjih, ki imajo delavske svete. Potrošniški sveti so potemtakem organi razvoja in šele potem tudi družbenega nadzorstva nad poslovanjem trgovine. Prav to so v razpravi komisije posebej naglasili. Brž ko pa se potrošniški svet omeji le na kontrolno funkcijo, so odnosi med njim in kolektivom trgovskega podjetja siej ko prej skale, kar ne pospešuje trgovine in tudi ne koristi uveljavljanju potrošniškega sveta. Bistvena naloga potrošniških svetov je torej v skrbni za razvoj trgovine, zato da bo le-ta bolj opremljena itd. kar bo samo v korist potrošnikov. Izkušnje dovolj govorno pričajo, da so se uveljavili in ostali pri življenju le tisti potrošniški sveti,

ki so tako usmerili svoje delo. Kolektivni trgovskih podjetij vidijo v njih zares pomoč, ne pa zgolj nekoga, ki se »meša v posle, ki jih ne pozna.«

Na seji komisije so posebej poudarili še vlogo svetov za blagovni promet, ki so dolžni spremljati delo potrošniških svetov, zlasti pa upoštevati njihove utemeljene predloge. Dosele ti sveti v glavnem niso po kazali kaj prida zanimanja za njihovo delo in so predloge potrošniških svetov zelo malo upoštevali in nanje niso niti odgovarjali. Potem ni čudno, če se je tudi delavnih članov potrošniških svetov pitomalo malodušje. Na to vprašanje so na tej seji posebej opozorili zaradi tega, ker se nimamo povsod stanovanijskih skupnosti, ki so sicer predvsem odgovorne za delo potrošniških svetov.

Povsem jasno pa je, da potrošniški sveti ne bodo napredovali, če ne bodo delovali vestranske politične podpore odborov Socialistične zveze, ki naj bi bili pobudniki in usmerjevalci njihovega družbeno zelo odgovornega dela.

V. J.

Benkö : Talj

Glorigić : Petrosjan

Olafsson : Keres

Fischer : Smislov

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

0 : 1

prek.

Adenauerjevi odgovori

na vprašanja tujih dopisnikov o aktualnih mednarodnih vprašanjih

BONN, 13. okt. (Tanjug). Zahodnonemški kancler Adenauer je danes na kosilu, ki mu ga je priredilo Združenje tujih dopisnikov v Bonnu, izrazil dvom v možnost hitrih uspehov v politiki popuščanja napetosti med Vzhodom in Zahodom. Po njegovem mnenju bo potrebna vrsta konferenc na vseh ravneh, da bi odstranili vzroke sedanje napetosti, pri čemer pa je, da utegne priti do sestanka šefov vlad štirih velikih sil v kratkem. Za uspeh te konference bi bilo dovolj že to, da bi potekla v ugodnem ozračju, kar bi ključalo delo zunanjim ministrom.

Na začetku svojih izjav je Adenauer izjavil, da se svetovni dogodki v zadnjem času hitro vrste in da so sedanji problemi resni in težki. O obisku sovjetskega premiera Hruščeva v ZDA je dejal, da je bil uspešen, čeprav tega ni pričakoval.

Po mnenju kanclerja bodo morale zahodne sile pred sestankom najvišjih predstavnikov Vzhoda in Zahoda razčistiti medsebojna nesoglasja. Rekel

je, da mora Zahod priti na konferenco enoten in z vslednjimi gledišči, ni pa hotel povedati, če njegova dežela želi, da bi bila zastopana na konferenci in v kakšni obliki.

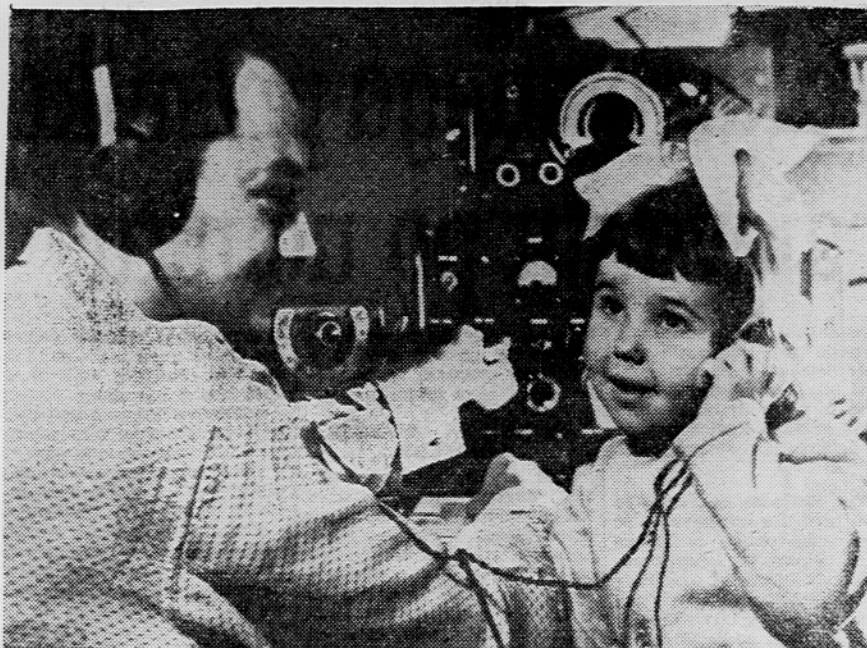
Na vprašanje, če meni, da je v zunanji politiki ZDA po Dulevski smrti nastopila sprememba, je odgovoril negativno. Nastopile so spremembe v metodi, je rekel in pripomnil, da je treba prepustiti času, ki bo pokazal, ali se bodo metode

izkazale za pravilne.

Na vprašanje, če je Zvezna republika pripravljena podpreti pobudo, ki bi bila v skladu s prizadevanjem za udržitveni mir in popuščanja napetosti v svetu, je kancler odgovoril: »Zvezna republika je relativno majhna dežela in njenega vpliva ni treba precenjevati. ZDA, Velika Britanija in Francija ne bi razumele take naše pobude. Sicer pa je zvezna vlada vedno pripravljena, da zlasti na gospodarskem področju in z drugimi oblikami podpre tako politiko.«

Ko je govoril o nesoglasjih med zahodnonemško in britansko vlado, je kancler dejal, da sta v tem pogledu zlasti važni dve točki. Prva je odnos med zahodnoevropskim skupnim trgovim in svobodno cono, ki jo predlaga Velika Britanija. Premier Macmillan v nasprotju z nami vidi v skupnem evropskem trgu ekonomski problem, mi pa menimo, da je naše gospodarsko sodelovanje samo korak v politični integraciji zahodne Evrope. Druga točka nesoglasja je načrt Rapackega. Tu so razlike v gledanju bonnske vlade na pojmovanje britanskih konservativcev manjša kakor na stališča britanskih laburistov. Toda zvezna vlada, je dejal Adenauer, ni niti za načrt Rapackega niti za druge načrte, ki »neenako obravnavajo zvezno republiko nasproti drugim deželam glede razorožitve«.

Tudi o odnosih z vzhodnoevropskimi deželami je Adenauer govoril v mnogo bolj odločni obliki kakor so to zadnjič delali v Bonnu. Na vprašanje, od česa je odvisna vzpostavitev odnosov s Poljsko, je odgovoril, da je vzrok, da teh odnosov ni, v »teoriji o obstoju dveh nemških držav«.

Moskovski radioamater Drozdovsky in njegova hčerka Marina pazljivo poslušata signale, ki prihajajo s sovjetske avtomatične vesoljske postaje

Na Koroškem v teh dneh

OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA

DUNAJ, 13. okt. (Po telefonu). Devetindeseto obletnico plebiscita so praznovali na Koroškem slovesno. V vseh večjih krajih so bila zborovanja Abwehrkämpferbunda, medtem ko je bila v Celovcu osrednja proslava te organizacije.

V Pilberku so ob prisotnosti obrambnega ministra Grafa položili temeljni kamen za »obmejni dom«, ki naj bi služil kulturnemu razvoju Podlune, v celovškem predmestju Annabichl go položili vence k spomeniku padlih abwehrkämpferjev, v St. Vidu so ob prisotnosti trgovskega ministra Böcka in obrambnega ministra Grafa od-

prijeli v počastitev plebiscitne obletnice novo avtomobilsko cesto, v kraju Obere Fellach, severno od Beljaka so veterani nekega avstrogrškega polka proslavili prekradenje Donave in napad na Beograd leta 1914 in v spomin na padle vojaške polke vrgli v Dravo venec rož.

Na proslavi v celovški koncertni hiši, ki se je udeležil tudi deželni glavar Wedenig, je bil glavni govornik znani nacist Hans Steinacher, eden izmed vodilnih avstrijskih oficirjev iz plebiscitnih bojev, kasnejši vodja berlinskega nacističnega urada za zamejske Nemce in pisec znane knjige »Sieg in deutscher Nacht« (Zmaga v nemški noči), ki je izšla 1944. leta in v kateri dokazuje Steinacher, velenemski značaj avstrijskih plebiscitnih akcij.

V svojem dolgovem glavnostnem govoru je enostransko prikazoval plebiscitne boje in vedno znova poudarjal »večno aktualnost boja za nedeljivost Koroške«. Med njegovim govorom je precej ljudi zapustilo dvorano. Glasilo socialistične stranke za Koroško »Neue Zeit« piše, da je Steinacher »vzvoljil gledalce zaradi svojih političnih stališč«.

Kot običajno sta se z mnogi-

mi pomirljivimi in treznimi besedami spomnili plebiscita glasili obeh političnih strank »Neue Zeit« (SPO) in »Volkszeitung« (ÖFP). »Volkszeitung« je prinesel v svoji nedeljski številki sicer šest spominskih člankov o plebiscitnih bojih (med njimi tudi Steinacherjev članek), v katerih je mnogo prikritega in odkritega hujskaštva proti sosedni državi. Vendar pa je list objavil tudi obširen uvodnik, ki apelira na duha razumevanja in mirnega sožitja med deželama obeh jezikov. »Nacionalne probleme moramo reševati v duhu pravičnosti in bratske sporazumnosti«, piše med drugim Volkszeitung in pristavlja: »Deseti oktober nam nalaga dolžnost, da si sežemo v roke in podpisemo miroljubno sodelovanje med obema narodoma«.

Več treznih misli je tudi v uvodniku »Neue Zeit«, katerega je napisal koroški deželni glavar Wedenig, ki med drugim zahteva toleranco do tistih, ki so 1920. leta glasovali za Jugoslavijo. »Toleranco smo obljubili že 1920. leta in moje mnenje je, da se je treba obljub držati.« Na koncu članka je deželni glavar zapisal: »Slovenskim sodelželanom bi rad povedal, da imata tako država Avstrija kot tudi dežela Koroška odkritosrčen namen, da živita z njimi v miru in da skupno z njimi rešujeta vse probleme v zavesti, da je Koroška naša skupna domovina.«

Slavko Fras

Razprava o Tibetu

v Generalni skupščini OZN bi samo zavrla proces izboljševanja mednarodnih odnosov, je v svojih izjavah poudaril Dobrivoje Vidić

NEW YORK, 13. okt. (Tanjug). Generalna skupščina OZN je včeraj s 43 proti 11 glasovom in pri 25 vzdržanih sklenila sprejeti na dnevni red razpravo o Tibetu. Jugoslavija je glasovala proti predlogu. Predstavnik naše delegacije Borivoje Vidić je stališče Jugoslavije obrazložil takole:

»Stališče moje misli, ki so bila izražena o tem vprašanju. Lahko rečem, da argumenti, ki so bili povedani v prilogi debati o tem vprašanju, niso bili preprčiljivi. Menim, da proti sprejemu te točke na dnevni red govore naslednji razlogi:

Prvič, če upoštevamo sedanje mednarodne odnose, kakor tudi načelne in praktične razloge, akcija, da bi prišlo do razprave o tem vprašanju, samo otežkoča naše delo in oživlja bistvo in metode hladne vojne.

To tembelji, ker smo pričeli proces izboljšanja mednarodnih odnosov, procesa, ki mu je treba dati vso podporo.

Drugič, tu započeta akcija je tembelji neupravičena in jo je toliko teže sprejeti, ker se LR Kitajski hkrati odreka pravica, da sodeluje pri obravnavanju tega vprašanja v Generalni skupščini, to je pravica, da bi bila adekvatno zastopana v Združenih narodih.

Kvedrov članek v indijskem tisku

New Delhi, 13. okt. (Tanjug). Teoretični časopis indijskih oboroženih sil objavlja v najnovejši številki na 15 straneh članek o izkušnjah partizanskega vojskovanja v Jugoslaviji, ki ga je na prošnjo uredništva časopisa napisal veleposlanik Kveder.

Dve naizkazavi v tujini

London, 13. okt. (Tanjug). — V Londonu so danes odprli razstavo sodobne jugoslovanske arhitekture, na kateri 160 eksponatov prikazuje ustvarjalnost jugoslovanskih arhitektov v povojnih letih.

Praga, 13. okt. (Tanjug). — Nocoj je bila v Pragi odprta razstava jugoslovanskih naivnih umetnikov. Iz Prage bodo razstavo prenesli še v Brno in Ostravo.

DELOVNA ZAKONODAJA V ZSSR

Javna razprava o načrtu

Najvažnejša določba novega zakonskega načrta je uvedba sedemurnega delavnika

MOSKVA, 13. okt. (Tanjug). — Zakonodajne komisije Vrhovnega sovjeta ZSSR so izročile v javno razpravo zakonski načrt o temeljnih načelih delovne zakonodaje, s katerim bi kodificirali sedaj veljavne pravne norme, ki so vsebovane v celi vrsti posebnih predpisov vlade in drugih državnih organov in prezidija sindikata.

Kolektivne in delovne pogodbe so še zmerom temelj, na katerem bodo tudi v prihodnje počivali delovni odnosi v podjetju. Po objavljenem načrtu bi kolektivna pogodba po svoji naravi ostala ista kot do sedaj. Z njo so določene obvezne stranske obveznosti uprave podjetja in delovnega kolektiva, v imenu katerega nastopa sindikat kot druga stran v ko-

lektivni pogodbi. Te obveznosti se nanašajo na izvajanje in preseganje proizvodnih načrtov, na izpolnjevanje organizacije proizvodnje in dela, na dvigovanje produktivnosti dela, na pravilnejšo uporabo uveljavljenega sistema nagrajevanja dela, na krepitev delavne discipline, na izboljšanje delovne zaštite itd. Kar zadeva delovne pogodbe, ki jih sklepajo podjetja z ene ter delavci in uslužbenci z druge strani, je v zakonskem načrtu rečeno, da je v načelu nujno, da se delavec strinja s prevečbo na drugo delovno mesto ali drugo podjetje. Toda če zahteva to proizvodnja, lahko uprava prevede delavca na drugo delovno mesto in v drugo podjetje v istem kraju za me-

sec dni v koledarskem letu, v izrednih primerih pa do tri mesece.

Najvažnejša določba novega zakonskega načrta je uvedba 7-urnega delavnika, s tem, da delovni teden traja največ 40 ur.

Zakonski načrt tudi določa nekaj olajšav za nosečnice in matere z majhnimi otroki, ne določa pa prepovedi nočnega dela za ženske.

Ochab za povečanje trgovine med ZDA in Poljsko

San Francisco, 13. okt. (Reuters). Poljski minister za kmetijstvo Edward Ochab, ki je na obisku v ZDA, se je sinoči na sestanku s predstavniki družbenih in poslovnih krogov San Franciscas zavezal za povečanje trgovine med Poljsko in ZDA. S tem bi se razširilo ameriško tržišče in bi bilo to v korist kmetijstvu in industriji tako ZDA kot Poljske. Ochab je tudi dejal, da je največji problem v poljskem kmetijstvu povečanje produktivnosti in mehanizacije na številnih majhnih posevkih, od katerih obsegajo nekatera komaj aker površine.

Sporočilo o obisku

Predsednik Eisenhower in mehiški predsednik Mateos sta izmenjala gledišča, ki so važna za Mehiko in ZDA

Washington, 13. okt. (USIS). V Washingtonu so objavili obvestilo o obisku mehiškega predsednika Mateosa v ZDA, v katerem je rečeno, da sta predsednika Eisenhower in Mateos »neformalno in brez dnevnega reda izmenjala gledišča o vprašanjih, ki so važna za Mehiko in ZDA, kot tudi o vprašanjih, ki zadevajo to pokolbo in ves svet«. Z zadovoljstvom sta ugotovila, da je Mehika sprito okrepitve svojega gospodarstva izkoristila samo majhen del kredita v znesku 10 milijonov dolarjev, ki ga je odobrila ameriška banka za izvoz in uvoz. Oba predsednika izražata

tudi zadovoljstvo nad napredkom, ki je bil dosežen v urejanju važnih problemov v zvezi z mehiško in ameriško trgovino, v številni ustalitev cen bombaz, sklenitev sporazuma o kavi in izboljšanje možnosti za uravnoteženje med ponudbo in povpraševanjem po svinu in cinku na svetovnih tržiščih.

Sporočilo poudarja na koncu, da sta ta obisk kot »obisk predsednika Eisenhowerja v Mehiko februarja letos pokazala določno odločnost obeh predsednikov in obeh vlad, da nadalje proučujeta probleme ob medsebojnem razumevanju in spoštovanju gledišč«.

Novi važni podatki

Sovjetski astronom Kukarkin piše, da so znanstveniki dobili važne podatke o kozmosu s pomočjo avtomatične medplanetarne postaje

Moskva, 13. okt. (TASS). Sovjetski astronom Boris Kukarkin piše v listu »Sovjetskaja kultura«, da so znanstveniki že dobili nove važne podatke o

Nov ameriški satelit

Cape Canaveral, 13. okt. (Reuters). Združene države Amerike so izstrelile danes nov umetni zemeljski satelit »Raziskovalec VII«, od katerega pričakujejo, da bo posredoval podatke o radioaktivnih pasovih okoli Zemlje. Satelit je težak 41 kg in so ga izstrelili s pomočjo rakete »Juno II«.

Dve uri po izstrelitvi je »Raziskovalec VII« začel krožiti okoli Zemlje in so signale z njega presegli v ZDA in Veliki Britaniji. Satelit se giblje po eliptični poti okoli Zemlje z največjo oddaljenostjo od nje 1120 km, najbolj blizu Zemlje pa bo prišel na 560 km.

Kasem sprejema obiske

Ob odhodu ministrskega predsednika iz totnišnice bodo organizirali velike slovesnosti

Bagdad, 13. okt. (Tanjug). Danes so ponovno uradno objavili, da bo ministrski predsednik Kasem, na katerega so pred tednom dni napravili atentat vsak čas zapustil bolnišnico.

Minister za zdravstvo Savat je danes opoldne po radiu izjavil, da je zdravstveno stanje ministrskega predsednika Kasema najboljšje, da se dobro počuti in že dva dni sprejema obiske. Med drugimi se ministrskega predsednika obiskali nekateri ministri, ter bivši voditelj »Sovjetskaja kultura« in minister v

Kasemovi vladli do februarja letos Senšel.

Minister za socialne zadeve Abdel Vahab Amin je izjavil, da bodo organizirali velike slovesnosti, ko bo ministrski predsednik Kasem odšel iz bolnišnice.

O tem, kdo so atentatorji, uradno, še niso ničesar objavili, vendar posebni preiskovalni odbor nadalje preiskuje.

Pričakujejo, da bodo policijsko uro ponovno premaknili in bo trajala od desetih zvečer do petih jutraj.

OB ROBU DOGODKOV

SREČANJE NA RODOSU

Pred nekaj dnevi — 7. oktobra — sta se na otoku Rodosu srečala dva biva prijatelja iz boja za neodvisnost Cipra: general Grivas, vojaški voditelj odprneškega gibanja proti britanski okupaciji in nadškof Makarios, politični vodja odpora in zunanji simbol enotnosti ciprskih Grkov. Oba biva prijatelja sta prišla na seboj osebne svetovalce, tako da je imelo srečanje tudi na zunanji videli političnega sestanka. Po končanem sestanku pa je bilo izdano sporočilo, ki pravi, da sta oba, Grivas in Makarios, poravnala spore v dobro in korist Cipra in njegovega naroda. Za kaj je prav zaprav šlo?

Kot je znano, je bil februarja letos podpisan v Londonu sporazum med predstavnikoma Britanije, Grčije in Turčije, ki je končal večletni boj na Cipru. Na nemirnem otoku je sicer utihnilo orožje, začele pa so se politične težave, ki jih je začela vlada, sestavljena iz šestih Grkov (med njimi dva direktna predstavnika EOKA, t.j. organizacije gibanja za priključitev h Grčiji) in treh Turkov, bolj ali manj uspešno reševalo, medtem ko se je general Grivas vrnil kot nacionalni junak v Grčijo.

Toda nepričakovano so se začele težave tudi tam, kjer jih niso pričakovali. Grivas je 27. julija v javni izjavi dejal, da ni bil obveščen o podrobnostih londonskega in žiriskega sporazuma in da odklanja vsako odgovornost v tej smeri. Nadškofa Makariosa in grško vlado pa je obtožil, »da sta Ciper prodala Britancem«.

Ze tri dni kasneje je Makarios demantiral obtožbe, da je podpisal v Londonu »tajne klavzule« sporazuma; obtožil je Grivasa, da se poslužuje Cipra za uresničitev svojih osebnih ambicij. Vlada v Atenah pa je voditelju vojaškega odpora na Cipru direktno odpisala, da namerava razbiti enotnost ciprskega ljudstva in da je njegovo početje nevarno, ker bi utegnilo pripeljati celo do državljanske vojne na otoku.

Polemika se je stopnjevala, dokler ni dosegla vrhca v Grivasovi grožnji, da bo s svojimi pristajali obnovil oborožen boj na Cipru, v letaliki, ki so jih raztresli njegovi ljudje, pa je bil omenjen Makarios celo kot izdajalec. Makariosova okolica pa je razširila glasove — utemeljene ali ne — da so na nadškofa pripravljali atentat...

Tako nastalo vzdušje je nedvomno deloma tudi odraz notranjopolitičnega položaja v Grčiji, kot je nemara tudi na srečanje in na spravo na Rodosu vplival odnos političnih sil v Grčiji sami.

V čem je sporazum med obema voditeljema ciprskega odpora, niso povedali. Še pred srečanjem na Rodosu pa se bilo znano, da zavzema Grivas ekstremna stališča tako do turške manjšine na otoku kot do Britancev, oziroma do odnosa, ki naj bi ga imel otok do Britanije. Glede britanskih sporazumov na otoku je izjavil, da mu ob času podpisa londonskega sporazuma ni bilo znano, da bodo v svoje območje vključevali 14.000 ciprskih Grkov ali Turkov, ki po njegovem na noben način ne smejo prezevati britanskega državljanstva. Z gosposkega vidika bi bila za Ciper vključitev v Commonwealth ugodna, ker gre večina izvoza v Britanijo, kjer veljajo preferencialne carine. Grivas pa je zahteval zagotovila, da do take orientacije ne bo prišlo. Glede nove ustave za neodvisno ciprsko državo pa je bil vojaški šef ciprskega odpora zahteval, naj to potrdi slovesni referendum, in ne samo parlament.

Ce pomeni srečanje na Rodosu pomiritev ali samo premirje, bo pokazala prihodnost. Dejstvo je, da sta oba voditelja izjavila, da znova prevzemata skupno odgovornost za usodo otoka. Pomiritev med njima je odstranila nevarnost za državljansko vojno; ciprski Grki bodo v luči rodoskega sporazuma lahko enotno nastopili v razgovorih s Turki in z Britanijo. Nesporo pa je tudi, da je s ponovnim angažiranjem Grivasa v ciprski politiki vnešen v dogajanje na otoku element neumnosti in ekstremizma, kar se utegne neugodno odražati v pozajanjih s predstavniki turške manjšine in z Britanijo.

M. S.

Bomba na postaji v Alžiru

Alžir, 13. okt. (AFP). Na železniški postaji v Alžiru je danes eksplodirala bomba. Ranjenih je bilo sedem francoskih vojakov in šest Francozov. Bomba je eksplodirala v čakalnici, v kateri je bilo več vojakov in Francozov.

TELEGRAMI

DŽAKARTA — KP indonezijske je zahtevala ukinitve treditnega stanja na področjih, v katerih ne potekajo več vojaške operacije. V resoluciji KP, sprejeti na šestem kongresu, je rečeno, da »sedanji noirranj položaj v deželi kaže, da so uporniške sile v glavnem likvidirane«.

TOKIO — Indonezijski zunanji minister Subandrio je prišel v Tokio na uradni obisk. S predstavniki japonske vlade se bo razgovarjal o gospodarskem sodelovanju med obema deželama. Danes bo obiskal ministrskega predsednika Kišijama, potem pa se bo razgovarjal z japonskim zunanjim ministrom Fudžijama.

RIO DE JANEIRO — Po poročilih iz Havane so pripadniki protirevolucionarne organizacije »Bela roža« in begunci iz tujine v zadnjih mesecih izvršili vrsto terorističnih akcij in sabotaž na Kubi. V Vegasu so zažgali skladišče tobača, v okolici Consolaciona del Norte pa

je neko neznano letalo konec prejšnjega tedna odrglo, orožje in padali.

TANGER — Predsednik začasne alžirske vlade Ferhat Abbas je prišel iz Madrida v Tanger. V Maroku se bo sestel s kraljem Mohamedom.

BRUSEL — Na sestanku sveta ministrov skupnega trga in Evroatoma so »ključni« nastopili začasni odbor, ki bi po odločitvi osnovna vprašanja v zvezi z ustanovitvijo evropske unije verze iz o tem poročal. Odlobo ustanovljen v nekaj dneh.

RIO DE JANEIRO — V veliki mestih že dva meseca ni dobili mesa, ker ga veleposelniki in klavnice nočejo dobavljati po določenih cenah. Delavska stranka podpredsednika Bularta je prejšnji teden predlagala nacionalizacijo ameriških in britanskih klavnin in tovarnih konverz. Vojaški načelnik vladnega urada za kontrolo cene je dejal, da bo odstopil, če ga vlada ne bo pooblastila, da rekvirira živin veleposelstnikov.